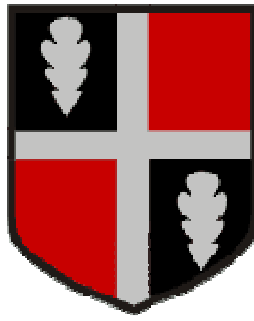

RAE VALLAVOLIKOGU

RAE VALLAVALITSUS

**RAE VALLA ARENGUKAVA
2025**

**RAE VALLA TEGEVUSKAVA
AASTATEKS 2011 - 2015**

Jüri 2011

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. RAE VALLA HETKEOLUKORRA ANALÜÜS JA ARENGUSUUNDUMUSED	7
1.1. Rahvastik ja asustus.....	7
1.2. Sotsiaalne infrastruktuur.....	12
1.2.1. Alus- ja üldharidus.....	14
1.2.2. Huviharidus ja noorsootöö	20
1.2.3. Kultuur, seltsielu, sport, tervis	21
1.2.4. Ühistransport	23
1.2.5. Täiendavad sotsiaalse infrastruktuuri teenused.....	24
1.3. Majandus, ettevõtlus ja tööhõive.....	25
1.3.1. Majandusolukord ja kinnisvaraturg	25
1.3.2. Ettevõtlus, tööandjad ja tööhõive	27
1.4. Ruumiline areng.....	31
1.4.1. Tehniline infrastruktuur, kommunaalmajandus, keskkond.....	34
1.4.2. Rohealad, kaitstavad alad ja objektid	36
1.5. Kodanikuühiskond	38
1.6. Finantsolukord	40
2. KOONDHINNANG RAE VALLA ARENGUTASEMELE	51
3. RAE VALLA VISIOON AASTAKS 2025 JA SELLE SEIRE MÕÕDIKUD	57
3.1. Rae valla visioon 2025	57
3.2. Strateegilised üldesmärgid Rae valla visiooni 2025 saavutamiseks	57
3.3. Rae valla visiooni seire.....	59
4. RAE VALLA KUI KOHALIKU OMAVALITSUSÜKSUSE MISSIOON	59
5. RAE VALLA STRATEEGILISED EESMÄRGID JA ALAEESMÄRGID NING NENDEST TULENEVAD ÜLESANDED AASTATEKS 2011-2015	60
6. RAE VALLA EELARVEPOLIITIKA ARENGUKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE JA ÜLESANNETE TÄITMISEKS	65
6.1. Eelarvepoliitika eesmärgid.....	65
6.2. Finantsvõimekuse tagamise ülesanded.....	65
7. RAE VALLA TEGEVUSKAVA 2011-2015 JA INVESTEERINGUTE RAHASTAMINE	67
8. ARENGUKAVA ELLUVIIMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE	73
9. ARENGUKAVA SEIRE JA AJAKOHASTAMINE	75
10. KASUTATUD MATERJALID	77
Lisa 1. Rae valla arengukava koostamise seminaridel osalenute nimekiri	78

Joonised:

Joonis 1. Harju maakonna administratiivne jaotus (Allikas: Harju maakonna koduleht) ..	7
Joonis 2. Rae valla kandidid ja nende keskused: Lagedi, Peetri, Jüri ja Vaida (Allikas: Rae Vallavalitsus)	8
Joonis 3. Elanike arv vallas 1970-2011 seisuga 01.01. (Allikas: Rahvastikuregister)	9
Joonis 4. Sünnid ja surmad Rae vallas 2001-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	9
Joonis 5. Rae valla rahvastiku ja ülalpeetavate määra dünaamika 2005-2011, seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)	10
Joonis 6. Rae valla rahvastiku koosseis 2005 ja 2011 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)	10
Joonis 7. Rahvastiku arvuline muutus vanusegruppide lõikes 2005-2011 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)	11
Joonis 8. Rahvastik soo- ja vanusgruppide järgi Rae vallas 2000 ja 2010 seisuga 01.01. (Allikas: Statistikaamet)	11
Joonis 9. Rahvaarv Rae valla asulates 2010 seisuga 01.01 (Allikas: Rae Vallavalitsus) ..	12
Joonis 10. Rae valla elanike arvu kasv 2005-2010 ning võrdlus laste arvuga samadel aastatel koolides, lasteaedades ja huvialakoolides (Allikas: Rae Vallavalitsus)	13

Joonis 11. Kuni 19-aastaste arv aastase sammuga koolide teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	13
Joonis 12. Kuni 7-aastased lapsed vallas koolide teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	14
Joonis 13. Lasteaiakohtade arv vallas asutuste kaupa ja kokku seisuga 01.11.2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	15
Joonis 14. Laste ning lasteaiakohtade arv Rae vallas lasteaedadele määratud teeninduspiirkondade järgi seisuga 01.11.2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	15
Joonis 15. Lasteaiakohtade prognoos vallas kantide kaupa aastal 2013 ja 2018 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	16
Joonis 16. Rae valla lapsed vanuses 7-19 aastat elukoha järgi koolidele määratud teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	16
Joonis 17. Õpilaskohad ja õpilaste arv Rae vallas seisuga 01.09.2010 (Allikas: EHIS ja Rae Vallavalitsus)	17
Joonis 18. I klassi minevate laste arvu prognoos (Allikas: Rae Vallavalitsus)	17
Joonis 19. Õpilaste arvu muutus Rae valla üldhariduskoolides 1994-2010 seisuga 01.09. (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	18
Joonis 20. Õpilaskohtade prognoos vallas kantide kaupa põhikooli osas aastal 2013 ja 2018 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	18
Joonis 21. Valla koolide õpilased elukoha alusel piirkondade kaupa seisuga 01.11.2010 (Allikas: EHIS ja Rae Vallavalitsus)	19
Joonis 22. Kinnisasja tehingud Rae vallas 2005 – 2010 (Allikas: Maa-amet).....	25
Joonis 23. Kinnisasjade tehingud sihtotstarvete järgi Rae vallas 2007-2010 (Allikas: Maa-amet)	26
Joonis 24. Korterite müügipakkumiste arvu kõver Tallinna lähivaldades 2007-2010 (Allikas: kv.ee).....	26
Joonis 25. Korterite ruutmeetri hindade tase Tallinna lähivaldades müügipakkumistes 2007-2010 (Allikas: kv.ee)	27
Joonis 26. Rae valla statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusalade järgi 2005, 2007 ja 2009 (Allikas: ESA)	27
Joonis 27. Demograafiline tööturusurve indeks 2005-2010 Rae vallas ja Eestis keskmiselt (Allikas: ESA).....	29
Joonis 28. Registreeritud töötute arv Rae vallas 31.01.2009-30.01.2011 (Allikas: Töötukassa).....	30
Joonis 29. Rae vallas menetluses oleva üldplaneeringu kohased äri- ja tootmispiirkonnad (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	32
Joonis 30. Planeerimis- ja ehitustegevus Rae vallas 2001-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	33
Joonis 31. Tegevuskulud ja investeeringud ning tulud ja üksikisiku tulumaksu laekumine, kroonides 2004-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	40
Joonis 32. Rae valla eelarve kulud valdkonniti 2005-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus) ...	41
Joonis 33. Rae valla eelarve kulud elaniku kohta 2007-2011 (allikas: Rae Vallavalitsus)	41
Joonis 34. Investeeringute jaotumine aastatel 2009-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus) ...	42
Joonis 35. Tulude laekumine peamiste tululiikide lõikes 2007-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	43
Joonis 36. Elanike arv, tulumaksu laekumine ja tulumaks elaniku kohta 2003-2010 (2011 on prognoos) (Allikas: Rae Vallavalitsus)	44
Joonis 37. Tulumaksu laekumine 2005-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	44
Joonis 38. Väljamaksed füüsilistele isikutele peamiste tululiikide lõikes, 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)	45
Joonis 39. Registreeritud töötud Rae vallas 2007- jaanuar 2011 (Allikas: Töötukassa) ..	45
Joonis 40. Töökaotusega seotud hüvitised 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)	46
Joonis 41. Töökaotusega seotud hüvitised registreeritud töötute kohta 2007-2010 (Allikas: Rahandusministeerium).....	46
Joonis 42. Maksumaksjate arv Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium) .	47
Joonis 43. Maksumaksjate osakaal tööealises elanikkonnas ja elanikkonnas kokku aastatel 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium).....	48

Joonis 44. Maksumaksjate keskmine brutotulu 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium).....	48
Joonis 45. Rae valla maksumaksjate keskmine brutotulu suhe Eesti keskmise maksumaksjate brutotulusse aastatel 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)	49
Joonis 46. Tulumaksu laekumine Rae vallale maksumaksja kohta 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	49
Joonis 47. Tulumaksu laekumine Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitus).....	50
Joonis 48. Kohaliku omavalitsuse võimekuse üldindeks 2006-2009 (Allikas: OÜ Geomedia).....	51
Joonis 49. Rae valla tulude prognoos 2011-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	71
Joonis 50. Rae valla tegevuskulude prognoos 2011-2015 (Allikas :Rae Vallavalitsus)	72

Tabelid:

Tabel 1. Lasteaiakohtade järjekorra suuruse muutus Rae valla lasteaedades (Allikas: Rae Vallavalitsus)	15
Tabel 2. Elanikele tehtavad väljamaksed 2009 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	28
Tabel 3. Algatatud ehitus- ja keskkonna-alaste vääртеomenetluste arv Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	34
Tabel 4. Rae valla SWOT-analüüs	52
Tabel 5. Tegevuskava 2011-2015, tuhat eurot	68
Tabel 6. Teetööde objektide loetelu 2011-2018, tuhat eurot	69
Tabel 7. Rae valla tulude prognoos 2011-2015, tuhat eurot (Allikas: Rae Vallavalitsus) .	70
Tabel 8. Rae valla tegevuskulude prognoos 2011-2015, tuhat eurot (Allikas: Rae Vallavalitsus)	71
Tabel 9. Rae valla investeerimisvõime prognoos 2011-2015, eurodes (Allikas: Rae Vallavalitsus)	72

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse esindus- ja võimuorganite kohaliku elu eduka korraldamise eelduseks on kohaliku omavalitsuse arengukava, millega luuakse laiapõhjaline strateegiline raamistik valla tuleviku kujundamiseks ja selle elluviimise tarvis ressursside paigutamiseks. Eesti Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 37 (Arengukava) sätestab, et vallal peab olema arengukava, mis on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Valla või linna arengukava, kõik seaduse alusel kohalikule omavalitsusele kohustuslikud valdkonnapõhised arengukavad ning üldplaneering peavad olema omavahel seotud ja ei tohi olla vastuolus.

Samas on arengukava aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisele ning mis tahes eelarveaastal peab kehtiv arengukava hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Kui kohaliku omavalitsuse üksusel on pikemaajalisi rahalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, tuleb arengukavas esitada andmed arengukava kehtivusaega ületavate kohustuste kohta. Vastavalt „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele“ tuleb koostada arengukava osana või sellega seotud iseseisva dokumendina eelarvestrateegia. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeringuprojektide kavandamisel.

Käesoleva Rae valla arengukava koostamisel peeti silmas arendustegevuse järjepidevuse põhimõtet ning vallavolikogu ja -valitsuse soovi viia kehtiv arengukava kooskõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega selle elluviimiseks. Arengukava koostamise käigus viidi läbi mitmeid seminare, koosolekuid ja töögruppide arutelusid. Analüüsiit Rae valla arengus toimunud muutusi, viimaste kümnendite üldisi riiklikke suundumusi, kriitilisi valupunkte valla erinevates valdkondades ning võimalikke tulevikutsenaariumeid. Ajakohastati SWOT-analüüs, täpsustati valla arendamise mudel, seati eesmärgid ja ülesanded aastateks 2011-2015, töötati kriitiliselt läbi valla eelarvepoliitika põhimõtted ja investeerimisprioriteedid. Samuti seostati valla arengukava valdkondlike arengukavadega. Uudsenä lõimiti valla arengukavasse eelarvepoliitika põhimõtted, et tagada valla arengukava täitmise vajalike rahaliste ressurssidega.

Rae valla arengukava koosneb sisukorrast, tabelite ja jooniste nimekirjast, sissejuhatusest, hetkeolukorda analüüsivast osast koos arengutaseme koondhinnanguga, visioonist, missioonist, valla arengumudelist, lähiaastate strateegilistest prioriteetidest, ülesannetest ja tegevustest. Arengukavas leiab käsitlemist ka eelarvepoliitika, mis loob seose arengukavas püstitatud ülesannete ja investeringute teostamise rahaliseks tagamiseks. Esitatakse arengukava elluviimise riskid ja võimalused nende maandamiseks. Arengukava lõpus on toodud kasutatud materjalide loetelu.

Arengukava on koostatud vastavalt konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia meetodikale ja töö toimus maist 2010 kuni märtsini 2011. Töö toetub Rae

Vallavolikogu poliitilistele suunitlustele, kokkupanijate käsutuses olnud teadmistele ja analüütilisele tööle ning kõigi arengukava koostamises osalenutelt saadud sisendile. Kuna arengukava igapäevase töödokumendina vajab pidevat ajakohastamist, siis on oluline jätkata käesoleva arengukava iga-aastast läbivaatamist ning ühtlasi suurendada jõupingutusi selleks, et kaasata enam elanikke ja äri- ja mittetulundusorganisatsioone valla ees seisvate ülesannete sihipärasesse lahendamisse.

Arengukava teksti koostamist nõustasid Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia OÜ konsultandid Rivo Noorkõiv, Helen Lainjärv ja Karin-Liis Haljaste. Rae Vallavalitsuse poolseid tegevusi koordineeris Rae vallavanem Veigo Gutmann. Töös osalesid vallaametnikud ja avalikkus. Arengukava valmis paljude ühistööna, mille eest kõigile, kes oma ideede ja tegevusega olid kaasatud, suur tänu.

1. RAE VALLA HETKEOLUKORRA ANALÜÜS JA ARENGU-SUUNDUMUSED

1.1. Rahvastik ja asustus

Rae vald asub Põhja-Eestis, Harju maakonnas, Tallinna linnast kagus, hõlmates peamiselt Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee äärseid alasid. Rae valla pindala on 206,7 km², olles selle näitajaga Eestis keskmise suurusega kohaliku omavalitsuse üksus.

Joonis 1. Harju maakonna administratiivne jaotus (Allikas: Harju maakonna koduleht)

Valla ulatus põhja-lõuna suunal on ca 25 km ja ida-lääne suunal 8-10 km. Vald piirneb loode ja põhja suunal Tallinna linna, ida suunal Jõelähtme ja Raasiku valla, lõunas Kose ja läänes Kiili vallaga. 43% Rae valla territooriumist on haritav maa ja looduslik rohumaa. Metsamaa hõlmab 25%, sood ja rabad 10% ning muu maa 22% pindalast. Rae vald on üks tihedamini asustatud valdadest Eestis: keskmine asustustihedus vallas on 61,3 in/km².

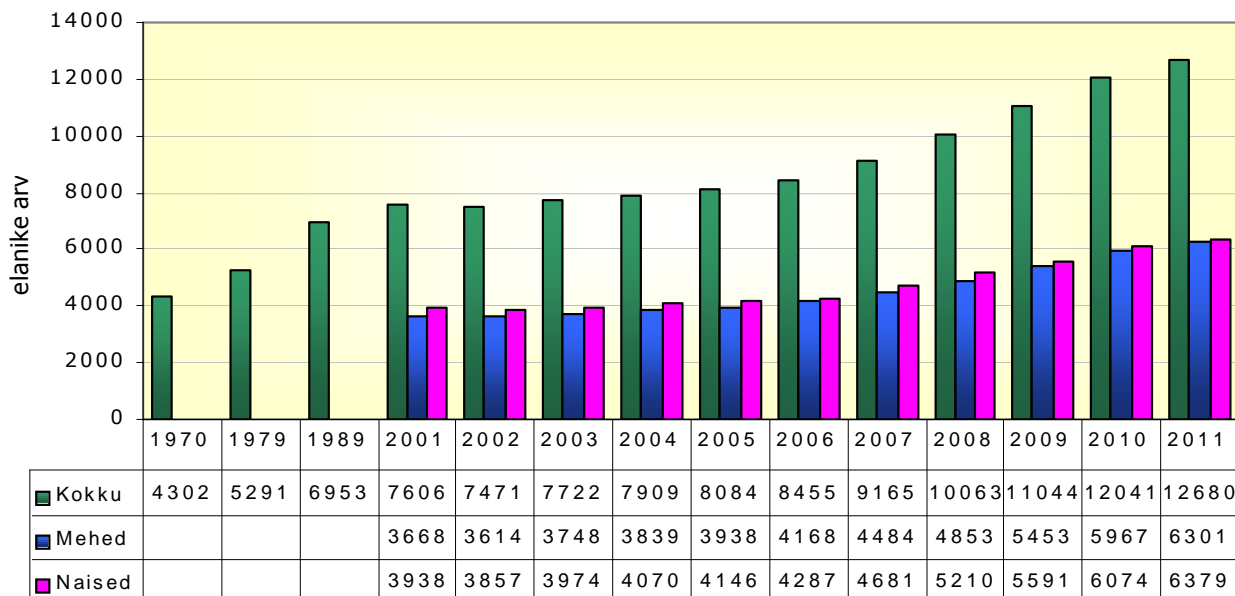
Administratiivselt jaguneb vald 4 alevikuks ja 27 külaks. Küladest suurimaks on Peetri küla. Valla keskuseks ja olulisemaks kohalikuks tõmbekeskuseks on Jüri alevik. Rae vallas eristatakse 4 tugevat ja üksteisest eristuvat kanti. Peetri kant omab laiaulatuslikke seoseid Tallinnaga ja asustusstruktuur muutub üha enam alevilaadseks. Jüri, Lagedi ja Vaida kandid omavad tugev keskasulat (Joonis 2).

Joonis 2. Rae valla kandidid ja nende keskused: Lagedi, Peetri, Jüri ja Vaida (Allikas: Rae Vallavalitsus)

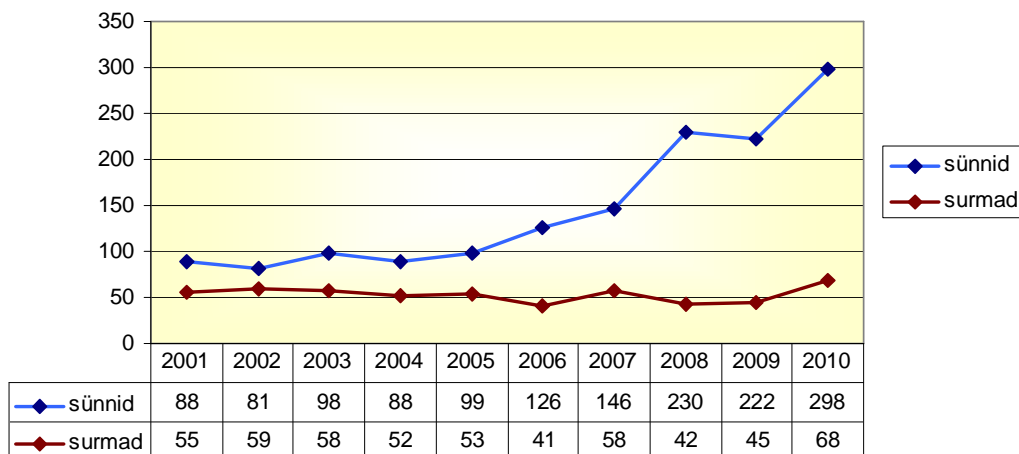
Soodne asend Eesti kasvukeskuse Tallinna kõrval, logistiliselt hea kättesaadavus, intensiivne arendustegevus ja valla haldusvõimekus on mõjutanud positiivselt elanike sisserännet peamiselt Tallinnast, kuid ka kaugematest kohalikest omavalitsustest. Aasta-aastalt on suurenenud valla elanike arv. Viimase kahekümne aasta jooksul on arv peaaegu kahekordistunud. Elanike arvu kasv on olnud ca 4-8% aastas, kusjuures 2009. aastaga kasvas registrijärgne elanikkond 9,0% (997 inimese võrra). 01. jaanuaril 2011 oli Rae vallas registreeritud 12 680 elanikku. Elanike arvu kasvult oli Rae vald aastatel 2009-2010 maaomavalitsuste hulgas esimene. Positiivsena tuleb märkida mitte ainult rännet vaid ka sündimuse rolli elanike juurdekasvus.

Rae valla elanikkond on olulisel määral kasvanud just alevike ja Peetri kandi rahvaarvu suurenemise arvelt, valla keskosa külades on rahvaarv püsinud suhteliselt stabiilsena. Viimastel aastatel on vähenenud elanikkond valla keskustest kaugemal asuvates külades, kus probleemiks on lisaks elanikkonna vähenemisele ka noorte ja laste vähene osakaal. Vaatamata asjaolule, et enamikes külades on kogukondlik aktiivsus kõrge, on nende külade sidusus valla teiste piirkondadega tagasihoidlik.

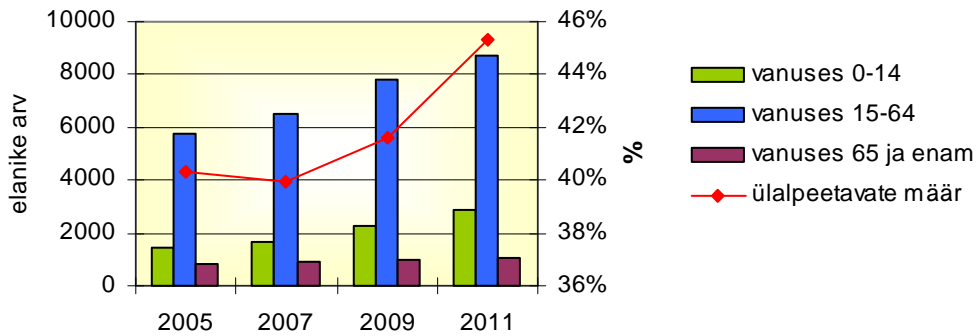
Joonis 3. Elanike arv vallas 1970-2011 seisuga 01.01. (Allikas: Rahvastikuregister)

Erinevalt paljudest teistest kohalike omavalitsuse üksustest on Rae vallas tervikuna palju noori ja tööelisi, märkimisväärselt kõrge on sündivus. Sündide arv saavutas haripunkti 2010. aastal, mil valda sündis 298 uut ilmakodanikku. Sündide arvu tõus tulenes valda sissērännanud kahe- ja kolmekümneaastaste elanike suurest osakaalust viimasel kümnendil. Loomulik iive on vallas positiivne, viimasel kolmel aastal ületas sündide arv vallas surmade arvu ligi 5 korda.

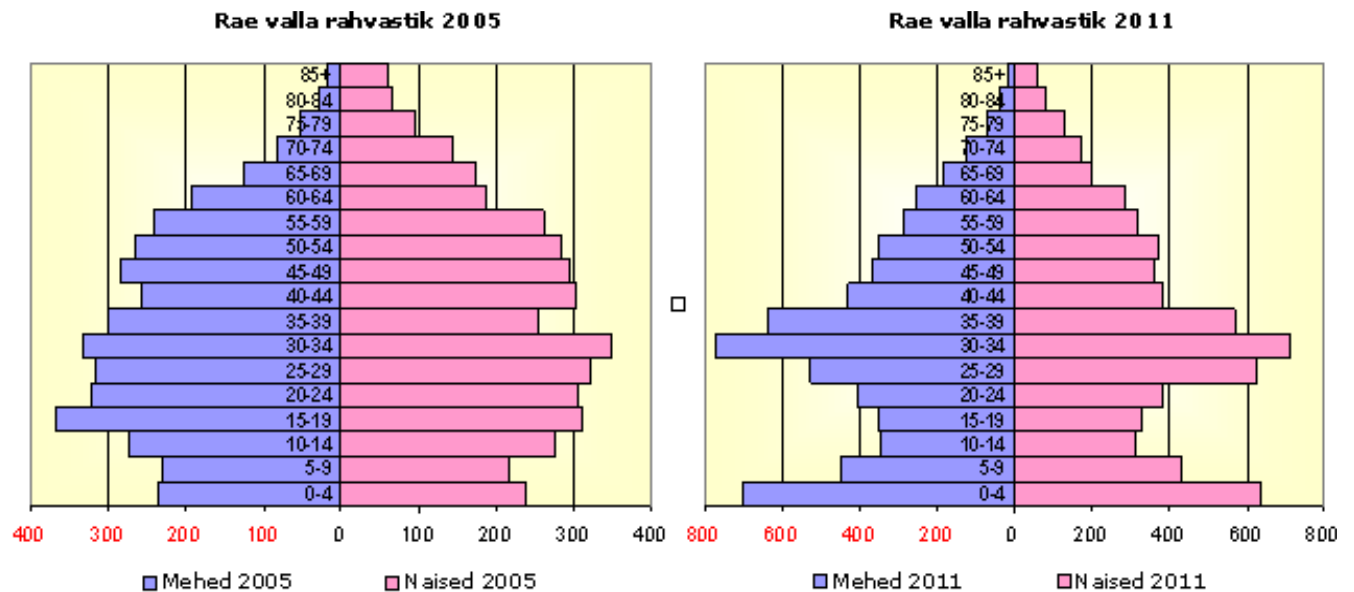

Joonis 4. Sünnid ja surmad Rae vallas 2001-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tööeaelise elanikkonna osakaal valla rahvastikus on Eesti keskmisest suurem ning ülalpeetavate määr väiksem nii Eesti keskmisest kui Harju maakonna keskmisest.

Joonis 5. Rae valla rahvastiku ja ülalpeetavate määr dūnaamika 2005-2011, seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)

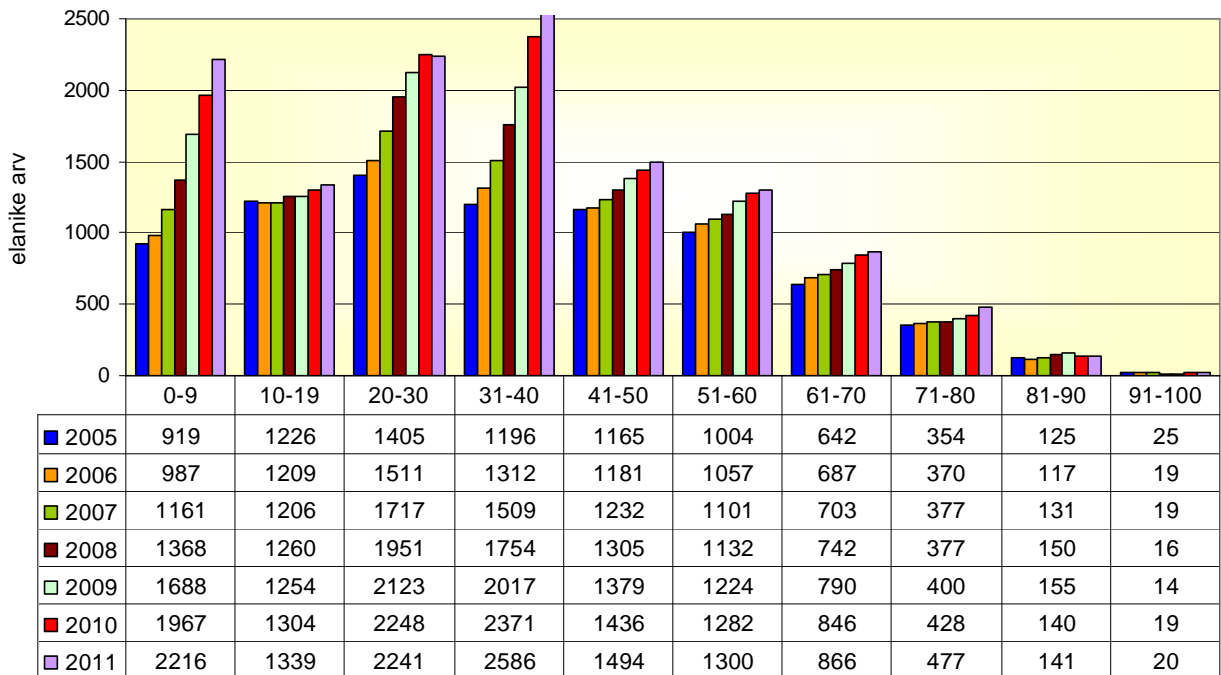
Joonis 6. Rae valla rahvastiku koosseis 2005 ja 2011 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)

Rae valla rahvastiku koosseisus torkab silma 0-4 ja 25-40 aastaste suur osakaal, mis on tingitud Tallinna valglinnastumisega kaasnenud noorte perede suurest osakaalust. Sisserānde tulemusena on elanikkond nooremapoolne, haritud ja majanduslikult kindlustatud. Vanusegrupp 0-19 moodustas 2005. a. valla elanikkonnast 26%, 2011. a. on nende osakaal kasvanud 28%-ni. Tuleb arvestada, et valla eri osades on rahvastiku vanuskoosseis siiski ebaūhtlaselt jaotunud.

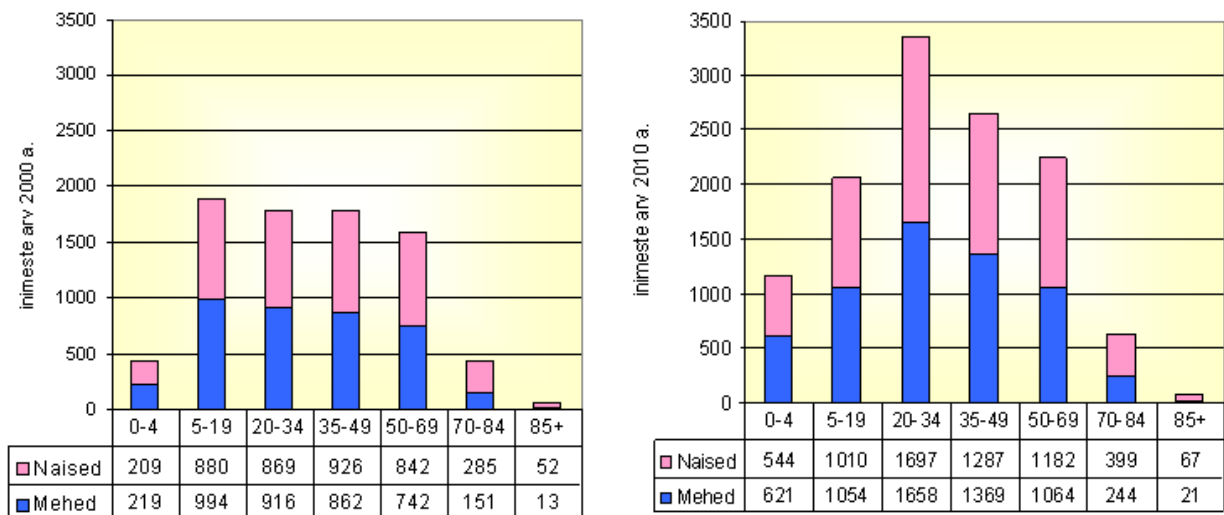
Vastavalt 2009. aastal läbi viidud uuringule „Eesti regioonide majandusstruktuuri muutuste prognoos“ on kōigis maakondades, vālja arvatud Harju- ja Tartumaal, tendents rahvastiku, sh tōoealise elanikkonna vananemise suunas. Samas rōhutatakse uuringus, et kuigi noorte sisserānde mōjul toimub Harju- ja Tartumaal tōoealise elanikkonna keskmisest aeglasem vananemine, vāheneb aastaks 2018 rahvaarv kōigis Eesti maakondades.

Kuigi Rae vallas nāitab elanike arv jātuvat kasvutendentsi ning vallas domineerib tōoealine elanikkond, ei tohi unustada, et pikemas perspektiivis

väljendub rahvastikurühmade mitteproportsionaalne juurdekasv vanusrühmade hilisemas lainetuses ja sellest tulenevalt vajadustes avalike teenuste järele - kui täna on vaja palju lasteaia- ja koolikohti, siis mõne aja möödudes töökohti, veel hiljem kasvab vajadus eakate hoolekande järele. Selleks, et eri vanuserühmade tarvis sotsiaalse infrastruktuuri paigutus ja toimimine oleksid läbimõeldud ja vastaksid vajadustele, on õige aeg läbi mõelda alternatiivsed lahendused ning teha kaalutud otsused juba täna.

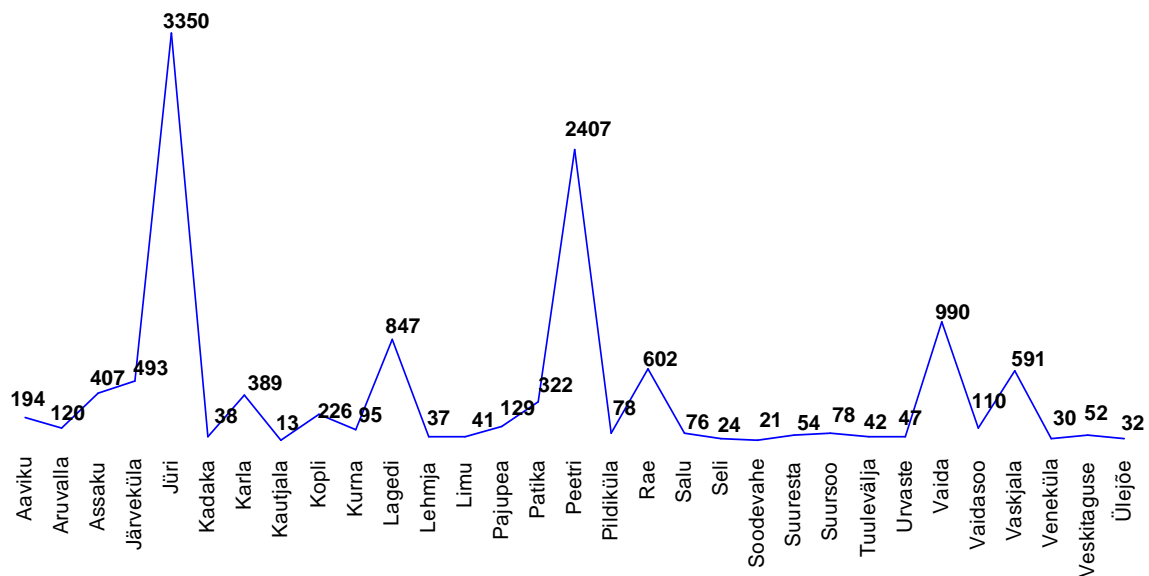

Joonis 7. Rahvastiku arvuline muutus vanusegruppide lõikes 2005-2011 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)

Joonis 8. Rahvastik soo- ja vanusgruppide järgi Rae vallas 2000 ja 2010 seisuga 01.01. (Allikas: Statistikaamet)

Ruumiliselt on rahvastik vallas jaotunud ebaühtlaselt. Elanike kontsentratsioon on suurem valla põhjaosas ja Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee ääres. Valla lõunapoolsetes osades on tegemist peamiselt hajaasustuspõhise piirkonnadega. Suurima elanike arvuga on Jüri alevik, Peetri küla, Vaida ja Lagedi alevik.

Joonis 9. Rahvaarv Rae valla asulates 2010 seisuga 01.01 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

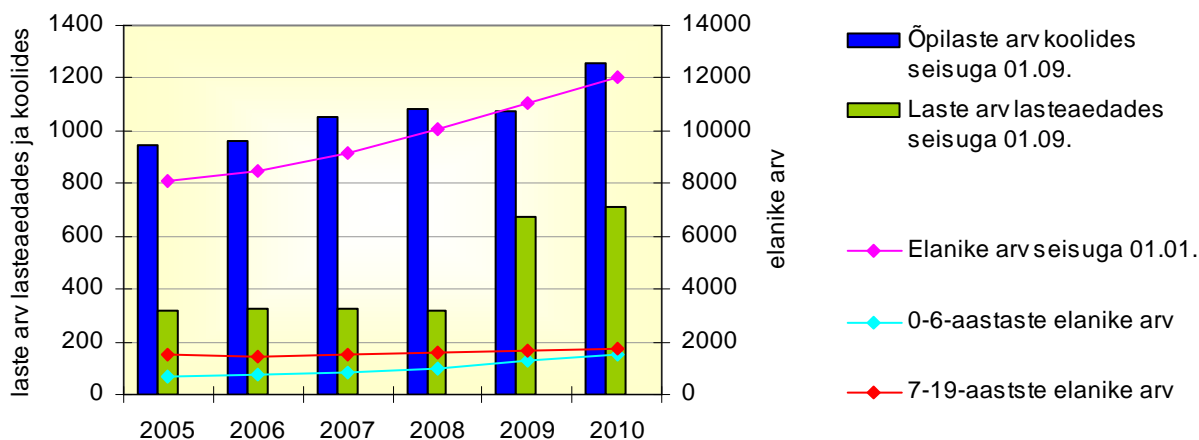
OÜ Geomedia poolt 2007. aastal koostatud Rae valla rahvastikuprognosis 2007-2025 esitab Rae rahvastikuarengu kohta aastatel järgmist: planeerimisstsenaariumi korral ennustatakse elanikkonna kasvu 3,1 ja korrigeeritud planeerimisstsenaariumi korral 2,2 korda. Planeerimisstsenaariumi korral kasvab Rae rahvaarv 2007-2025 perioodil 20 tuhande elaniku võrra, juurdekasvust ränne moodustab 90% ja loomulik iive 10%. Korrigeeritud planeerimisstsenaariumi korral on vastavad arvud 11 tuhat, 88% ja 12%. Planeerimisstsenaariumi korral elaks vallas aastal 2025 elanikke 29,5 tuhat ja korrigeeritud planeerimisstsenaariumi korral 20,5 tuhat. Seega, võrreldes tänasega, on oodata elanike arvu kasvu jätkumist.

1.2. Sotsiaalne infrastruktuur

Sotsiaalse infrastruktuuri esmatasandi teenused on lastehoid/alusharidus, algpõhi- ja keskkharidus, perearst, ravimimüük/apteek, kogukonnakeskus (seltsimaja), esmatarbekaubad (kauplus, kauplusauto), postiteenus ja ühistransport. Lisaks esmatasandi teenustele kuuluvad sotsiaalse infrastruktuuri teenuste alla panga, päevakeskuse, hooldekodu, rahvamaja (kultuurikeskus) ja raamatukogu teenused, spordiväljak ja -saal, staadion ning kohaliku omavalitsuse poolt pakutavad teenused, sealhulgas avaliku interneti ja sotsiaalkorterite teenus. Sotsiaalse infrastruktuuri teenuste detailne käsitus on esitatud Harju maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009 - 2015".

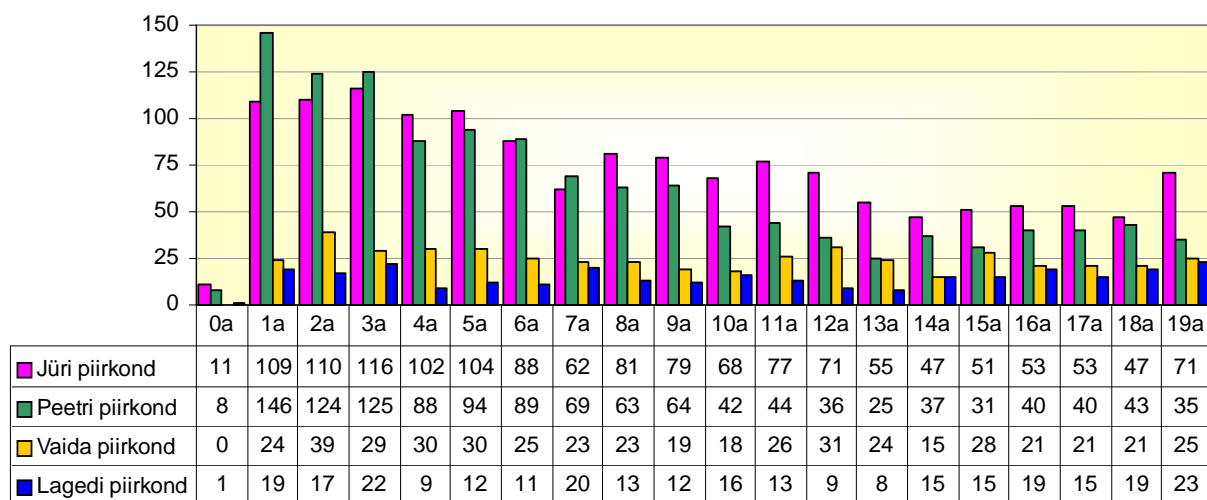
Sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele tuleb Rae vallas pöörata kõrgendatud tähelepanu, sest selle mahajäämuse tulemuseks on elukeskkonna kvaliteedi ja maine langus, ruumilise sidususe halvenemine ning kogukonnatunnetuse vähenemine. Rae vallale on see tänases olukorras keeruline väljakutse, sest kui vanusegrupp 0-19 moodustab täna 28% elanikkonnast ning see on jätkuvalt kasvav vanusegrupp, siis suureneb hüppeliselt nõudlus haridusteenuste järele ja

seega suurenevad ka valla kulud haridusele. Lasteaia- ja koolikohti napib, samas on tänases majandussituatsioonis üksikisiku tulumaksu kui peamise Rae valla tuluallika aastase laekumise suhe laste arvu langustrendis.

Joonis 10. Rae valla elanike arvu kasv 2005-2010 ning võrdlus laste arvuga samadel aastatel koolides, lasteaedades ja huvialakoolides (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Eraldi tuleb tähelepanu pöörata Jüri ja Peetri kantidele, sest need on kiiremini kasvavad piirkonnad vallas ning neis on ka oluliselt suurem nii eelkooliealiste kui 7-19-aastaste laste arv.

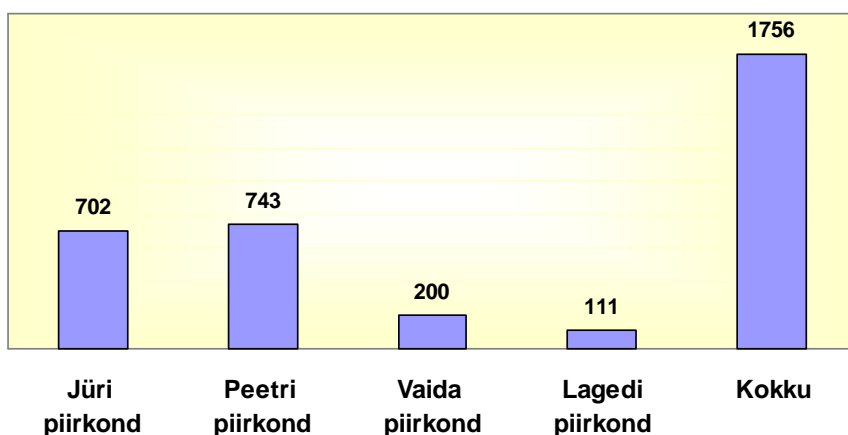
Joonis 11. Kuni 19-aastaste arv aastase sammuga koolide teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Lisaks üldisele haridusteenusele kasvab aasta-aastalt kõikjal vajadus hariduse tugiteenuste järele. Rae Vallavalitsus on seadnud eesmärgiks töötada välja tegevuskava, et hiljemalt 2012-2013 tagada kõigis valla haridusasutustes kvaliteetne ja kompleksne õppimist toetav tugiteenus. Kõik valla lasteaiaid on juba esitanud omapoolsed ootused tugiteenuste parandamiseks. Lasteaedade poolt esitatud ettepanekutes on kõige olulisemal kohal vajadus logopeedide järele.

1.2.1. Alus- ja üldharidus

Rae valla alus- ja üldharidusest rääkides tuleb tähelepanu pöörata sellele, et kui vald tervikuna on jagunenud neljaks tugevaks kandidiks, siis haridusasutuste teeninduspiirkonnad ei ühti valla kandipõhise jaotusega. 2010 aasta detsembris avalikule arutlusele esitatud Rae valla haridusvõrgu arengukava üheks eesmärgiks on nii lasteaedade kui koolide teeninduspiirkondade korrastamine ja vastavusse viimine kandipõhise asutusstruktuuri käsitlesega. Samuti tehakse haridusvõrgu arengukavas ettepanekuid saavutamaks seda, et haridusasutused võtaksid vastu peamiselt oma teeninduspiirkonna lapsi. Praegu valitseb olukord, kus paljud Lagedi ja Vaida piirkondade õpilased käivad Jüri Gümnaasiumis, kus on laste ületäituvus.

Seisuga 01.02.2011 oli Rae vallas 0-7 aastaseid lapsi 1756, laste jagunemine koolidele määratud teeninduspiirkondade kaupa on ära toodud joonisel 12.

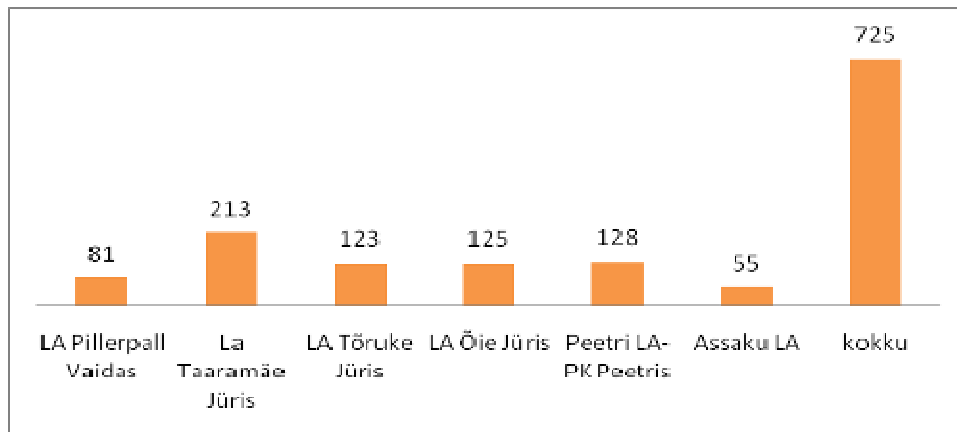

Joonis 12. Kuni 7-aastased lapsed vallas koolide teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

2010. aastal tegutsevad Rae vallas koolieelsete lasteasutustena 4 lasteaeda ja 1 lasteaed-põhikool:

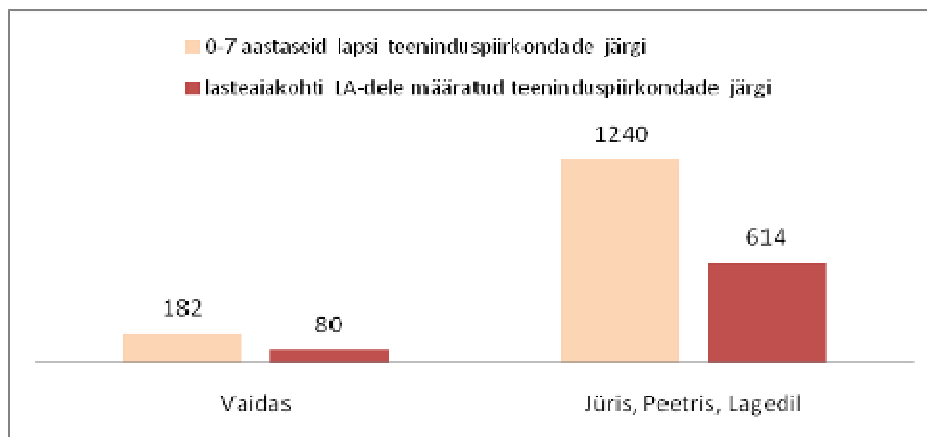
- Õie Lasteaed (Võsa 16, Jüri alevik)
- Taaramäe Lasteaed (Ehituse 26, Jüri alevik)
- Pillerpall Lasteaed (Vana-Tartu maantee 34, Vaida alevik)
- Tõruke Lasteaed (Tammiku 4, Jüri alevik)
- Peetri Lasteaed-Põhikool (Pargi 6 Peetri küla) ja selle filiaal Assakul.

Seisuga 01.11.2010 on Rae vallas munitsipaallasteaiakohti kokku 725. Eralasteaedu vallas ei ole.

Joonis 13. Lasteaiakohtade arv vallas asutuste kaupa ja kokku seisuga 01.11.2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tulenevalt kiirest rahvaarvu tõusust on laste arv ületanud tunduvalt lasteaiakohtade arvu vallas ning alates 2004. aastast on lasteaiakohtade soovijate järjekord pidevalt kasvanud. 2010 novembri seisuga on realselt puudu 634 lasteaiakohta. Kui lasteaiakohti juurde ei looda, siis on vallas prognooside kohaselt aastaks 2013 lasteaiakohti puudu 943 ning aastaks 2018 on vajak juba 1265 kohta.

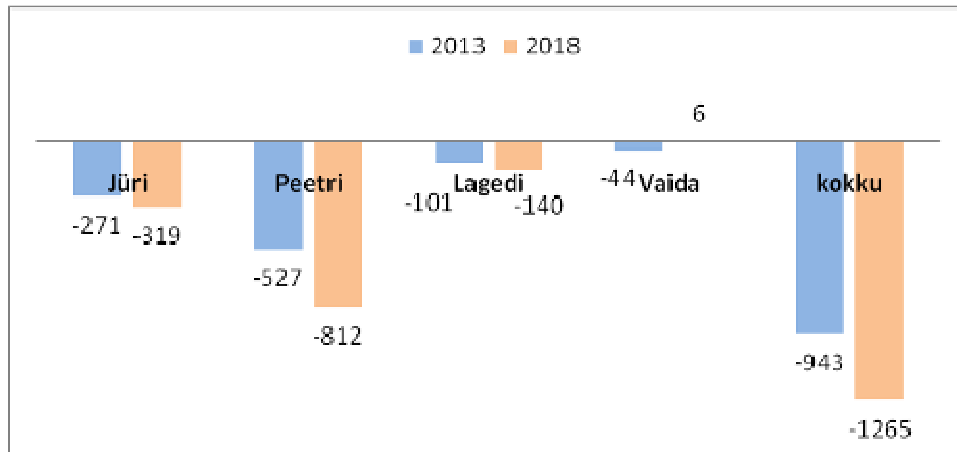

Joonis 14. Laste ning lasteaiakohtade arv Rae vallas lasteaedadele määratud teeninduspiirkondade järgi seisuga 01.11.2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Kuna peamiseks alternatiiviks Rae valla lasteaiakohtade puudusele on lapse Tallinna lasteaeda viimine, siis Tallinna lasteaiakohast ilma jäämise kartuses ei registreerita end ega lapsi Rae valla elanikeks. Arvestuste järgi umbes ¼ lapsevanemaid ei ole oma avaldusi lapse lasteaeda võtmiseks Rae vallas esitanudki.

Tabel 1. Lasteaiakohtade järjekorra suuruse muutus Rae valla lasteaedades (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Taaramäe LA	30	32	37	41	50	60	150	203	265	564	134	129
Tõruke LA	24	22	42	53	89	90	200	257	308		153/12	95
Pillerpalli LA	0	0	6	13	4	0	19	32	74	54	41	53
Õie LA											72	124
Peetri LA											236	346/21
Sobivad kõik LA											22	49
Kokku	54	54	85	107	143	150	369	492	647	618	670	817

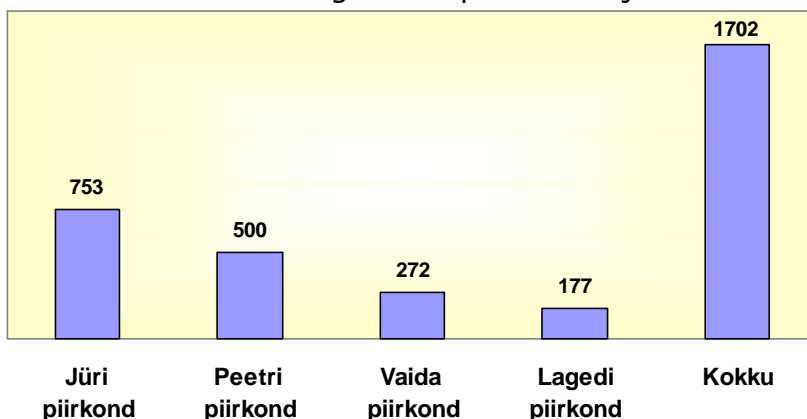

Joonis 15. Lasteaiakohtade prognoos vallas kantide kaupa aastal 2013 ja 2018 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Lasteaiakohtade puudujäägi vähendamine on tänase seisuga omavalitsuse kõige prioriteetsem ja aktuaalsem eesmärk. Esiteks, seda seetõttu, et tagada kõigile lasteaiaealistele valla lastele lasteaiakoht ja kvaliteetne alusharidus. Teiseks, tuua valla üldhariduskoolidesse tagasi need Rae valla lapsed, kes on loomuliku jätkuna valinud üldhariduse omandamiseks mõne Tallinna linna kooli põhjusel, et juba alusharidust olid nad omandamas lasteaiadades Tallinnas. Selle eesmärgi saavutamiseks ning lasteaiakohtade vajaku vähendamiseks on lisaks olemasolevale 694-le kohale vaja realselt juurde luua vähemalt 400 lasteaiakohta.

Lasteaiakohtade defitsiidi leevendamiseks toetab Rae Vallavalitsus valla eelarvest lastehoidu eralasteaedades ning maksab koduse mudilase toetust Rae valla elanikuks olevale lapsevanemale, kelle eelkooliealine laps ei käi munitsipaal- või eralasteaias (septembris 2010 ca 170 last). Kuna Rae valla haldusterritooriumile ei ole seni rajatud eralasteaedu, siis toetab Rae vald teiste omavalitsuste haldusterritooriumil olevate eralasteasutuste lastehoidu, kus käivad Rae valla lapsed.

2011. aasta alguse seisuga oli Rae vallas 1702 kooliealist last ehk siis lapsi vanuses 7-19 aastat ning nende piirkondlik jaotus on ära toodud joonisel 16.

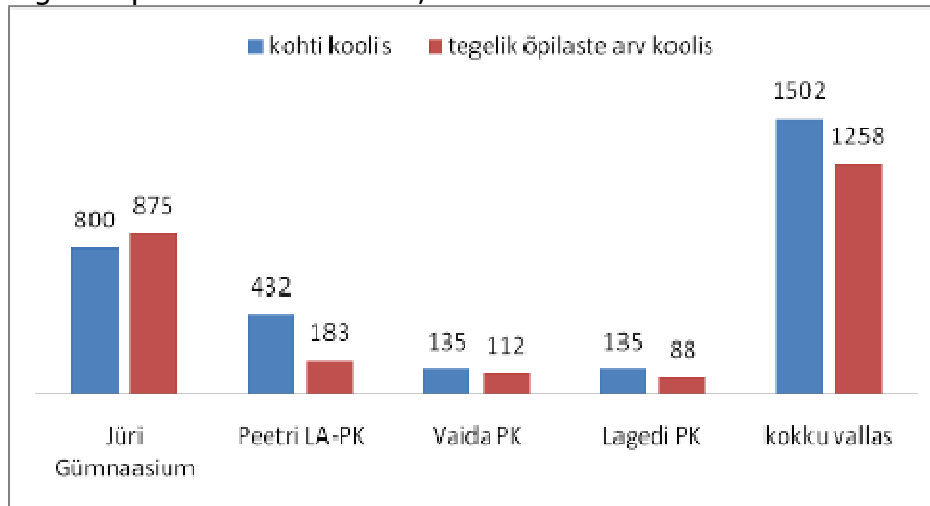

Joonis 16. Rae valla lapsed vanuses 7-19 aastat elukoha järgi koolidele määratud teeninduspiirkondade kaupa seisuga 01.02.2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Rae vallas tegutseb 4 üldhariduskooli:

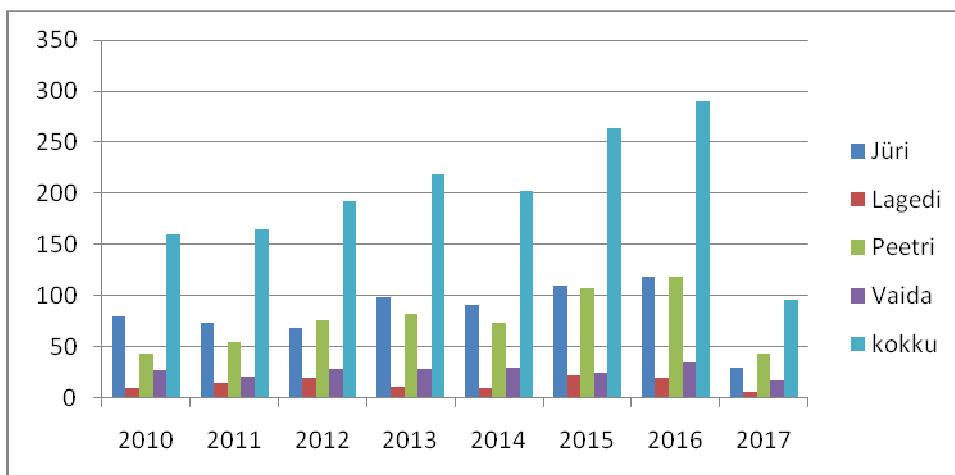
- Jüri Gümnaasium (Laste tn 3, Jüri alevik)
- Lagedi Põhikool (Kooli 18, Lagedi alevik)
- Vaida Põhikool (Vana-Tartu mnt 29, aida alevik)
- Peetri Lasteaed-Põhikool (Pargi 6, Peetri küla).

Kokku on valla koolides 1502 õpilaskohta ning 2010. aasta septembrikuu seisuga on koolides 1258 õpilast, mis on 244 võrra vähem kui õpilaskohti. Valla koolides õpib ca 70% valla kooliealistest lastest, ülejäänud 30% õpib naaberomavalitsustes, ennekõike Tallinnas. Arvestades, et valla rahvastikustruktuuris ja just eelkooli ning kooliealiste laste vanuserühmas on olnud hüppeline kasv, siis juba aastatel 2014-2016 on Rae valda ees ootamas koolikohtade puudus. Ilma muudatusi ellu viimata on põhikoolide osas aastaks 2018 puudu 962 õpilaskohta. Samas on Rae valla üldhariduskoolide koormatus erinev. Jüri Gümnaasium on juba täna ületäituvusega, Peetri Põhikoolis hakkab kohti puudu jääma alates aastast 2013, kuid nii Lagedi kui Vaida Põhikoolides on tegelik õpilaste arv väiksem, kui koolid vastu võtta suudaksid.

Joonis 17. Õpilaskohad ja õpilaste arv Rae vallas seisuga 01.09.2010 (Allikas: EHIS ja Rae Vallavalitsus)

I klassi minevate laste arvu prognoos lähemal seitsmel aastal on järgmine.

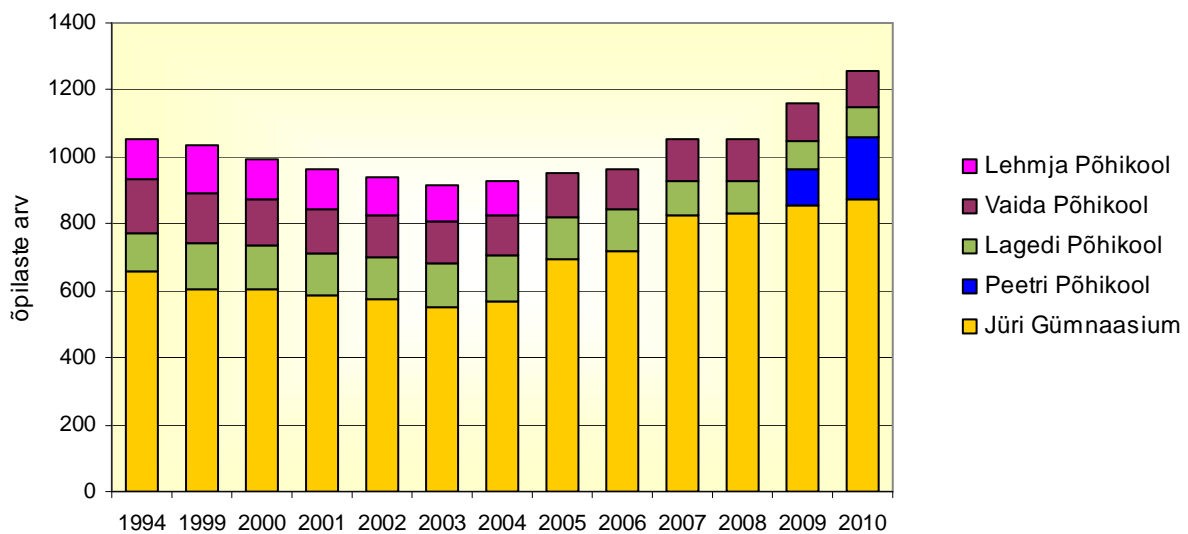

Joonis 18. I klassi minevate laste arvu prognoos (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Enamjaolt asuvad uued valda tulnud elanikud elama Jüri Gümnaasiumi teeninduspiirkonda, mistõttu Jüri Gümnaasium vajab laiendamist. Kooli laiendamist on juba asutud kavandama.

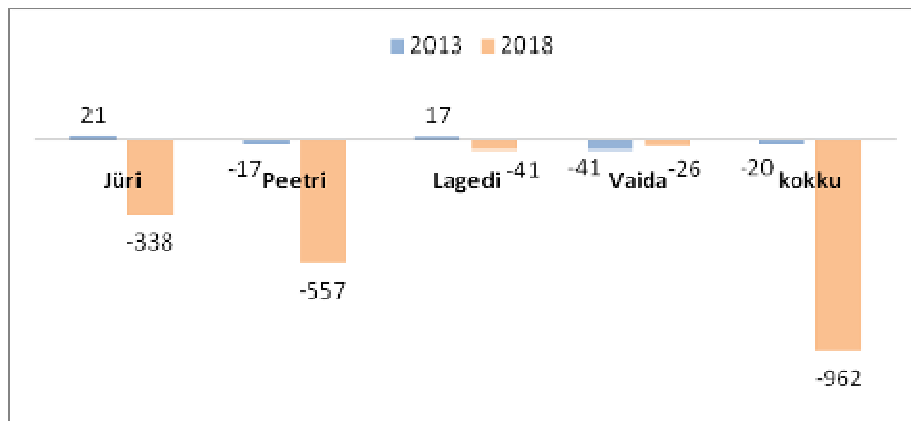
Teine kiiresti tõusva rahvaarvuga piirkond on Peetri küla piirkond. Peetri Lasteaed-Põhikool, mis on ehitatud 360 õpilasele ja kus 2010. aasta septembris on 183 õpilast, saab täismahus kasutuse lähima paari aastaga ja tõenäoliselt aastal 2013 on kool 100% lastega komplekteeritud ning piirkonnas hakkab tekkima koolikohtade defitsiit. Ka Peetri Lasteaed-Põhikoolile on hoone laiendus kavandamisel.

Õpilaste arvude võrdlemine kõigis Rae valla üldhariduskoolides viimase 15 aasta jooksul näitab Jüri Gümnaasiumi osakaalu tõusu. Samuti on näha uue, 2009. aastal avatud Peetri Põhikooli vajalikkust ja tähtsust valla elanikele ning õpilaste arvu vähenemist Vaida ja Lagedi koolides.

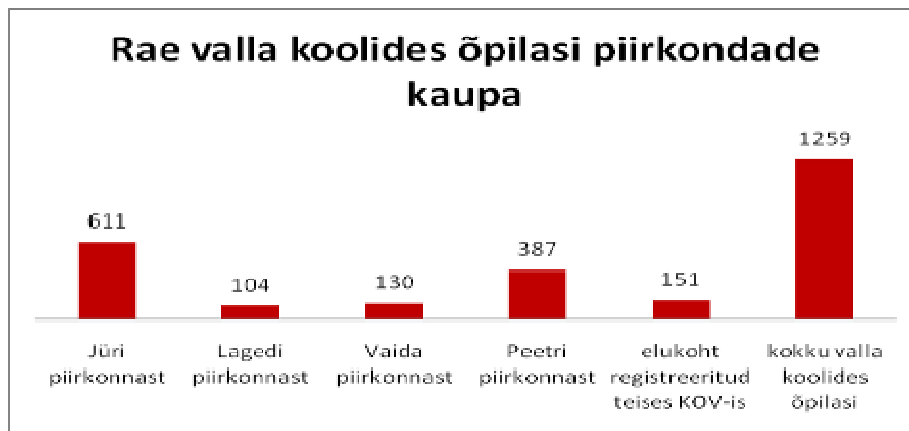
Joonis 19. Õpilaste arvu muutus Rae valla üldhariduskoolides 1994-2010 seisuga 01.09. (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Seoses Jüris ja Peetris teistest piirkondadest kõrgema kuni 7-aastaste arvuga on nendes piirkondades prognooside kohaselt lähiaastatel kriitilisem seis nii lasteaia- kui ka põhikooli kohtadega, mille puudujääki või reservi prognoositava laste arvu valguses aastatel 2013 ja 2018 illustreerib joonis 20.

Joonis 20. Õpilaskohtade prognoos vallas kantide kaupa põhikooli osas aastal 2013 ja 2018 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Õpilaste elukohta analüüsid tuleks tähelepanu pöörata sellele, et 151 valla koolides õppivat last ei oma elanikeregistrijärgset elukohta Rae vallas.

Joonis 21. Valla koolide õpilased elukoha alusel piirkondade kaupa seisuga 01.11.2010 (Allikas: EHS ja Rae Vallavalitsus)

Nii Lagedi kui Vaida põhikoolides õppivate laste arv võiks olla 135, kuid Vaidas alustas õpinguid 2010/2011. õppeaastal 112 ning Lagedil 88 õpilast. Lagedi kooli madal õpilastega täituvus on seotud pikale veninud remondi alguse ja sporditegemiseks vajalike ruumide puudumisega. Samuti avaldab kooliminejate arvukusele negatiivset mõju lasteaia puudumine Lagedil. Vaida probleem on ruumikitsikus ning osaliselt eriala- ja huvialaklasside puudumine. Nii Lagedi kui Vaida põhikoolidele on kavandatud rekonstrueerimis- ja laiendamistööd.

Rae valla haridusvõrgu arengukavas on püstitatud eesmärgid ning kavandatud vajalikud tegevused lasteaia- ja koolikohtade vajaku vähendamiseks, mille alusel luuakse valda aastaks 2014 juurde 500 lasteaia- ja 594 õpilaskohta.

Lasteaiakohtade vajaku vähendamiseks on vajalik investeerida lasteaia hoonetesse: Lagedi Põhikooli hoonesse rajada 4 lasteaiarühma, Jüri alevikku ehitada lasteaed 6-rühmale, Peetri Lasteaed-Põhikooli ehitada pind täiendavalt 6-lasteaiarühmale, Peetrisse rajada uus lasteaed 6-rühmale, Peetri lasteaia Assaku filiaali laiendada 3 rühma tarvis pindade ehitamisega. Lisaks vajavad lasteaiad Pilleripall ja Tõruke rekonstrueerimistööd, mille eesmärgiks on haldamisel ennekõike energiakulude säästu saavutamine.

Koolikohtade vajaku vähendamiseks on vajalik investeerida Jüri Gümnaasiumi gümnaasiumiastme uue maja ehitusse olemasoleva koolikompleksi osana, Peetri Lasteaed-Põhikoolile teha juurdeehitus, rekonstrueerida Lagedi Põhikool ja juurdeehituse koosseisus rajada spordisaal ning rekonstrueerida kooli staadion. Ehitada välja Vaida Põhikooli katusekorrus ja teha ümberehitustööd uute ning suuremate klassiruumide tarvis.

Tulenevalt paljude vallas elavate laste õppima suundumisest naabruses olevatesse Tallinna koolidesse, on teravalt päevakorda kerkinud teema, kuidas tõsta valla koolide populaarsust laste ja peamiselt lastevanemate silmis. Esmase sammuna on vajalik tegeleda koolide (eriti alatäituvusega koolide) mainekujundusega. Teiseks on vaja kujundada õppe-, arengu- ja tegevussuunad, millega koolid süvendatult tegeleksid, õppekvaliteeti tõstaksid ja

kogukonnakesksust suurendaksid. Seda mitte ainult oma haridusasutuse õpilastele suunatuna, vaid ka väljaspool tavapärasest õppetööd teistele sihtrühmadele (näiteks lastevanemate täiendõpe) suunatuna.

1.2.2. Huviharidus ja noorsootöö

Rae vallas on keskset huviharidust andvaks asutuseks munitsipaalhuvialakool Rae Huvialakool. Huvialakooli tegevus toimub Jüri Gümnaasiumi, Vaida Põhikooli, Lagedi Põhikooli, Peetri Lasteaed-Põhikooli ja Rae Kultuurikeskuse ruumides. Huvialakoolis tegutseb muusika-, kunsti- ja tantsuosakond.

Huvialaringid tegutsevad kõigi üldhariduskoolide ja lasteaedade juures ning Noortekeskuste juures tegutsevad mitteformaalsed huviringid, mida kavandatakse lähtuvalt noorte huvidest ja rahalistest ressurssidest.

Noorsootööd vallas koordineerib kultuuri- ja haridusamet, mille koosseisus on ametis noorsootööspetsialist. Vallavolikogu 13.04.2004 otsusega nr 211 on kinnitatud Rae valla põhisuunad noorsootöö valdkondades. Noortekeskused toimivad vallas Rae Kultuurikeskuses (eraldi ruum) ja Lagedil (vana raamatukogu hoones eraldi ruum). Noortekeskuste tööd korraldab lepingulistel alustel MTÜ Lagedi-Jüri Noorteühing, kus töötavad asjatundjad noortejuhid.

Koolides korraldavad noorsootööd koolide huvijuhid, kes organiseerivad erinevaid ettevõtmisi ja projekte just kooli tasandil. Vajadus on integreeritud projektide korraldamiseks koolide koostöös.

Rae vallas toimib alaealiste asjade komisjon, kes käib koos kord kuus. Komisjoni menetletud juhtumite arv ei ole viimase viia aasta jooksul kasvanud. Sellele on kindlasti kaasa aidanud 2009. aastal Jüri Gümnaasiumis tööle hakanud Tugikeskus. Alates 2011. aasta märtsist töötab vallas tööle lastekaitse spetsialist.

Huvihariduse suurimaks väljakutseks on tagada ühtlane kvaliteetne huvihariduse teenuse tase ja kättesaadavus kõigis valla haridusasutustes ning tõsta huvihariduse populaarsust nii laste kui lastevanemate hulgas. Selleks, et suurendada Rae Huvialakooli tuntust nii oma valla elanike seas kui ka väljaspool valda, on vajalik intensiivsemalt kasutada vallaeelarve väliseid vahendeid (projektitoetused, omaosalus, sponsorid, fondid jms) ning teha erinevate institutsioonide vahel tihedamat koostööd. Üks suund on suurendada raamatukogude rolli huviharidusteenuste osutamisel (näiteks: kirjandus- ja koduloo uurimisalased ringid) ning siduda koduloolist infot ka üldhariduskoolide õppekavadesse. Huviharidus Rae vallas peab saama elukestva õppe osaks.

Huvihariduse elujõulisust ning kättesaadavust pärsib kvalifitseeritud personali ja ühistranspordiga liikumisvõimaluste piiratus valla erinevate piirkondade vahel, seda eriti õhtusel ajal. Lisaks annab praeguses majandussituatsioonis ning Rae valla eelarve koormatuse puhul tunda ka rahaliste ressursside puudus nii erinevate tegevuste ning personali finantseerimiseks kui õppevahendite muretsemiseks. Ruumipuudus on Jüri piirkonnas, samuti Peetri külas. Noortekeskused puuduvad täielikult Vaidas ja Peetris. Noorsootöö tulemuslikumaks toimimiseks on samuti vajalik motiveeritud personal, kes sellega tegeleks. Huvitegevuste laiendamiseks ja erinevatest fondidest

kaasfinantseerimise taotlemiseks on vaja entusiastlike ja aktiivseid eestvedajaid.

Investeeringutest huvihariduse ja noorsootöö valdkonnas on olulisim Vaida Noortekeskuse rajamine aastatel 2011-2012.

1.2.3. Kultuur, seltsielu, sport, tervis

Rae valla keskseks kultuuriasutuseks on vallaasutus Rae Kultuurikeskus, mille koosseisus tegutseb 17 isetegevusringi/klubi (sh (rahva)tantsurühmad, lauluansamblid ja -koorid, aeroobika, jooga jm liikumisrühmad, mälumänguklubi, memme-taadi klubi ja näitetrupp), lisaks teised kultuurikeskuse ruume kasutavad kultuuri- ja spordiühendused. Kultuurikeskuse korraldada on kogu valla poolt juhitav kultuurielu. Kultuurikeskuse juures tegutseb ka kultuurihuvilisi ühendav seltsing Rae Kultuurikoda. Valla olulisemateks kultuuriürituseks on Jüri Klunker, Jüripäeva ja Jaanipäeva tähistamine.

Rae vallas tegutsevad vallaasutustena kolm raamatukogu – Jüri, Lagedi ja Vaida raamatukogud. Kõigis kolmes on olemas avalikud internetipunktid.

Vallas tegutseb eraalgatuslik Eesti Vabadusvõitluse Muuseum. Omavalitsuses on kaalutud muuseumi munitsipaalomandisse võtmist.

Kohaliku omavalitsuse haldusalas on neli spordihoonet – Jüri spordihoone, Vaida Põhikooli spordisaal, Rae Kultuurikeskus ning 2009. aastal ehitatud Peetri spordihoone. 2006. aastal asutati vallaasutusena Rae valla Spordikeskus, mis koordineerib spordihoonete kasutust. Tegutseb 26 spordiklubi. Spordi ja liikumisharrastustega tegelemiseks on vallas olemas ja kasutusel järgmised objektid:

- Jüri gümnaasiumi staadion ja mänguväljak – jalgpalli ja kergejõustik
- Spordikeskus Jüris (spordisaal, jõusaal, aeroobika, ujula, budosaal)
- 5 Skateparki - Lagedil, Vaidas, Assakul, Jüris 2 tk
- Jooksu- ja suusarada Jüri ja Vaida alevikus, koolide juures
- Vaida kooli staadion, korvpalliplats (talvel asub seal ka jäähokiväljak), spordisaal ja jõusaal
- Peetri kooli staadion ja spordisaal, suusarada ja uisuväljak
- Lagedi kooli staadion
- Aruküla tee (kepikõnd, jalutusrada, suusatamine)
- Jüri Kirikupark- korvpalliplats, lühike jalutusrada
- Lagedi motokrossirada (spordiklubi asub Otsa talu maadel)
- Korvpalliplats, võrkpalliplats (liiva) ja 1 km pikkune valgustatud jooksurada (asub arendaja territooriumil, aga kasutada võivad kõik) Peetri külas Kuldalas
- Suuresta Golfiväljak
- Lagedi Ratsaspordibaasid
- Jüri Ratsaspordibaas
- Võrkpalli välisväljak Assakul külaplatsil
- Ujumiskoht Jüris koos võrgupostidega liival
- Välitennise plats Mõigus (eramaal)
- Kurna Ratsaspordibaas

- Lagedi Ratsaspordibaasi Nuhja tall
- Patika Ratsaspordibaas.

Valla osalusega spordiüritustest tuntumad on auto-orienteerumine Jüripäeva ürituste raames ning Rae Rammumees.

2007.a loodi sihtasutus Rae Vabaajakeskus, mille eesmärgiks on Ringi kinnistule luua keskus, mille koosseisus plaanitakse rajada vormel 3 nõuetele vastav ringrada koos teenindamiseks vajamineva infrastruktuuriga, ca 1 km pikkune suusatunnel, mis kannaks ka müravalli ülesannet, sisesuusahall ja kiiruisutamise sisestaadion ning mudelautospordi viljelemiseks vajalikud väljakud. SA Rae Vabaajakeskus on Ringi kinnistule seadnud 50 aastase kasutusvalduse AS Rae Ring kasuks, kellel on lisaks nimetatud eesmärkidele kavas rajada kinnistule ka messikeskus ning kasutada ringrada muuhulgas autode test- ja õppesõitudeks. Tulenevalt majanduslangusest on projekti elluviimine pidurdunud, kuid loodetavasti jätkub koos majanduse elavnemisega.

2007.a loodi MTÜ Rae Tehnikaspordi Klubi, mille tegevuse eesmärgiks on motokrossi arendamine ja läbi selle noortele tegevuse pakkumine. MTÜ on rajanud Lagedi prügila piirkonda motokrossikeskuse ning korraldab nii seal kui mujal Eestis motokrossivõistlusi.

Harju maakonna teemaplaneeringus „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015“ on sätestatud järgmine põhimõte: Toetada kandis, eriti koolide juures asuvate spordirajatiste ja lähiliikumisalade ehitamist ning renoveerimist riiklikest programmidest. Lähtuda põhimõttest, et koolistaadion peab olema iga gümnaasiumi juures ning võiks olla iga põhikooli juures.

Valla poolt toetatakse nii klubide noortesporti kui täiskasvanute sporditegevust. Seniseks peamiseks probleemiks liikumisharrastuste rahastamisel on asjaolu, et toetuste jagamine ei ole olnud ühtselt koordineeritud ja tegelik ülevaade toetuse vajajatest ning saajatest mittesüsteemne. Samuti on nõrk valla ja ettevõtjate vaheline koostöö. Vajalik on seada toetustele ühtsed kriteeriumid ning arendada koostööd erinevate spordiharrastusi pakkuvate institutsioonide ja valla vahel.

Lähematel aastatel on vallal kavas juurde rajada järgmisi spordirajatisi:

- terviserajad Jürisse ning Piritä-Ülemiste kanali äärde (2012-2015)
- kombiväljakud kõigisse valla kantidesse (talvel hoki, jääpall, suvel korvpall vms, projekteerimine 2012)
- Vaskjala ja Lagedi ujumiskohtade projekteerimine ja rajamine ning Vaskjala puhkekoha väljaarendamine (2012-2014)
- Lagedi põhikooli spordisaal (2012)
- igasse keskusesse võrkpalliväljakute rajamine (2012-2014)
- matkaradade rajamine Limu järve piirkonda (2014)
- Väike-Eesti Teemapargi rajamine (2014)
- Peetri spordihoone: judosaal, jõusaal, aeroobikasaal
- kergliiklusteed valla suurimate asulate vahel ohutuks rattasõiduks, rulluisutamiseks
- tõstesaal Jürisse või Peetrisse.

Koostamisel on Spordi ja Liikumisharrastuse arengukava, milles on püstitatud peaeesmärk – korraldada spordi- ja liikumiselu nii, et 20 eluaastaks on inimesel

tekinud harjumus spordiga tegeleda. Seega eesmärgistatakse, et kõigil valla elanikel peavad olema spordi ja liikumisega seotud võimalused kättesaadavad. Selleks, et lastele ja noortele oleks tagatud jätkusuutlik kehakultuuriline huviharidus, arutatakse Spordi ja Liikumisharrastuse arengukavas spordikooli rajamise võimalust. Eesmärk on spordikooli rahastamisel kasutada sarnast lähenemist nagu huvialakoolide ja huvihariduse toetamisel (pearahad ja projektirahad) olemasolevate sporditegevusse suunatavate finantsvahendite ümberjaotamise kaudu. Samuti kaalutakse spordi- ja liikumisharrastuste mõttekoja ellukutsumist, mille eesmärk on tegeleda strateegilise juhtimise ja nõustamisega ning tagada valdkonnas tasakaalustatud ning sidus areng. Kavas on kokku leppida ja kinnitada prioriteetne spordiala, mida vallas eelisarendatakse, millega saaksid tegeleda kõik elanike sihtrühmad, mille kaudu valda tuntust kogutakse ja millele oleks suunatud 2-3 suuremat üritust aastas. Lisaks ühele nii kvaliteedilt kui kvantiteedilt prioriteetsele alale lepitakse kokku 5-7 spordiala, mille arendamisele pööratakse Rae vallas eelistatult tähelepanu ning suunatakse ressursse.

Jätkub rahvatervise edenduse alane tegevus. Sotsiaalõiguse põhimõtteks on, et inimesel peab olema õigus individualiseeritud tervise edendamise ja haiguste ennetamise meetmetele. Kohaliku omavalitsuse ülesanne oma kogukonna tervisedendajana on tuua terviseteenused, mis avaldavad mõju inimese vaimse ja füüsilise tervise seisundile, võrdselt kättesaadavaks igale valla kodanikule. Lisaks võimaluste loomisele on vajalik inimesi järjekindlalt kaasata nii kultuuri-, spordi-, noorsoo- kui muudesse tegevustesse, sest aktiivne ja kaasatud inimene on tervem nii füüsiliselt kui vaimset.

Kokkuvõtteks saab öelda, et Rae vald on teinud valla tervisedenduse nimel tööd ning plaanib seda teha jätkuvalt. Samuti on Rae vald aktiivne kogukonna motivaator. See on tähtis, sest nagu iga üksik isik vajab oma tegevuste tulemuslikuks teostamiseks motivatsiooni, on see samuti ka kogukonnaga. Kogukonna üheks oluliseks motivaatoriks on kohaliku omavalitsuse poolne tunnustus. Rae Vallavalitsus ning Volikogu on tunnustanud järjepidevalt kaunite kodude rajajaid, gümnaasiumi lõpetajaid, parimaid õpilasi ja õpetajaid, tublisid sportlasi. Traditsiooniks on kujunenud vastsündinute vastuvõtt, mil iga uus ilmakodanik saab mälestuseks oma tähtkujumärgiga hõbelusika. Valla kõrgeim tunnustus on 1996. aastast välja antav teeneteplaat, millega kaasneb aukodaniku nimetus.

Seda, et Rae vallas peetakse tervisedendust oluliseks, näitab ka see, et Jüri Gümnaasium kuulub Harjumaal nende 9 kooli hulka, mis on saanud Tervist Edendava Kooli nimetuse.

1.2.4. Ühistransport

Rae valla paljude elanike töökohad ja teenuste tarbimine toimub Tallinnas. Kasvanud on igapäevane pendelränne valla ja pealinna vahel. Suurenev liikumisvajadus on teravdanud ühistranspordi ja liiklusohutuse probleeme. Erinevate piirkondade omavaheliste transpordiühenduste puudumine, teedevõrgu, sh kergliiklusteede mahajäämus, ühistranspordi teenuste kvaliteedi mittevastavus vajadusele ja sidusa ühistranspordisüsteemi toimimise kitsaskohad pealinna suunal vajavad lahendusi.

Valla lõunapoolsete ning Tartu maanteest kaugemale jäävate asulate ligipääsetavus ühistranspordiga ei vasta sealsete elanike ootustele. Kui Tallinna külje all olevat Mõigu asulat läbib 12 avaliku transpordiliini, siis kaugemasse Aruvalla külasse jõuab ainult 2 liini ning kumbki vaid 1 kord päevas. Ühenduste parendamiseks kasutatakse ka õpilasveo liine. Rööbastel ühistranspordist teenindab valla elanikke 8 korda päevas sõitev Tallinn-Aegviidu elektrirong.

Rae Vallavalitsus teeb koostööd Tallinna linna ja Harju ÜTK-ga eesmärgiga pikendada linnaliini busside marsruute Rae valda ning luua ühistranspordiühendusi valla suuremate ja väiksemate keskuste ning asulate vahel. Koostöö peaks aga olema järjekindlam ja tulemuslikum, sest sellest võidaksid kõik omavalitsused ja nende elanikud. Harju maakonna Arengustrateegia 2025 sätestab ühena strateegilistest eesmärkidest, et Harju maakonnas toimib sujuv, ühtne ja optimeeritud ühistranspordisüsteem. Üks peamisi teese on, et Harju maakonna elanik saab tarbida avalikke teenuseid, veeta vaba aega ja käia tööl oma elukoha läheduses.

Koostatavas valla üldplaneeringus tehakse ettepanek algatada ühistranspordi teemaplaneering või arengukava koostamine. Harjumaal on koostamisel kergliiklusteede teemaplaneering, mis hõlmab ka Rae valda.

1.2.5. Täiendavad sotsiaalse infrastruktuuri teenused

Rae Vallavalitsus paikneb Jüri alevikus. Sotsiaalprobleemidega tegelevad vallas volikogu sotsiaal- ja tervishoiu komisjon ning vallavalitsuse haridus ja sotsiaalamet. Rae vald on jaotatud neljaks hoolekande piirkonnaks.

Jüri alevikus tegutseb vallaasutusena hoolekandeaustus Rae Hooldekodu, kus pakutakse ööpäevaringset hooldusteenust (abivajavaid 23 ja personal 14 inimest). Vastavalt vajadusele osutatakse ka turvapaigasteenust.

Tervishoiuteenust osutatakse kolmes tervishoiuasutuses: Jüri Tervisekeskuses, Lagedi perearstipunktis ja Vaida perearstipunktis. Jüri Tervisekeskuses pakutakse perearsti teenuseid, mitmeid uuringuid ning rasedate jälgimist. Eriarstiabi teenus vallas puudub, sest Tallinnas on selleks väga mitmekesised võimalused. Rae vallas on kaks apteeki, mis asuvad Jüris. Hambaravikabinetid asuvad Jüri Tervisekeskuses (2 hambaravikabinetti) ja Vaidas (1 hambaravikabinet).

Munitsipaalomandis sotsiaalelamispindasid on Rae vallas 80 korterit. Neist 80% asuvad neljas täielikult vallale kuuluvas hoones, mis asuvad Jüri alevikus aadressidel Ehituse 6, Pärna 2, Jaama 1, Kõrtsi tee 2 ja Saare tee 17. Ülejäänud on üksikud korterid. Sotsiaaleluasemete arv katab teenuse vajajate nõudluse ning lähiajal ei ole kavas eluasemeid juurde rajada.

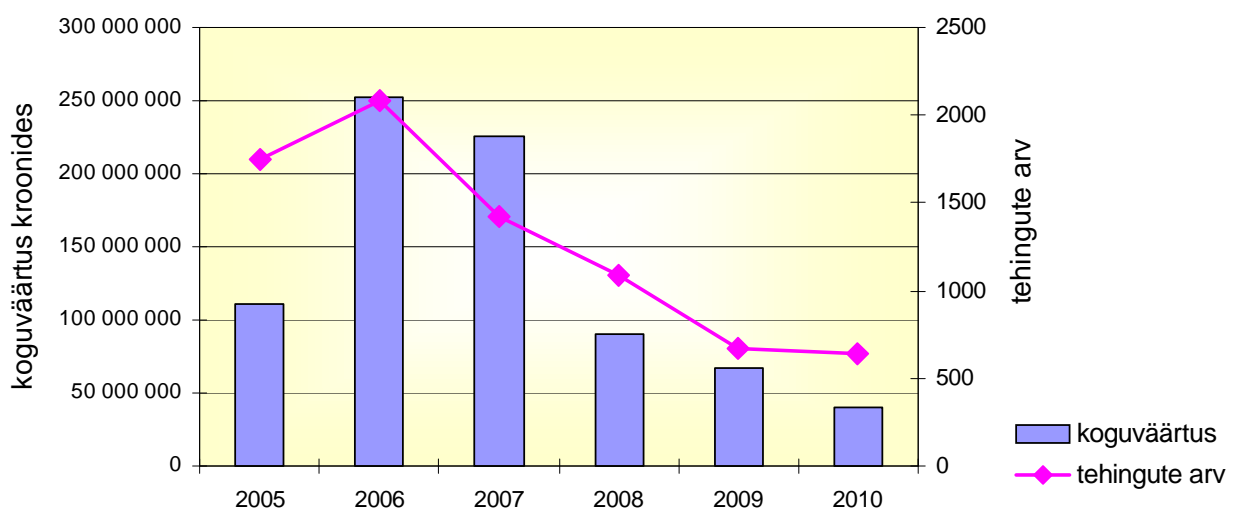
Postkontorid asuvad Lagedi, Jüri ja Vaida alevikes. Haljastuse ja kalmistute ning munitsipaalalamufondi haldamisega tegeleb Rae valla majandusamet.

1.3. Majandus, ettevõtlus ja tööhõive

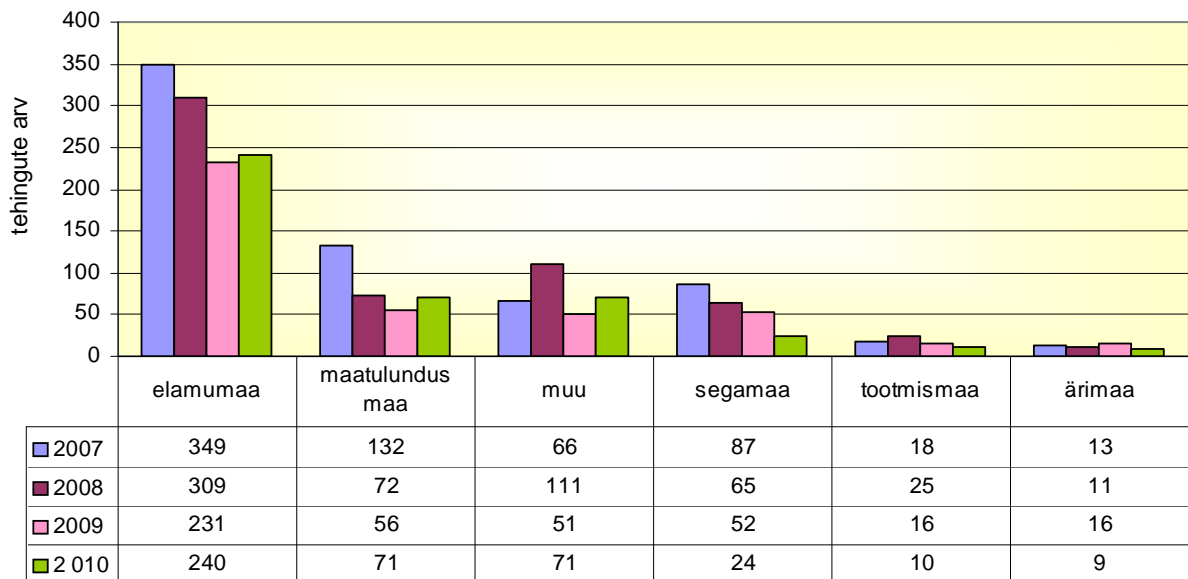
1.3.1. Majandusolukord ja kinnisvaraturg

Majandus on globaalsest finantskriisist, mille tagajärjel Eestis langes välisnõudlus, vähenesid investeeringud ja elanike sissetulekud ning hüppeliselt suurenes tööpuudus, mõnevõrra taastumas. 2010. aastal suurenes Eestis ettevõtete müügitulu võrrelduna 2009. aastaga. Taastumine on siiski vaevaline ning ei ole piirkonniti ühtlane. Kuigi majanduse langusfaas on eeldatavasti lõppenud, tuleb kriisi järelmõjudega veel aastaid tegeleda. Väga oluliseks osutub ettevõtlussektori paindlikkus nii kohanemisel uute oludega ja väljakutsetega. Olulisel kohal on tööjõupoliitika ümberkujundamine ja tootmise suunamine ekspordile. Olulisim tagajärg, mida juba täna on näha, on see, et ehitus- ja kinnisvarasektor on loovutanud oma juhtpositsiooni majandusstruktuuris. Kui aastatel 2005 kuni 2007 kasvas ehitussektori ettevõtete arv Rae vallas rohkem kui kolm korda ning kinnisvarasektori ettevõtete arv rohkem kui kaks korda, siis aastatel 2007 kuni 2009 oli ehitussektori ettevõtete arvu kasv vaid 1,4% ning kinnisvarasektori ettevõtete arvu kasv 26%.

Kinnisvaraturu, mille tormiline areng on oluliselt mõjutanud ka Rae valda, kõrgseis oli 2007. aasta teises kvartalis. Seejärel on turg olnud juba langusfaasis. Võrreldes mõne aasta taguse kinnisvarabuumiga on tänaseks kinnisvaraturg oluliselt muutunud – nii elamispinna kui äripindade ostu-müügi tehingute arv ja hinnad on tugevalt langenud. Tulenevalt majanduslangusest, elanikkonna ostujõu vähenemisest ja pankade karmistunud laenupoliitikast ületab alates 2008. a teisest poolest pakkumine kõikjal, ka Rae vallas, nõudluse. Kinnisvara turuhinnad on läbinud tugeva korrektsiooni ning hindade järjepidev langus peatus alles 2010. aasta märtsis, mis lubab eeldada, et languse põhi on saavutatud ja toimub stabiliseerumine või mõningane hinnatõus. Protsessi analüüsidest saab nüüd öelda, et kinnisvara hindade langus on puudutanud kõige rohkem Tallinna lähiümbruse valdasid ning enim on langenud hinnad pooleliolevates või mitte kõige parematesse piirkondadesse arendatud uute elamukvartalites (nn "põlluarendused") ning hoonestamata kinnistute turul.

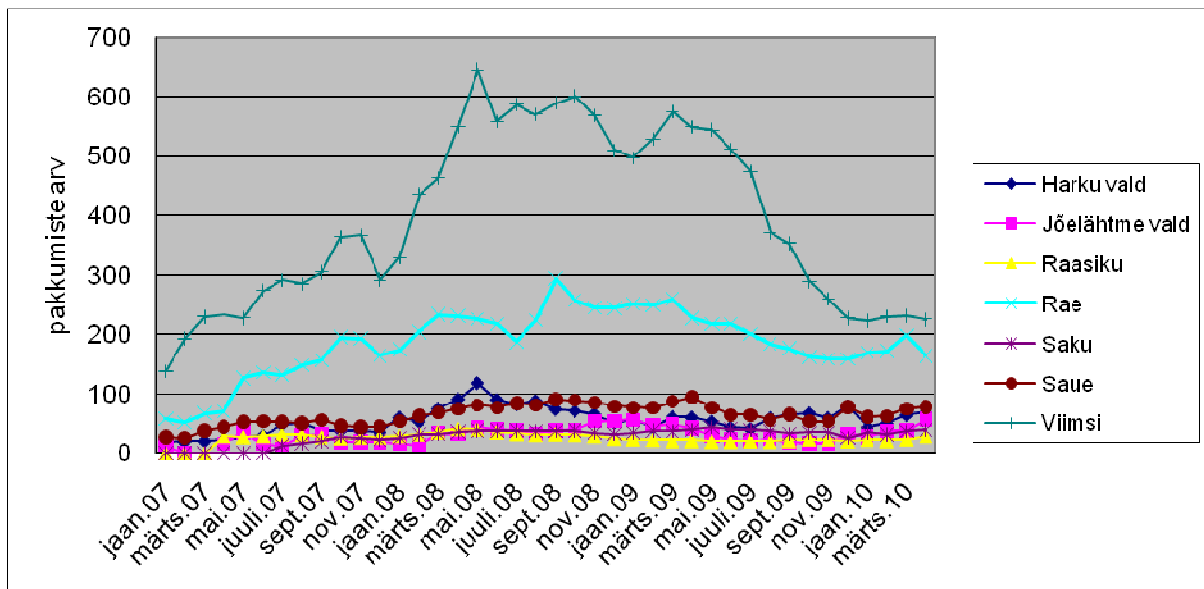

Joonis 22. Kinnisasja tehingud Rae vallas 2005 – 2010 (Allikas: Maa-amet)

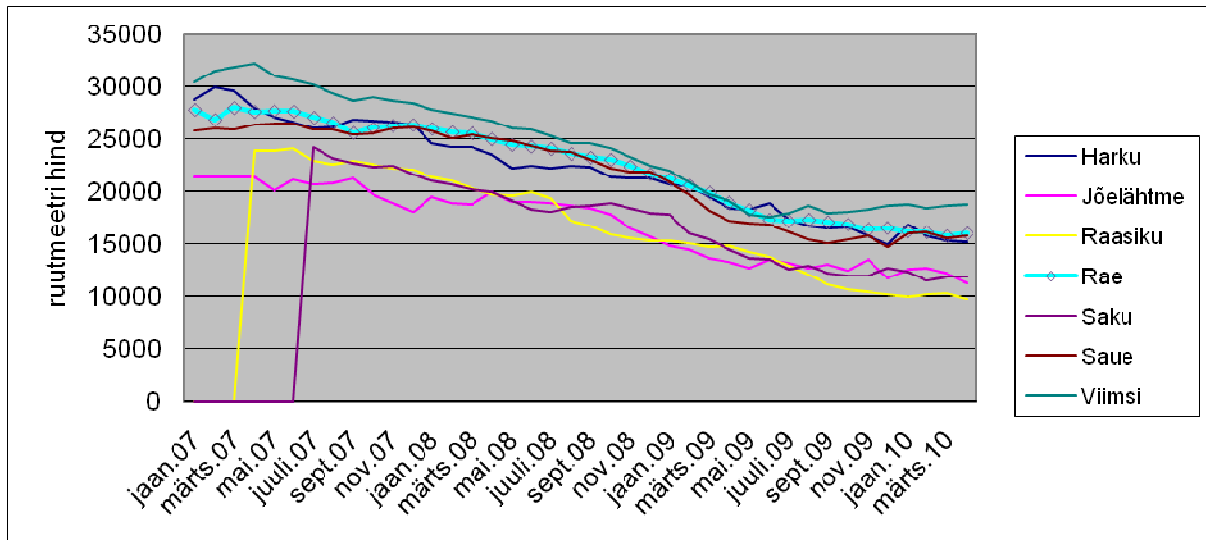

Joonis 23. Kinnisasjade tehingud sihtotstarvete järgi Rae vallas 2007-2010 (Allikas: Maa-amet)

Kõige kiiremini reageerib kinnisvaraturu kõikumistele korterite turg. Rae vallas on korterite pakkumine 2010. aasta märtsis kolmekordistunud võrreldes aastaga 2007 ning samaaegselt on müügis olevate korterite ruutmeetrihinnad odavnenud peaaegu kaks korda. Kui 2007. aasta märtsis oli kinnisvaraportaali www.kv.ee andmetel Rae vallas müügis 67 korterit, siis 2010. aasta märtsis oli korterite müügipakkumisi 198 (2009 märtsis isegi 260). Müügipakkumiste kõverat Tallinna ümbruse korteriturul iseloomustavad alltoodud joonised, esimene näitab pakkumiste arvu ja teine hinda ruutmeetri kohta.

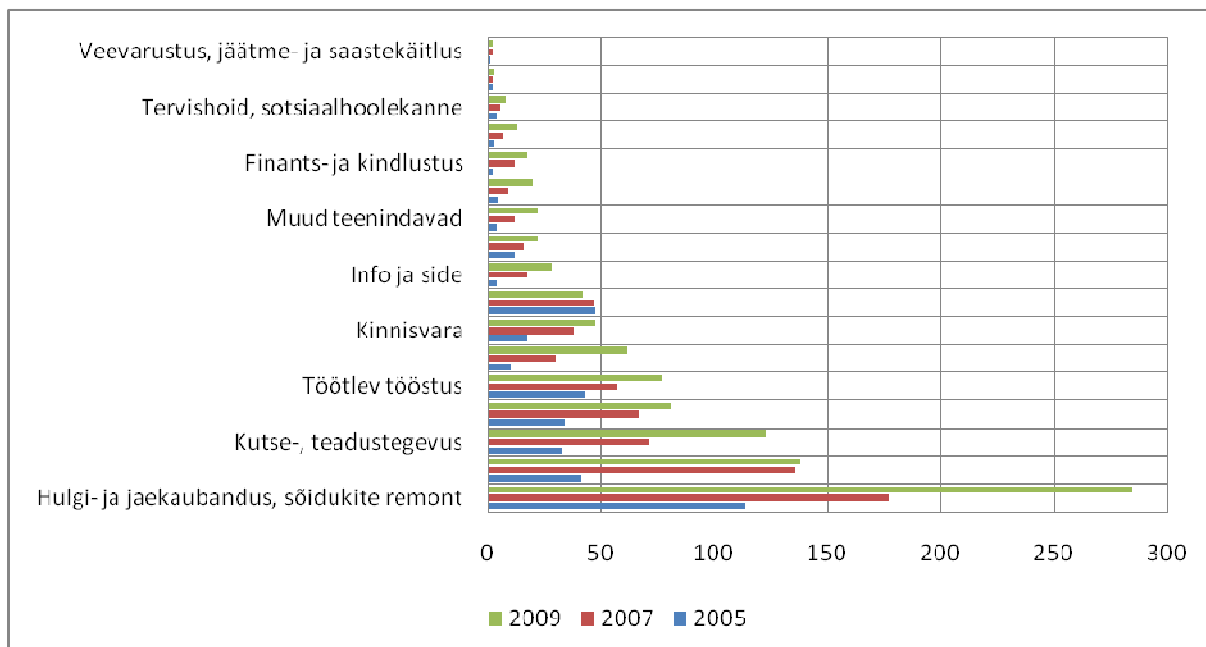
Joonis 24. Korterite müügipakkumiste arvu kõver Tallinna lähivaldades 2007-2010 (Allikas: kv.ee)

Joonis 25. Korterite ruutmeetri hindade tase Tallinna lähivaldades müügipakkumistes 2007-2010 (Allikas: kv.ee)

1.3.2. Ettevõtlus, töandjad ja tööhõive

Majanduses rasketele aegadele vaatamata on Rae vallas tõusnud ettevõtete arvukus peaaegu kõikidel tegevusaladel. Erandiks on langus põllumajanduses. Elektrienergia, veevarustuse ja jäätmekäitlussektoris on registreeritud ettevõtete arv püsinud stabiilsena. Kasvanud on hulgi- ja jaekaubanduse ettevõtete arv, kuid protsentuaalselt on enim juurde tulnud ettevõtteid kutse- ja teadustegevuse, kunsti, meelelahutus- ja hariduse valdkonda ning haldus-, majutus- ja toitlustustegevuse ning muude teenindatavate tegevuste valdkonda.

Joonis 26. Rae valla statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusalade järgi 2005, 2007 ja 2009 (Allikas: ESA)

2009. aasta jooksul on Rae valla elanikele tööd andnud 3652 ettevõtet. Kui teha kokkuvõtte maksulaekumistest töandjatelt, siis selgub, et 12 esimest ja suure-

mat tööandjat moodustavad kogulaekumisest 20% ning ülejäänud 3640 ettevõtet annavad laekumisest 80%. Väljamaksete mahu järgi on peamised Rae valla elanikele tulused andvad organisatsioonid hüvitsi maksvad riigiasutused; palgalist tulu andvatest organisatsioonidest on suurim tööandja kohapeal Rae Vallavalitsus koos allasutustega.

Tabel 2. Elanikele tehtavad väljamaksed 2009 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	Väljamaksed		maksumaksjad		arvestuslik eraldis KOVile	eraldis KOVile maksumaksja kohta
	krooni	%	arv	%	krooni	krooni
SOTSIAALKINDLUSTUSAMET	48 381 744	4,6%	305	5%	5 572 541	18 261
EESTI HAIGEKASSA	31 669 314	3,0%	327	5%	3 663 581	11 195
RAE VALLAVALITSUS	40 900 465	3,9%	312	5%	4 716 315	15 120
EESTI TÖÖTUKASSA	17 943 773	1,7%	202	3%	2 060 228	10 212
HANSAPANK, AS	16 159 836	1,5%	43	1%	1 874 282	43 504
SKANSKA EMV AS	11 712 857	1,1%	51	1%	1 354 718	26 520
RIMI EESTI FOOD AS	8 675 605	0,8%	50	1%	1 003 252	20 234
HAVI LOGISTICS OÜ	8 434 079	0,8%	53	1%	973 565	18 515
ABB AS	8 052 877	0,8%	31	0%	928 891	30 290
SEB PANK, AS	6 453 543	0,6%	21	0%	745 674	35 368
PÕHJA POLITSEIPREFEKTUUR	6 174 910	0,6%	29	0%	712 387	24 636
KAITSEVÄGI	6 045 928	0,6%	34	1%	694 851	20 588
Kokku TOP 12	210 604 931	20%	1457	24%	24 300 286	16 680
Kõik kokku	1 044 395 328	100%	6 145	100%	120 539 866	19 615

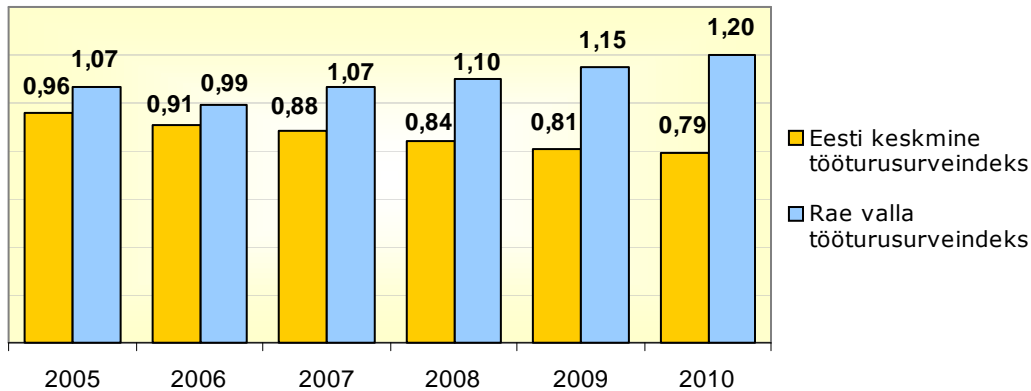
Rae valla tööga hõivatud elanikkonnast on 96% seotud ettevõtetega, kus valla elanikke töötab alla 5 inimese (enamasti 1-2 inimest ettevõttes). Ainult 4 % Rae valla elanikke on tööalaselt seotud ettevõtetega, kus töötab üle 5 valla elaniku (166 ettevõtet). 57 ettevõttes on Rae valla elanikke töö 10 või rohkem.

Rae valla elanikele tulused kogumahu andnud 100 esimesest ettevõttest asub Rae vallas vaid 19. Peamiselt asuvad Rae valla inimeste töökohad Tallinnas ning vähesel määral teistes ümbritsevates Harjumaa valdades, seetõttu on intensiivne tööalane pendelränne Rae valla ja Tallinna vahel ning sellest tulenev liikluskoormus pealinna ja valla vahelistel teedel. Rae vallas tegutsevad tootmis- ja äriettevõtted on koondunud peamiselt Tartu maantee äärsesse piirkonda - Tallinnast kuni Jüri alevikuni, piki Tallinna ringteed Peterburi maanteest kuni Jüri alevikuni ning Tallinnaga piirnevatele aladele Venekülas ja Soodevahe külas. Enamik valla ettevõtetest tegutsevad Jüri piirkonnas. Tegevusalade kaupa on arvuliselt enim esindatud ettevõtteid taime- ja loomakasvatuse, ehitustööde ja autovedude valdkonnas. Tööstusettevõtetest (mis paiknevad peamiselt Tallinnaga piirnevatel aladel ning Jüri aleviku piirkonnas) on arvukamad toiduainete-, puidu-, metalli- ja ehitusmaterjalide tööstus.

Peamise 100 tööandja seas on tegevusaladest esikohal töötlev tööstus (16 ettevõtet) ja hulgi- ning jaekaubandus (15 ettevõtet). Neile järgneb avalik haldus (14) ja veondus ning laondus (13 ettevõtet). Seejärel tulevad ehitustegevus, info ja side ning finants- ja kindlustustegevus (vastavalt 10, 9 ja 8 ettevõtet).

Esimest korda on Rae valla kõige kaalukamaks valla elanikele rahalise väljamaksete tegijaks Sotsiaalkindlustusamet, kelle osakaal tööandjate poolt tehtud maksetest on 4,6%. Selle moodustab peamiselt emapalk.

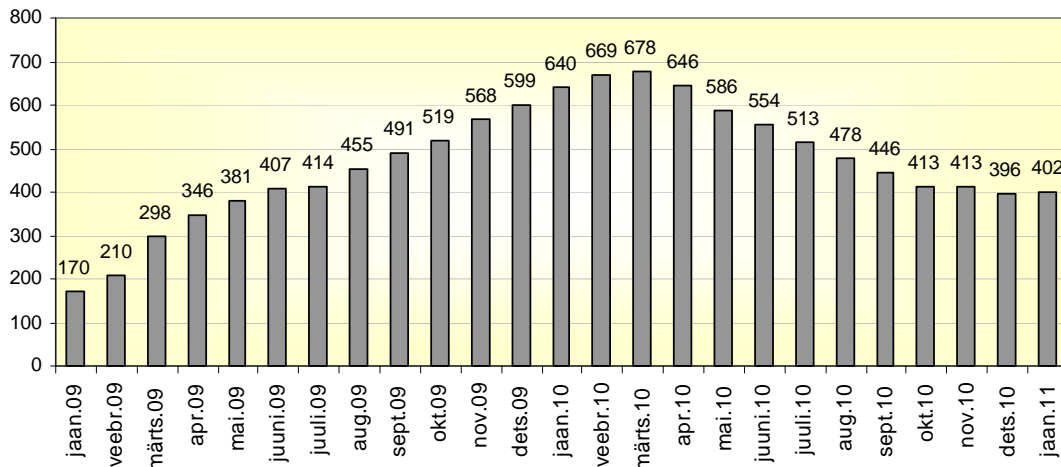
Demograafiline tööturusurveindeks ehk eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5-14-aastased) ja sealt vanuse tõttu potentsiaalselt lahkuvate inimeste (55-64-aastased) suhe on Rae vallas kõrgem, kui Eestis keskmiselt ja indeksi trend on tõusu suunas. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Rae vallas on indeks ühest suurem ning selle põhjuseks on noorte tööealiste elanike suur osakaal ning jätkuv ränne Rae valda.

Joonis 27. Demograafiline tööturusurve indeks 2005-2010 Rae vallas ja Eestis keskmiselt (Allikas: ESA)

Seoses majanduslangusega suurenes tõusvas joonis alates 2009. aasta algusest töötus kogu riigis. Kuigi Rae valla tööhõive on varasematel aastatel olnud kõrge, on majanduskriis mõjunud ka siinsetele elanikele. Viimase aasta jooksul on Töötukassas registreeritud töötute osakaal Rae valla elanikest kasvanud peaaegu neli korda, moodustades 2010. aasta alguse seisuga 7,6% kogu valla tööealistest elanikest. Registreeritud töötute arv jõudis 2010. aasta märtsis oma maksimumini, s.o. 678 inimeseni. Kuna tööga hõivatud Rae vallas on jagunenud paljude erinevate ettevõtete vahel, mis maandab majanduslanguse situatsioonis riske paljude inimeste üheaegseks töötuks jäämiseks, siis jäi Rae valla töötuse protsent siiski madalamaks kui näiteks Tallinnas.

2010. aasta aprillist alates on registreeritud töötute arv langustrendil. 2011. aasta alguses oli registreeritud töötuid Rae vallas 402 ja viimastel kuudel on see püsinud suhteliselt stabiilsena. Mõnevõrra on töötuse kasvule pidurdavalt võinud mõjuda hooajatööd, kuid eeldatavasti on majanduslangus riigis oma põhja läbinud. 2011. aasta alguseks vähenes registreeritud töötute osakaal valla tööealisest elanikkonnast 4,6%-ni.

Joonis 28. Registreeritud töötute arv Rae vallas 31.01.2009-30.01.2011 (Allikas: Töötukassa)

Tööstuse areng vallas on kohalike oludega sotsiaalses mõttes väheseotud. Rae valla ettevõtlusalad ei ole loodetud määral kohalikele elanikele tööhõivet pakkunud ning vallas tegutsevates tootmisettevõtetes töötavatest inimestest moodustavad suure osa Tallinna ning teiste ümberkaudsete valdade elanikud.

Selleks, et tagada elanike tööhõive, tuleb jätkuvalt toetada kohtadel eeldusi ettevõtluse arenguks ning soodustada koostööd ja aktiivset eluviisi erinevate huvigruppide ja kohaliku omavalitsuse vahel. Rae vald on omalt poolt selleks astunud mitmeid samme. Plaanis on käivitada regulaarselt toimuv ettevõtjate ümarlaud, toetatakse põllumajandusliku tootmise säilimist, pakutakse munitsi-paalomandis olevat vaba maad keskkonnasõbraliku ettevõtluse arendamiseks, suurendatakse valla ettevõtete rolli valla tellimuste täitmisel, toetatakse elukestvat õpet, täiskasvanute ümberõppe korraldamist, kutse- ja karjääri-nõustamist.

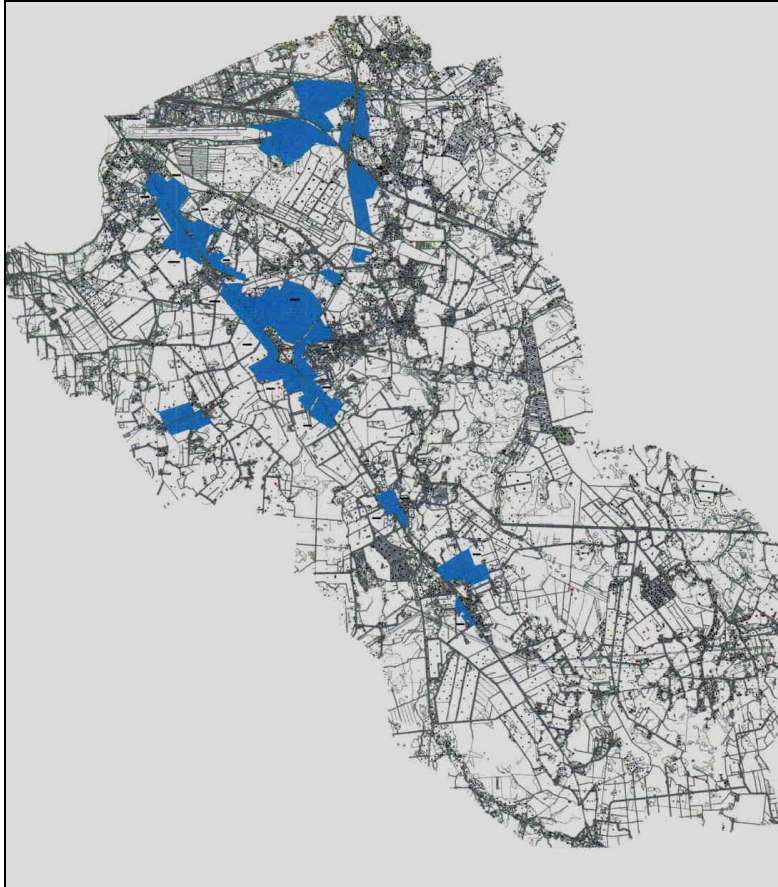
Rohkem vajab läbimõtlemit vallas tegutsevate suurte ettevõtete (Kalev, ABB jne) kaasamine vallas elavatele inimestele töö pakkujate hulka. Vajalik on välja selgitada, millised on suurettevõtete kriteeriumid konkreetse tööjõu osas ning kas ja kui palju oleks valla elanike hulgas nende kriteeriumitele vastavaid elanikke, kes sooviksid töötada kodu lähedal.

Vajalik on luua tingimused, et valda lisanduks rohkem mitmekesisemaid ja kaasaegseid rahvusvaheliselt tuntud ettevõtteid, samuti riigiasutusi. Rae vallas on selleks tehnoпаркide ja sobivate maa-alade näol kõik eeldused olemas ning paljud valla elanikud saaksid end tööhõivega kindlustada kodu lähedal. Kaaluda võiks vallavalitsusse ettevõtlusspetsialisti töökoha loomist. Tema ülesandeks oleks reklaamida ettevõtetele Rae valda ning edastada infot vallas pakutava investeerimisvõimaluste osas, samuti koordineerida ettevõtete ja vallavalitsuse vahelist suhtlemist mõlemapoolsete küsimuste lahendamiseks ja probleemidele lahenduste leidmiseks. Samuti on oluline pakkuda koostöös Töötukassaga võimalusi tööhõive suurendamiseks vallas.

1.4. Ruumiline areng

Tallinna valglinnastumise, Rae valla elamu- ja tööstusalade arendamise ning elanikkonna kiire kasvuga pealinna ja Tartu maanteega piirnevatel aladel viimase kümne aasta jooksul on kaasnenud ka Tallinna negatiivne mõju Rae valla asustusstruktuurile, valla identiteedile ja ühtse kogukonna hoidmisele. Tormiline arendajakeskne kinnisvaraarendus on põhjustanud tehnilise infrastruktuuri mahajäämuse nõudlusest ja keskkonnakoormuse suurenemise, millel on elukeskkonda halvendav mõju. Kuna viimaste aastate jooksul valda lisandunud elanikkonna töökohaks ja enamike teenuste tarbimise kohaks jääb veel pikemaks ajaks Tallinn, on suurenenud pendelränne valla ja pealinna vahel, mis on toonud endaga kaasa liikluskoormuse kasvu ja ei toeta keskkonnasäästlikkust ning kohalikku identiteeti. Ulatuslik sisseränne ja uute elamualade ning ühtlasi ka valla rahvastiku enamiku kontsentratsioon Tallinna linna piirialadele, Peetri-Järveküla piirkonda, on toonud endaga kaasa Rae valla ruumilise segmenteerumise ning vastuolude kasvu eri paikkondade huvide vahel.

Seni kehtiv valla üldplaneering, mis kehtestati aastal 1993, ei vasta enam ammu valla kiire arengu nõuetele. Ruumilise arengu strateegiliseks suunamiseks ning maakasutuse tingimuste konkretiseerimiseks on uus Rae valla üldplaneering avalikustamise läbinud. Rae valla arengu võtmeteguriks on valla oluliste arengueelduste – soodsa asendi ja kinnisvaraarendusteks (nii elamu- kui tootmiskaade) ning põllu- ja metsamajanduseks sobivate kaade tasakaalustatud ruumiline arendamine. Kinnisvarabuumi vaibumisel on kindlasti positiivne mõju valla arengu stabiliseerimisele. Elamu-, tööstus- ja miljööväärtuslike alade vaheldumine peaks perspektiivis vähendama pendelrännet ning autostumist ja selle negatiivseid tagajärgi keskkonnale.

Joonis 29. Rae vallas menetluses oleva üldplaneeringu kohased äri- ja tootmispiirkonnad (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Rae valla menetletava üldplaneeringuga on Rae valla põhjaosa planeeritud elamupiirkonnana keskusega Peetri külas, kus asuvad vaheldumisi aedlinnaised ja kortermajade piirkonnad ning avaliku sektori teenused.

Rae valla keskosa Jüri aleviku ümbruses on kavandatud linnalise struktuuriga arengupiirkonnana, kus vahelduvad töö- ja elukohad ning osutatakse erinevad teenused. Valla lõunaosa on planeeritud looduslikumana tasakaalustamaks valla põhjaosa linnastuvat arengut. Seal on säilinud looduslik keskkond, valdavalt hajaasustus, põllu- ja metsamajandus, puhke- ja vabaaja teenused. Seega tööstus- ja elamualade kõrval peavad säilima ka põllu-, metsa- ja jahimaad ning nendes valdkondades tegutsevatele valla elanikele tuleb luua eeldused oma tegevuse jätkamiseks ja kindlus tulevikuks.

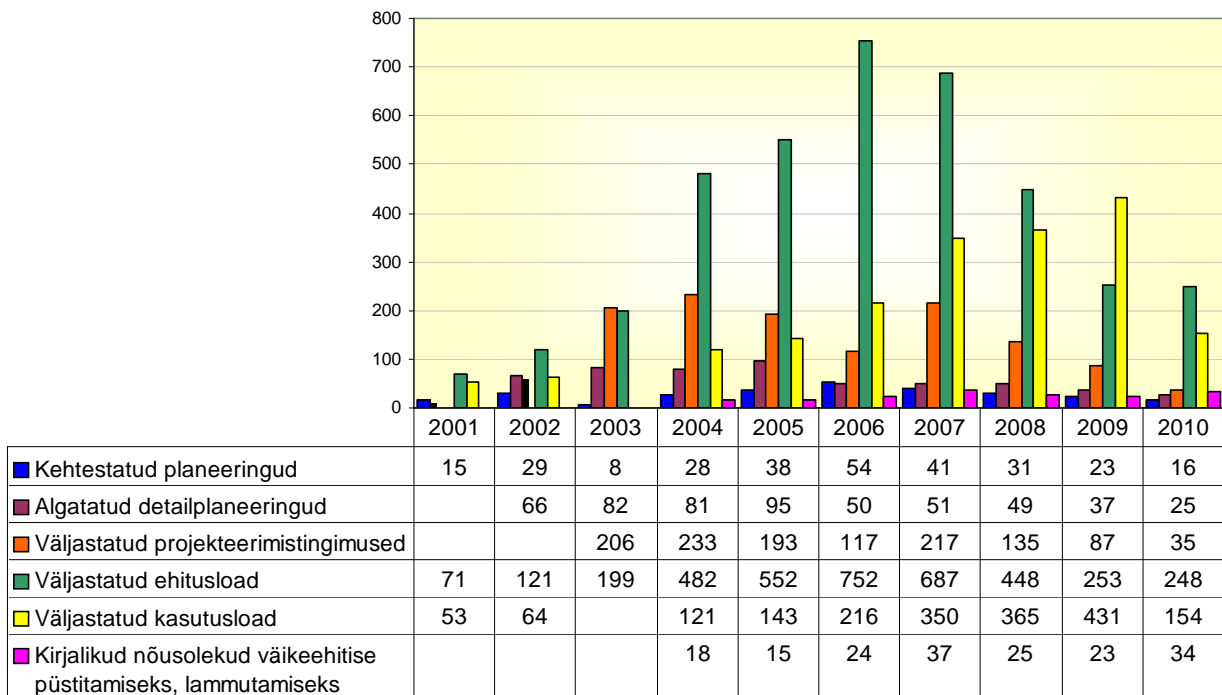
Peamised äri- ja tootmispiirkonnad on planeeritud valla põhjaossa valda läbivate magistraalteede Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee äärde ning valla alevike mõjupiirkondadesse – Jüri, Lagedi ja Assaku alevikku ja nende kontaktvööndisse. Kõige laiahaardelisem äri- ja tootmismaade areng on ette nähtud logistiliselt kõige suurema perspektiiviga piirkonda, magistraalteede liitumispunkti, Jüri alevikku ja selle kõrvalaladele. Tootmise arengut kavandatakse Soodevahe küla tööstuspiirkonda, mis on jätk Tallinna Suur-Sõjamäe tee ääres asuvale tootmisalale. Valla lõunaossa on äri- ja tootmismaad planeeritud vaid Vaida aleviku ümbrusse. Peamised teenindus- ja büroopindadele suunatud ärimaad paiknevad Tallinna linna kontaktvööndis. Kohaliku kogukonna

teenindamiseks on väiksemate lahustükkidena ärimaad kavandatud asustuse koondumiskohtadesse.

Peamiseks keskuseks on valla üldplaneeringuga planeeritud Jüri alevik, mis pakub nii haridus-, kultuuri kui teisi elukondlikke teenuseid. Teiseks suuremaks keskuseks on arenemas Peetri küla. Väiksemad keskused on Lagedi ja Vaida alevikud.

Rae valla üldplaneeringuga reserveeritakse ühena maakasutuse juhtotstarvetest keskusena, millega soovitakse suunata piirkonda avalikke teenuseid, soodustada administratiivset mitmeotstarbelisust ning läbimõeldud arhitektuurse lahenduse olulisust linnalise struktuuriga aladel. Nendeks on alad Lagedi alevikust läänes ning Vaida alevikus. Samuti peaks antud asjaolu silmas pidama Jüri aleviku, Peetri, Rae ja Järveküla külade üldplaneeringute koostamisel. Tänapäevaks on Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneering suunatud avalikustamisele. Järgmisena tuleks algselt alustada Peetri ja Järveküla küla osaüldplaneeringud.

Planeeringute algatamine ning projekteerimistingimuste ja ehituslubade väljastamine on vähenenud alates aastast 2005-2006. Tulenevalt varasematel aastatel algatatud planeeringute ja alustatud ehitusobjektide valmimisest liigub kehtestatavate detailplaneeringute ja hoonetele väljastatavate kasutuslubade kõver tõusujoones. See omakorda näitab potentsiaali elanikkonna arvu jätkuvaks kasvaks Rae vallas.

Joonis 30. Planeerimis- ja ehitustegevus Rae vallas 2001-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tabel 3. Algatatud ehitus- ja keskkonna-alaste väärteomenetluste arv Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitusseadus § 68. Ehitise omaniku kohustuste eiramine		2	2	1		1
Ehitusseadus § 69. Ehitise omavoliline ehitamine		18	28	19	4	1
Jäätmeseadus § 1207. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja nõuete rikkumine	108	93	65	44	24	21
KOKS § 662. Heakorra- ja kaevetööde eeskirjade rikkumine ning koormise täitmata jätmise	10	8	25	17	26	73
KOKS § 663. Koerte ja kasside pidamise eeskirjade rikkumine	2	6			7	9
Looduskaitseadus § 71. Kaitstava loodusobjekti kaitsenõuete rikkumine				1		
Looduskaitseadus § 73. Tiheasustusala puude ebaseaduslik raie	3	2				
Maapõueseadus § 72. Mullakaitsenõuete rikkumine						2
Pakendiseadus § 29. Pakendijäätmete taaskasutamise kohustuse täitmata jätmise		2				

1.4.1. Tehniline infrastruktuur, kommunaalmajandus, keskkond

Rae valla kättesaadavust ning siinsete elanike ja organisatsioonide ühendust teiste piirkondadega soodustavad valda läbivad olulised üleriigilise tähtsusega teed: põhja-lõuna suunas Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee, ida-lääne suunas Tallinna ringtee, põhjaosas Tallinn-Tapa raudteeliin. Valla põhjapiiri naabruses asub Tallinna Lennujaam. Samal ajal võib tööstusalade oluline laienemine, nendega seotud transpordikoridoride, samuti Tallinna ringtee laiendamine, tuua endaga kaasa transpordivoogude tunduva kasvu, mis omakorda suurendab teedelt ja tööstusaladelt lähtuvat saastet, suurendab turvariske ning halvendab elukeskkonda ja erinevate piirkondade sidusust. Suurenenud on koormus vallasisestel teedel ja sellega seoses teede rajamisele, korrashoiule ning valgustusele suunatud kulutused ja ühistranspordi arendamise vajadused.

Valda läbib Tallinn-Tapa raudteeliin, mille harutee kulgeb Lagedilt Muuga sadamasse ning mida mööda toimub riigi suurima koormusega ohtlike veoste voog (raudtee Muuga, Miiduranna, Kopli ja Paldiski sadamatesse) ja ohtlike jäätmete liikumine Tallinnast ohtlike jäätmete lõppladestuspaika Vaivaras. See on valla jaoks oluline keskkonnarisk ning koostatava üldplaneeringuga tehakse ettepanek viia raudtee kaubaveod välja Tallinnaga piirnevatelt tiheasustusega aladelt.

Harju maakonnaplaneeringuga on kavandatud Rae valda läbima Tallinn-Tapa raudteeliini Paldiskiga ühendav Aruküla-Männiku-Saue raudteeharu, Rail Baltica pikendamine Viimsi poolsaarele ja Lagedi-Maardu raudteeharu teise tee ehitus. See eeldaks olukorda, kus tulevane raudtee kulgeks läbi tiheasustusala ja sisaldab endas potentsiaalset keskkonnariski. Koostatava üldplaneeringuga tehakse ettepanek muuta Harju maakonnaplaneeringut ja valida raudteele uus asukoht. Nähakse ette osaliselt ka uus Rail Baltica raudteeharu Veneküla külas.

Seoses elamuehituse arenguga ja kaasneva liikluskoormuse tõusuga on vajalik ehitada kahetasandiline ristmik Tallinna väikesele ringteele Tallinn-Tartu maanteel Peetri külas. Olulisemad muudatused, mida koostatava valla üldplaneeringuga kavandatakse, on seotud liiklussõlmede rajamisega (Tallinna ringtee teine niit ja kahetasandilised ristmikud, Tallinna väike ringtee, Peetri ja Rae küla ühendamine Suur-Sõjamäe tänavaga Tallinnas, Peetri ning Järveküla ühendamine Viljandi maanteega). Koostatav Rae valla üldplaneering teeb ka ettepaneku kogu valda hõlmava kergliiklusteede võrgustiku rajamiseks.

Rae vallal tuleb tegelema hakata arendusaladega, mille väljaehitamine - peamiselt infrastruktuuri rajamine - on jäänud majanduslanguse tõttu pooleli. Rae vallas on ca 10 arendusala, kus elanikud elavad juba valminud majades, kuid tehniline infrastruktuur (vesi, kanal, sadevesi, teed) on rajamata või rajatud poolikult või ebakvaliteetselt, millest tulenevalt kannatab kogu piirkonna elukeskkond ja maine. See on toonud vallale ja nimetatud alade elanikele kaasa oma õiguste kaitse vajaduse kohtus ja lisakulutusi õigusabile. Suuremad ja tõsisemate probleemidega arendusalad on Andrekse, Künnapuu, Kesa ning Kopli. Peamiseks probleemiks on neis see, et ÜVK trassid on küll rajatud, kuid liitumised on tegemata, sadevete trassid on rajamata, tänavavalgustus on rajamata või siis kui on rajatud, on liitumata. Kui suurem osa lähiaastate eelarvelistest vahenditest tuleb vallal suunata haridusvõrgu investeringutesse ja kaasajastamise, siis järgmise olulise eelarvekuluna on vahendite eraldamine teedevõrgu kaasajastamisele, sadeveesüsteemide rajamiseks ja hoolduseks ning probleemsete arendusalade infrastruktuuri lõpetamiseks.

Soojavarustuse suunatud arendamiseks on vallas vastu võetud „Rae valla soojavarustuse arengukava“ (2007) ja „Rae valla kaugküttevõrguga liitumise ning eraldumise tingimused ja kord, kaugkütte üldised kvaliteedinõuded, soojuse piirhinnad, kooskõlastamine ja soojusettevõtjate arenduskohustus“ (2008). Vallas on kehtestatud kaugküttepiirkonnad ja vastutavad võrguettevõtjad, kes hoolitsevad nii olemasolevate tarbijate kui uute arenduste soojaga varustamise eest. Kaugküttevõrkudeks vallas on Jüri kaugküttevõrk, mis toimib Jüri katlamaja baasil (haldab AS ELVESO), Vaida kaugküttevõrk, mis toimib Vaida katlamaja baasil (haldab AS ELVESO) ning Mõigu kaugküttevõrk, mis toimib Mõigu katlamaja baasil (haldab AS Eraküte), Kuldala kaugküttevõrk (haldab OÜ Kuldala Soojus) ning Lehmja külas Rae Tehnopargis asuvat kaugküttevõrku haldab OÜ Põrguvälja Soojus. Uute kaugküttepiirkondade kehtestamise vajaduse ja erandid soojaga varustamisel olemasolevates piirkondades otsustab Rae vallavolikogu. Valda läbib kaks magistraalgaasitrassi, mis võimaldavad gaasi kasutamist. Valminud on gaasitorustik Rae külast Jüri alevikuni ja planeeritud on gaasivarustus Jüri Tehnoparki.

Ühisveevärgi teenustega on kaetud valdav osa valla tiheasustusala majapidamistest. Ühisveevärgi teenuseid mittekasutavateks on alevikes jäänud üksikud nõukogude perioodil ehitatud eramute elanikud.

Ühiskanalisatsiooniga on varustatud Jüri, Vaida, Lagedi ja Assaku (osaliselt) alevikud, Järveküla ning Peetri küla. Osaliselt on varustatud Assaku, Karla, Rae, Kopli, Soodevahe ja Vaskjala külad. Peetri, Rae ja Järveküla külad on ühendatud Tallinna linna ühiskanalisatsiooniga. Ühiskanalisatsiooniga varustamise laiendamist jätkatakse pidevalt. Peatselt lõpetatakse Pirita jõe reoveekogumisala ÜVK väljaehitamine Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi toel. Sadevete

ärajuhtimiseks on kavandatud valla põhjaosas kasutada Mõigu poldrit ning ülejäänud aladel kohalikke lokaalseid imblahendusi ja kuivenduskraavide võrgustikku.

AS ELVESO, kelle põhitegevusalad on elektrivõrguteenused ja elektrienergia müük, vee- ja kanalisatsiooniteenused ning soojusenergia tootmine, jaotamine ja müük, on 100% valla omandis olev ettevõtte, mida ei ole plaanis kuni aastani 2025 võõrandada. 2011. aastaks on kavas AS-ile ELVESO üle anda kõik vee ja kanalisatsiooniga seotud varad ning sadevetega seotud infrastruktuur. Selle tulemusel vähenevad valla iga-aastased eelarvekulud valdkonnas.

Digitaalsidevõrkudega on kaetud valdav osa Rae valla territooriumist. Ainuke analoogsidejaam on Assakul, mille tõttu nii Assakul, Vaidas kui valla lõunaosas on probleeme kvaliteetse telefoniside- ja internetiühendusega. Assaku jaam on lähitulevikus kavas asendada tänapäevase digitaalsidejaamaga. Mobiilside osas on valla territoorium kaetud kõigi Eestis mobiilsidet pakkuvate operaatorite levialaga. Avalikud internetipunktid paiknevad kõikides raamatukogudes (Jüris, Lagedil ning Vaidas) ja valla koolides.

Tallinna valglinnastumise ning Rae valla kiire kasvuga ja sellest hoolimata tiheda seotusega pealinnaga kaasneb tehnilise infrastruktuuri arenguvajaduste jätkuv kiire kasv, suurenev keskkonnakoormus, kasvanud liiklusmahud ja keskkonnamõjud. Välised negatiivsed keskkonnamõjud lähtuvad peamiselt tehnilise infrastruktuuri objektidest: lennujaam, mis tekitab müra, ohustab pinnast ja joogiks kasutatavat vett, saastab õhku ja emiteerib kahjulikke aineid; maantee- ja raudteeliiklus, mis saastab teeäärset pinnast ja vett raskmetallide, naftasaaduste ning transpordivahendite jäätumis- ja teede libedustõrjeks kasutatavate kemikaalidega, tekitab tolmu, müra ja haisu; liiklusõnnetuste korral võib keskkonda sattuda mürgiseid ja muid ohtlikke aineid; samuti on oht elustiku mitmekesisusele ja loomade liikumisele (katkestab rohevõrgustiku ja tõkestab loomade rändeteede kulgemist).

Kõikide nende probleemidega seoses tõusetub üha teravamalt päevakorda koostöö Tallinna linnaga ja teiste Harjumaal asuvate naabervaldadega. Ühiste linnastuspetsiifiliste probleemide lahendamisel tuleb senisest enam teha pingutusi Euroopa Liidu struktuuriabi kaasamiseks. Omavaheline konkureerimine maksumaksjate ja tööjõu pärast tuleks asendada kõiki osapooli rahuldavate ühiste lahenduste leidmisega ja nende elluviimisega. Koostöö ja ühiste struktuuride, avalike teenuste, infrastruktuuri jm rajamine ja kasutamine aitab luua mastaabisäästu ja hoida kokku kulusid, võimaldab Tallinna linnastu tasakaalustatud ja kestlikku arendamist ning tagab avalike teenuste parema kvaliteedi ja kättesaadavuse, mis suurendab elukeskkonna kvaliteeti kõigile elanikele. Võtmeküsimuseks saab selles protsessis olema läbimõeldud integreeritud ühistranspordisüsteemi loomine Harjumaal.

1.4.2. Rohealad, kaitstavad alad ja objektid

Vaatamata sellele, et Rae valla territoorium ei ole võrreldes Eesti teiste valdadega eriti suur, on maastik vaheldusrikas. Põhilised maastikureljeefi kujundajad on oosid ehk vallseljakud ning künkad. Samuti lisavad piirkonna maastikule

atraktiivsust rabad koos rabajärvedega, Pirita jõgi, loopealsed ning suured kultuurheinamaad.

Metsasuse protsent (25,1%) valla maakasutusbilansist on tänu aktiivsele maa-kasutusele langenud Eesti keskmisest (erinevatel hinnangutel 34-52 protsenti) oluliselt madalamale. Rae valla metsad ei ole olulised ainult valla seisukohalt, vaid omavad kõrget puhkemajanduslikku väärtust kogu Tallinna linnastus. Valla põhjaosa metsad asuvad Tallinna rohelises vööndis. Keskkonnaseisundi kaitsmiseks on need otstarbekas planeeringutega määrata kaitsehaljastu kategooriasse. Vastavalt 2003. aastal kehtestatud Harju maakonna teemaplaneeringule „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ kulgeb Tallinna rohelise vööndi piir naabervaldades mööda püsiva infrastruktuuri elemente – Rae vallas mööda raudteed ja Tallinna ringteed. Valla kesk- ja lõunapiirkondades asuv mets on valdavalt riigimets, mis on üldjuhul tarbemets. Osa eraomandis olevatest metsamaadest on halvasti majandatud, eeskätt just võsastunud ja tihti ka risustatud. Tallinna läheduse tõttu on olemasolevate metsade saastekoormus suur. Maaparandusobjektide ebarahuldav seisukord on põhjustanud liigniiskuse suurenemist ja haritava maa kasutusest väljalangemist (põllumajandus- ja metsamaade võsastumine).

Rahvusvahelise tähtsusega aladest on vallas Paraspõllu looduskaitseala, mille pindala on 476,5 ha (osa paikneb Raasiku vallas) ning mis kuulub Natura 2000 loodusalade koosseisu.

Kaitstavate loodusobjektidena on vallas registreeritud 113 objekti, neist enamuse moodustavad kaitsealuste (taime)liikide leiukohad. Olulisemate objektidena on lisaks Paraspõllu looduskaitsealale veel 3 parki: J. Raeda selektsiooniaed Rae külas, Kurna mõisa park Kurna külas, Külma talu park Lagedi alevikus ja Tuulevälja külas; puistu Lehmja tammik Jüri alevikus ja Limu raba hoiuala Seli külas.

Vääriselupaikadena on Rae vallas registreeritud 6 paika ning esindatud on järgmised vääriselupaiga tüübid: karbonaatsete soode ja märgade niitude äärsed metsad; salu-haavikud; salu-kuusikud ja kuuse-segametsad; madalsoo-männikud ja kaasikud; soostunud kuusikud ja kuuse-segametsad.

Erinevaid veekogusid on Rae vallas keskkonnaregistri andmetel 24. Nende hulgast olulisemad on Pirita jõgi ja Leivajõgi. Lisaks mitu järve, tehisjärvi, ojasid, kanaleid ja (pea)kraave.

Loodusliku seisundi jälgimist teostatakse Rae vallas kahekümne kaheksas erinevas seirejaamas ning pidevalt seiratavate programmide hulka kuuluvad jõgede hüdrokeemiline ja hüdrobioloogiline seire, ohustatud taime-, looma- ja linnuliikide seire, ohtlike ainete seire ja põhjavee tugivõrgu seire.

Puhkealadena on kasutatav kogu Pirita jõe org. Aktiivset kasutamist leiab Jüri aleviku lähedal asuv Vaskjala veehoidla ja aleviku keskel paiknev Lehmja tammik. Atraktiivsed korrastatud ja tüüpilise puhkeala maastikukujunduse või looduslikult erilised tõmbenumbrid vallas puuduvad. Tüüpilise väljakujunenud puhkealana saab nimetada ainult eelpool nimetatud Pirita jõge (Lagedil ja Vaskjalas), Lehmja tammikut (jalgrada), Külma talu parki Lagedil ning Kiriku-mõisa parki.

Rae valla koostatava üldplaneeringuga on täpsustatud Harju maakonna teemaplaneeringus sätestatud rohelise võrgustiku paiknemist vallas. Üldplaneeringuga

on täpsustatud piiranguid arendustegevusele rohevõrgustiku ning Tallinna rohevõõndi aladel ja tihendatud maakonnaplaneeringus ette nähtud rohevõrgustikku valla põhja- ja keskosas. See kindlustab rohevõrgustiku ökoloogilist funktsiooni ning võimet pehendada inimtekkelisi negatiivseid mõjusid ümbritsevale looduskeskkonnale.

Väärtuslike maastikena on Harju maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ Rae vallas määratletud miljööväertuslikud piirkonnad, kus on säilinud ajalooline maastikumuster ja/või ajalooline asustusstruktuur. Need piirkonnad on: Vaidasoo, Aruvalla, Salu, Kautjala, Limu, Seli, Kadaka ja Urvaste külad, alad Kurna külast läänes, Lagedi asula põhjaosas ning Jüri asula keskmes.

Rae vald on rikas muinasmälestiste, -asulakohtade ja kivikalmete poolest. Eriti suurearvuliselt (üle 100) on siin leitud kultusekive. Rae vallas on arhitektuuri-, ajaloo-, tehnika-, kunsti- ja arheoloogiamälestis, kokku on registreeritud 250 objekti.

1.5. Kodanikuühiskond

Sidusa ning toimiva kodanikuühiskonna eelduseks on vabatahtlike ühenduste olemasolu kogukonnas. Ühendused esindavad oma liikmete või valdkonna ühiseid huve ja on selle kaudu partneriks vallavolikogule ja vallavalitsusele. Äriregistri andmetel oli 2010. aasta märtsi lõpu seisuga Rae vallas registreeritud 235 erinevat mittetulundusühingut ja sihtasutust.

Aleviku- ja külaelanike ühiseid huve, vajadusi ja probleeme esindavad vallas aleviku- või külavanemad. Kõik valla asulate elanikud on valinud endale vanemad, suuremad ka eestseisuse. Vanemad on moodustanud oma tegevuse koordineerimiseks, teabevahetuseks ja koolitamise korraldamiseks ning koostööks vallavolikogu ja vallavalitsusega Rae Valla Alevike- ja Külavanemate Seltsi. Selts on Kodukant Harjumaa liige. Vallavalitsus jätkab koostöö arendamist aleviku- ja külavanemate seltsiga, kaasab selle kaudu aleviku- ja külavanemad valla asjade arutamisse ning toetab selle tegevust. Koos arutatakse ühiselu küsimusi, kavandatakse piirkonna arengut, külade heakorramist, teede hooldamist ning tänavavalgustuse rajamist ja hooldamist ning teisi huvipakkuvaid teemasid.

Mitmetes valla asulates tegutsevad lisaks vanemale ka külaseltsid. Koos küla- ja alevikuvanematega korraldavad külaseltsid valla erinevais paigus pidevalt pere-, kultuuri-, spordi- ja heakorraüritusi.

Rae vald ning mitmed valla ühendused osalevad MTÜ Põhja-Harju Koostöökogu töös. Põhja-Harju Koostöökogu on Jõelähtme, Viimsi ja Rae valla kohalike omavalitsusi, kodanikuühinguid ja ettevõtjaid koondav omaalgatuslik ühendus, mis avab piirkonnale ligipääsu LEADER-meetmete raames antavatele toetustele, eesmärgiga arendada piirkonna turismipotentsiaali, väikeettevõtlust, väärtustada kohaliku kultuuripärandit, miljööväertuslikku elukeskkonna ja toetada külaaktiivi. Töö üheks prioriteediks on kogukondade isikupära hoidmine ja ühtekuuluvuse toetamine, sidususe ja lõimumise saavutamine, omaalgatuse ja koostöö edendamine.

Rae vallas tegutsevad mitmed huviringid, noorteühendused, spordi- ja tehnikaspordiklubid, tantsuklubid, jahimeeste seltsid, tantsuklubid, tuletõrje- ja päästeselts, naabrivalve liikumine ja muud ühendused. Valla korterelamutes on moodustatud korteriühistud.

Aktiivse kodanikuühiskonna arendamise ning vallaelanike ühistegevuse ja sidususe tugevdamise eelduseks on inimeste vajadustele vastav elukeskkond. Hea elukeskkonna ning sidusa kogukonna tekkimiseks ja valla erinevate piirkondade omavaheliseks lõimimiseks on vallavalitsus üheks eesmärgiks seadnud küla- ja alevikuvanemate, korteriühistute esindajate, ettevõtjate ning mittetulundusühingute kaasamise valla elu korraldamisse.

Üheks valla arengu prioriteediks on jätkuvalt külaliikumise ja külapäevade korraldamise toetamine. Kogukonnatunnetuse tekkimise ja süvendamise eesmärki kannab Rae valla "Kauni kodu" konkursi traditsiooni jätkamine, mille ambitsioonikas siht on saada kaunimaks vallaks Harjumaal. Unikaalne on vallas kodanikualgatuse korras tegutsev vabadusvõitluse muuseum. Vallavalitsus jätkab selle tegevuse toetamist. Jätkuvalt on oluline külaplatside rajamine ja maade munitsipaliseerimine avalike funktsioonide täitmiseks.

Valla poolt toetatakse elanike, ühenduste, seltside ja ettevõtjate ühistegevust, algatusi ja projekte kodukoha elu planeerimisel, korraldamisel, edendamisel ja turvalisuse suurendamisel ning keskkonnakaitse ja loodushoiu, sh taastuvenergia projekte.

Head elukeskkonda iseloomustab elanike turvatunne. Sel eesmärgil tihendab vallavalitsus koostööd Jüri konstaablipunktiga, aleviku- ja külavanematega ning toetab jätkuvalt naabrivalve liikumise ja päästeseltsi tegevust.

Hea samm sidusa kogukonna tekkimiseks ja tugevdamiseks on vallavalitsuse idee kutsuda ellu Taluturg. Taluturul on vallaelanikel võimalus pakkuda müügiks talutooteid või osta-müüa-vahetada muud kaup. Lisaks kohaliku ja kvaliteetse toidukauba pakkumisele, kaupade, teenuste ja toodete turustamisele ning mittevajaliku vahendamise selle vajajale, on turg ja laat ajast aega olnud kohtadeks, kus kogukonna liikmed suhtlevad, arutavad eluolulisi küsimusi ja kavandavad uusi ideid. Vallavalitsus kavandab taluturu avamise Jüris ning kodanikualgatuslikult korraldatavate laatade jätkuvat toetamist.

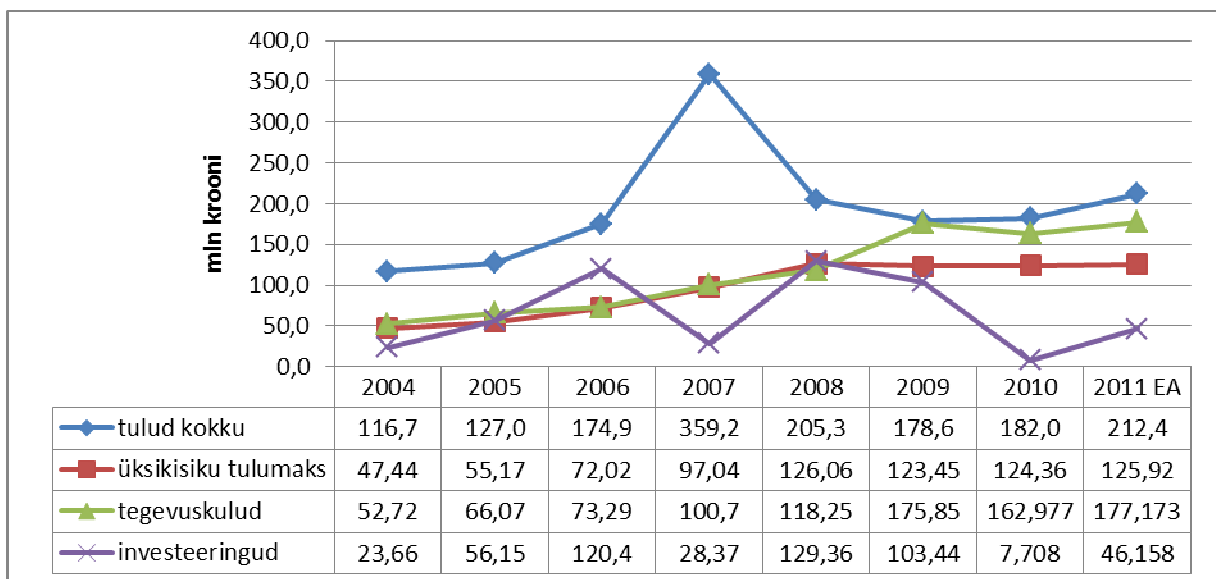
Veelgi tihedamaks vallaelu sidustamiseks kavandab vallavalitsus toetada avalike teenuste (lastehoid, hoolekanne jt) delegerimist ühendustele ja eraettevõtetele ning arendada tihedamat koostööd valla ettevõtjate ja talupidajatega regulaarselt toimuva ettevõtjate ümarlaua käivitamise kaudu.

Elanikkonna enamaks kaasamiseks planeerimisalaste otsuste tegemisel on Rae vallavalitsuses rakendatud KovGis süsteem, milles on avalikkusele suunatud planeeringute register. Selle kasutamine ja edasiarendamine muudab planeeringualase info hõlpsasti kättesaadavaks, välistab infosegaduse ning võimaldab elanikke paremini kaasata otsustusprotsessi.

1.6. Finantsolukord

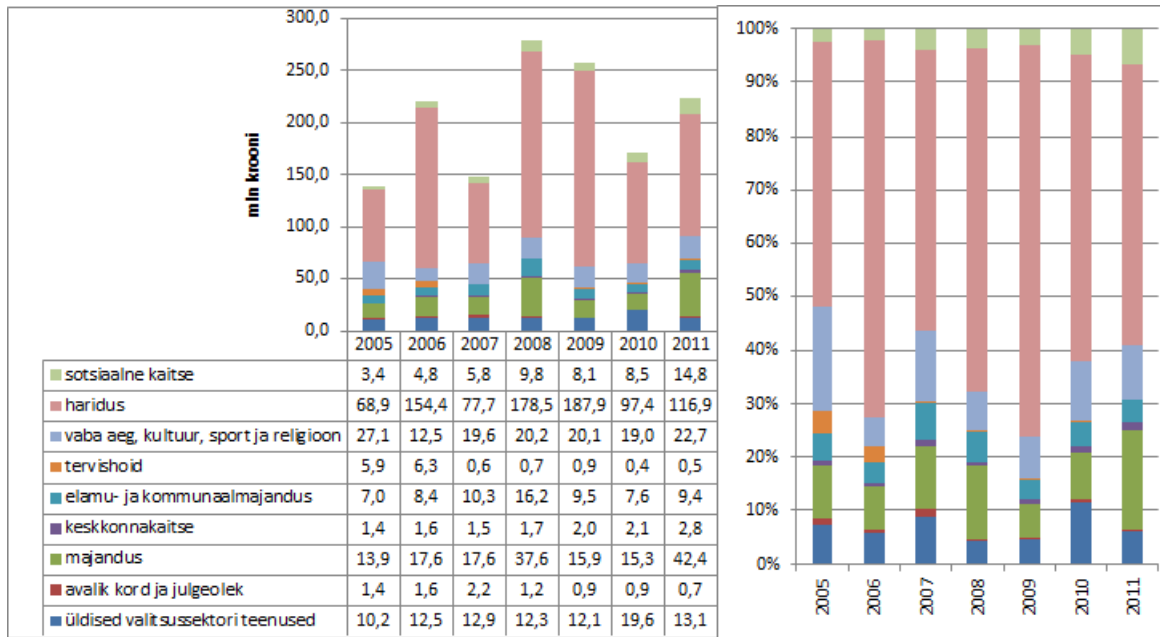
Maailmamajanduse olukord hakkab stabiliseeruma ja majanduskasv taastuma. Siiski on kriisi järelmõjud veel tunda. Majanduslangusest tulenevalt on kohalikel omavalitsustel tulud vähenenud märgatavalt ning investeerimistegevuse finantseerimine laenuga on Rahandusministeeriumi poolt piiratud 2011. aasta lõpuni. Vaid Euroopa Liidu struktuuritoetuse saamiseks vajaliku omafinantseeringu tagamiseks/sildfinantseerimiseks ning olemasolevate kohustuste refinantseerimiseks on lubatud laenamine.

Rae valla 2011. aasta kulueelarve suuruseks on planeeritud 223,3 mln krooni, mis võrreldes 2010. aasta eelarve täitmisega on suurenenud 52,6 mln krooni so 31%. 2011. kulueelarve koosneb investeeringute eelarvest 46,2 mln krooni ja tegevuskulude eelarvest summas 177,2 mln (suurenemine 9%).

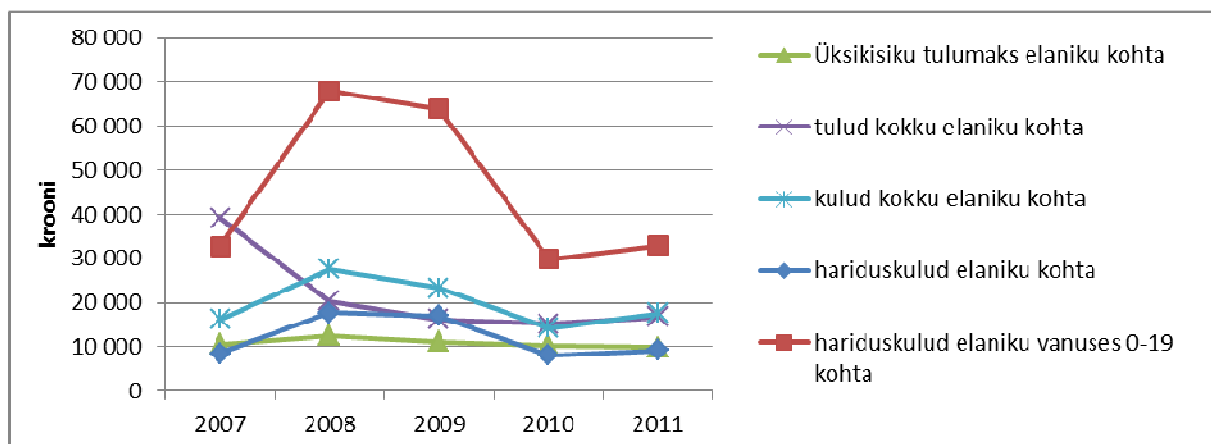
Joonis 31. Tegevuskulud ja investeeringud ning tulud ja üksikisiku tulumaksu laekumine, kroonides 2004-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Rae valla peamine kuluvaldkond on haridus. Haridusega seotud kulud moodustavad sõltuvalt aastast ja investeeringutest 50-70 protsenti kogukuludest.

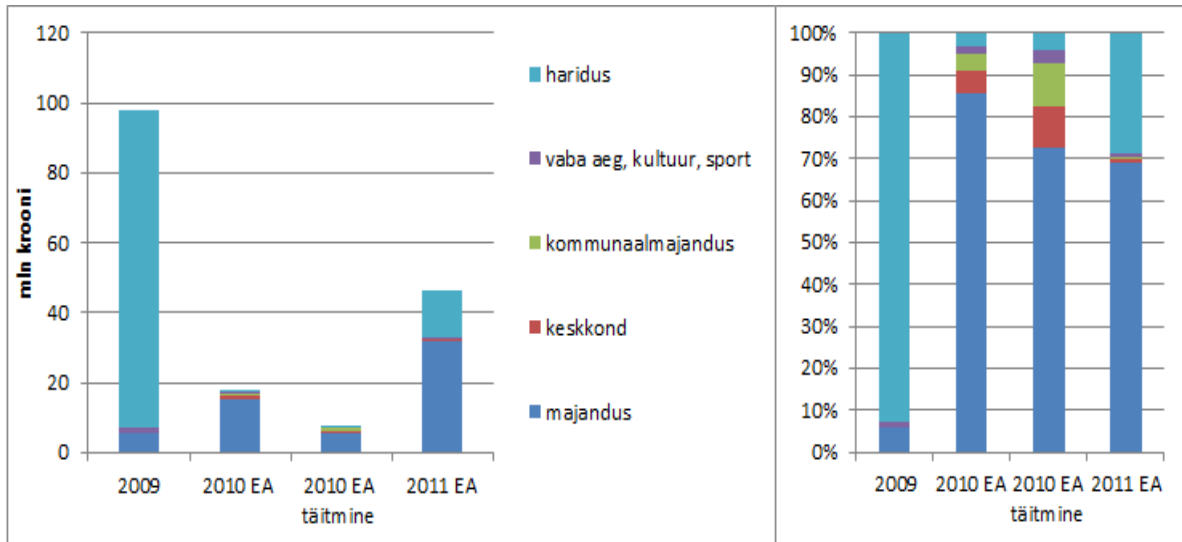
Joonis 32. Rae valla eelarve kulud valdkonniti 2005-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Alljärgneval joonisel on näha korrelatsioon hariduskulude ja kogukulude kasvu vahel ning suhteline tulude ja kulude tase elaniku kohta.

Joonis 33. Rae valla eelarve kulud elaniku kohta 2007-2011 (allikas: Rae Vallavalitsus)

Haridusvaldkond on üks peamisi investeeringuid vajavaid valdkondi. Teine oluline investeeringuid vajav alavaldkond on teed-tänavad, mis on eelarves kajastatud majandusvaldkonna all.

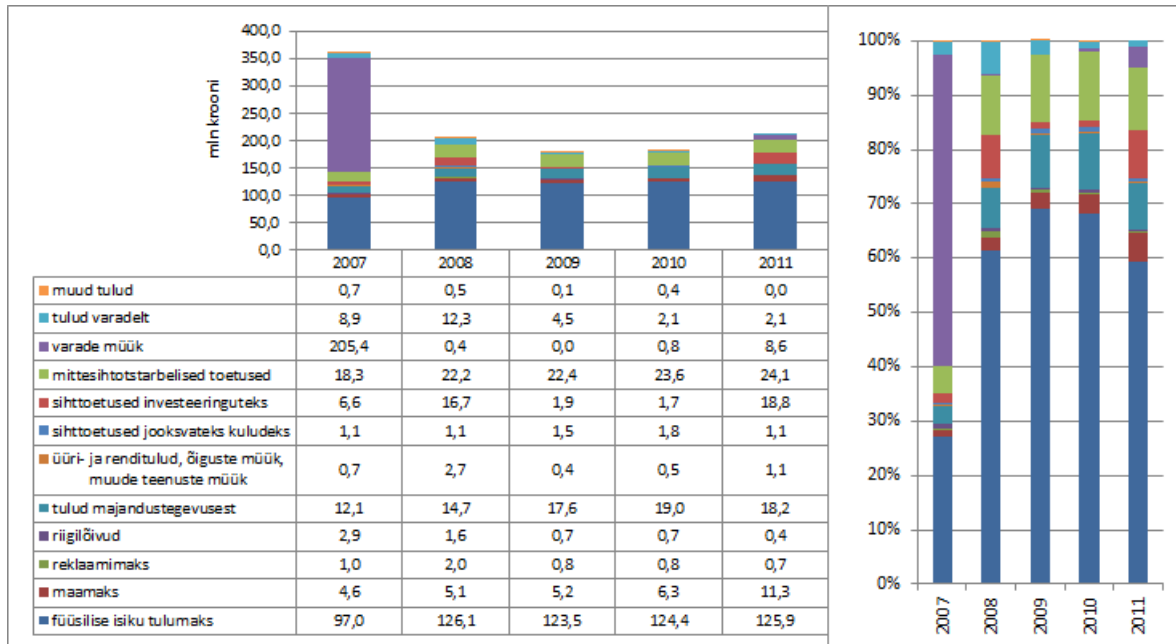
Joonis 34. Investeeringute jaotumine aastatel 2009-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Peamised rahastatavad objektid ja tegevused hariduse valdkonnas olid aastal 2009 Peetri Lasteaed-Põhikooli ehitus koos avalikult kasutatava raamatukogu ja spordikeskusega, Vaida Põhikooli staadioni maja rekonstrueerimine ja võimlemislinnaku rajamine, lasteaia Tõruke õueala ja mänguväljakute korrastamine ning Jüri Gümnaasiumi staadionile laste mänguväljaku ja võimlemislinnaku rajamise kaasfinantseerimine. Tulenevalt energia- ning vee- ja kanalisatsiooniteenuste kallinemisest kasvasid aastal 2009 võrreldes aastaga 2008 haridusteenuste tegevus- ja majanduskulud.

2011. aasta olulisimaks prioriteediks valla haridusvõrgu investeeringute osas on Peetri Lasteaed-Põhikooli laiendamise projekti koostamine ning sama kooli Assaku maja lasteaia osa laiendamine ja Lagedi Põhikooli renoveerimine. Aastal 2012 on kavas Lagedile spordihoone ja kaasaegse staadioni rajamine. Haridusvaldkonna kulusid tõstavad mitmed olulised aastal 2010 langetatud otsused: eralasteaedades käivate laste pearaha võrdsustamine munitsipaallasteaedade pearaha maksumusega; laste spordi- ja huvitegevuse toetamise ühtsetele alustele viimine ning koduse mudilase toetuse rakendamine.

Rae valla 2011. aasta tulude suuruseks on eelarves planeeritud 212,4 mln krooni, mis on võrreldes 2010. aasta eelarve täitmisega suurem 15,3%.

Peamine tuluallikas Rae vallale on füüsiliste residendist isikute tulumaksu laekumine - ca 2/3 tuludest - ja selle järgnevad tulud majandustegevusest, mittesihotstarbelised toetused (toetusfond) ja sihotstarbelised toetused investeeringuteks.

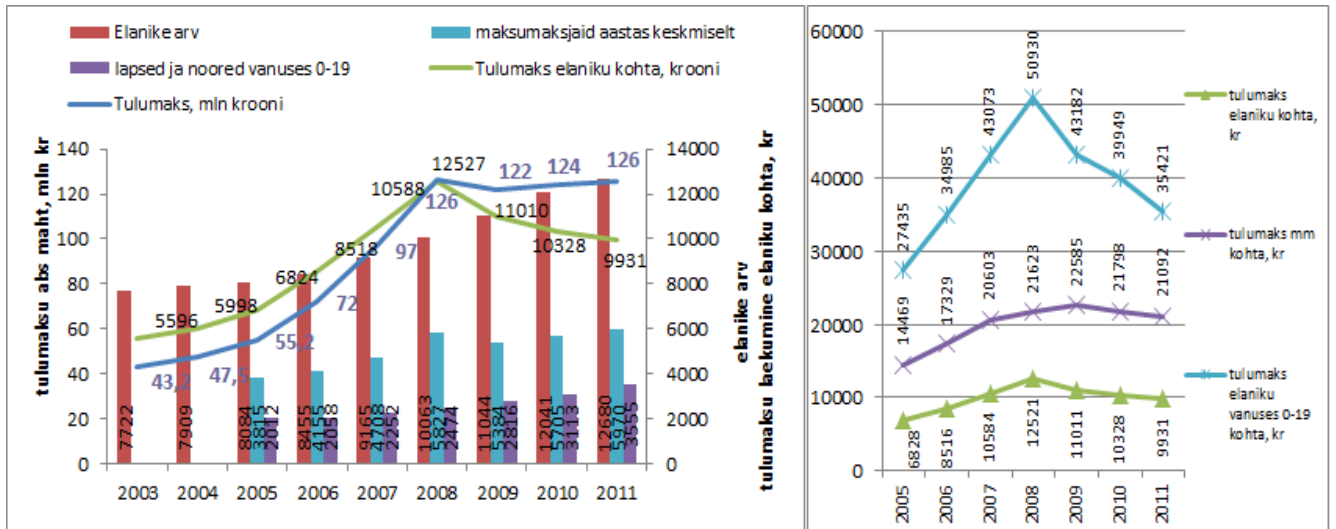

Joonis 35. Tulude laekumine peamiste tululiikide lõikes 2007-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Laekumine majandustegevusest on planeeritud 2011. a eelarvesse 18,2 mln krooni so 8,6 % tuludest. Võrreldes 2010. a eelarve täitmisega on vähenemist kavandatud 1,1 mln krooni so 6%.

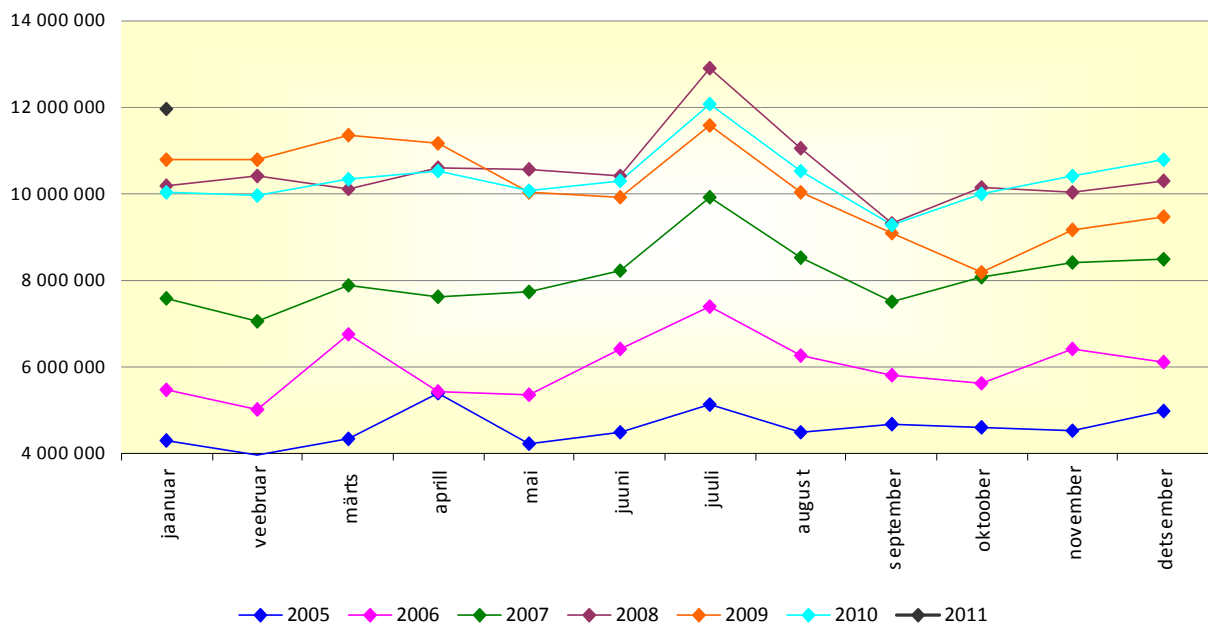
Olulisematest toetustest on eelarves riigipoolne hariduseraldis pedagoogide palgavahendite, arvestuslike juhtimiskulude, investeeringutega ja teiste väiksemate arvestuslike hariduskuludega 2011. a kogusummas 24 mln krooni. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poolt teede hoiuks eraldatav summa on 2011.a 1,6 mln krooni ja teede investeeringute projekti toetus on 17,2 mln krooni.

Kohaliku omavalitsuse võimekust elanikele teenuseid pakkuda ja vastavaid kulusid finantseerida näitab kõige selgemalt üksikisiku tulumaksu laekumine. Tulumaksu laekumine moodustab Rae valla eelarve puhastuludest üle 2/3. Nii tulumaksu laekumine absoluutmahus kui elaniku kohta kasvas Rae vallas ühtlasi kuni saavutas kõrgpunkti 2008. aastal. Seoses majanduskriisist tuleneva kogu riigi sisemajanduse koguprodukti olulise vähenemisega alates 2008. a III kvartalist, hakkas sellega paralleelselt vähenema ka maksude laekumine, mis oli Rae valla jaoks selgelt tuntav nii üksikisiku tulumaksu laekumise vähenemises absoluutmahus, laekumises maksumaksja kui elaniku kohta. Tulumaksu laekumise langus oli tingitud peamiselt kolmest asjaolust – esiteks töötus ja elanike sissetulekute kadumine, teiseks töötavate isikute töötasude vähendamised ja kolmandaks tulumaksueraldise määra langetamine 11,93%-lt 11,4%-le. Kuna 2009.a eelarve koostamisel ei osatud ette näha tulumaksueraldise määra sellist langetamist, siis oli 2009.a tulumaksu tegelik laekumine eelarves 1,85 mln krooni võrra väiksem kui korrigeeritud eelarves kavandatud 123,45 mln krooni. 2010. aastal oli tulumaksu laekumine Rae vallale 124,4 mln krooni so ca 1% enam kui laekus 2009. aastal. 2011. aastaks on tulumaksu laekumist Rae vallale kavandatud 125,9 mln krooni so ca 1% rohkem kui laekus 2010. aastal.

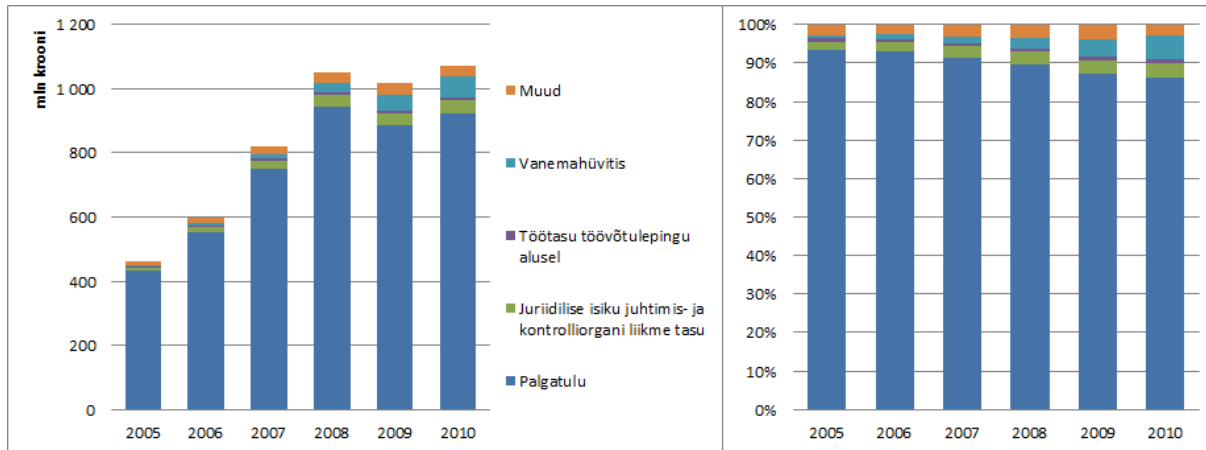
Joonis 36. Elanike arv, tulumaksu laekumine ja tulumaks elaniku kohta 2003-2010 (2011 on prognoos) (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tulumaksu laekumine Rae vallale kasvas järjepidevalt kuude lõikes võrdluses alates 2005 aastast kuni 2009 aasta aprillini. Alates maist 2009 vähenes tulumaksu laekumine võrreldes eelmise aasta sama perioodi näitajatega ning edaspidi varieerub 2007 ja 2008 aasta tasemete vahel. 2010. aastal on laekumine kuude lõikes võrreldaval tasemel 2008. aasta tasemega.

Joonis 37. Tulumaksu laekumine 2005-2011 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

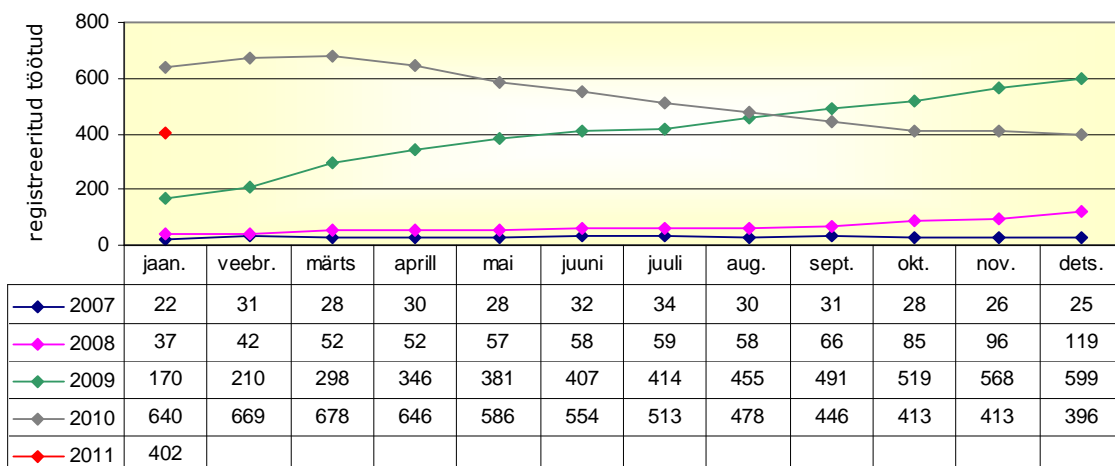
Peamine tuluallikas Rae valla elanikele on palgatulu, mille rahaline maht kokku ja osakaal väljamaksetes on vähenenud, seevastu suurenenud on erinevate hüvitiste osakaal elanike sissetulekutes, eelkõige vanemahüvitis ja töökaotusega seotud hüvitised.

Joonis 38. Väljamaksud füüsilistele isikutele peamiste tululiikide lõikes, 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

Tulumaksueraldise määra langetati tasemelt 11,93% tasemele 11,4%. Vähen- datud määra rakendatakse alates väljamaksetele aprill 2009 ehk siis KOV-ile alates mai 2009 laekuvatele tuludele. Eraldismäära langetamine tähendab Rae vallale tulumaksu laekumise vähenemist suurusjärgus 0,4 mln kuni 0,5 mln krooni kuus. 2009. aasta eraldismäära langetamisest tingitud tulumaksu vähemlaekumine Rae vallale oli 3,6 mln krooni, mis moodustab 3% tegelikust laekumisest 121,6 mln krooni. Eelduslikult püsib eraldismäär lähiaastatel tasemel 11,4%.

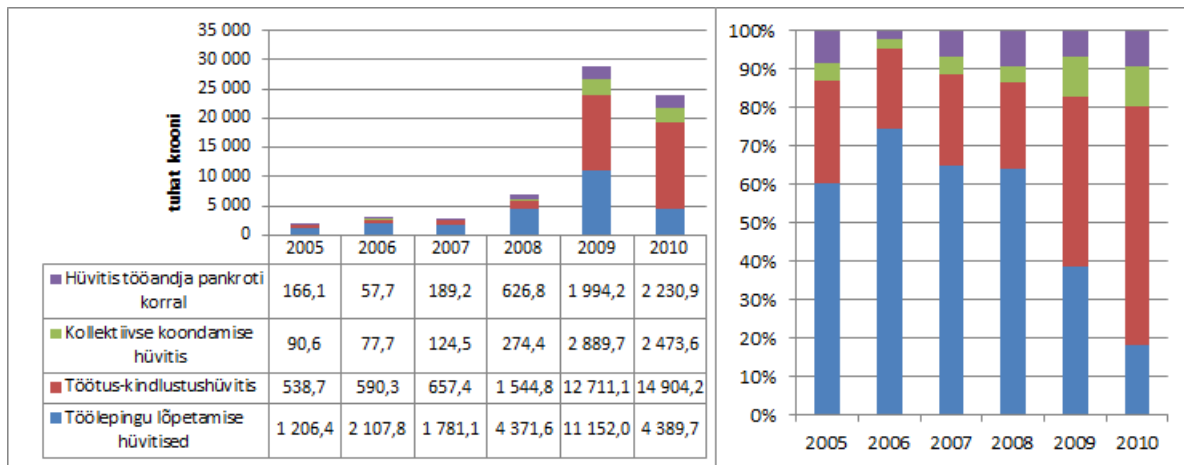
Registreeritud töötute arv Rae vallas hakkas vähehaaval suurenema 2008. aastal, järsk ja pidev tõus toimus 2009. aastal ning maksimaalne tase – 687 registreeritud töötut - saavutati märtsis 2010, millele on järgnenud järk-järguline langus.

Joonis 39. Registreeritud töötud Rae vallas 2007- jaanuar 2011 (Allikas: Töötukassa)

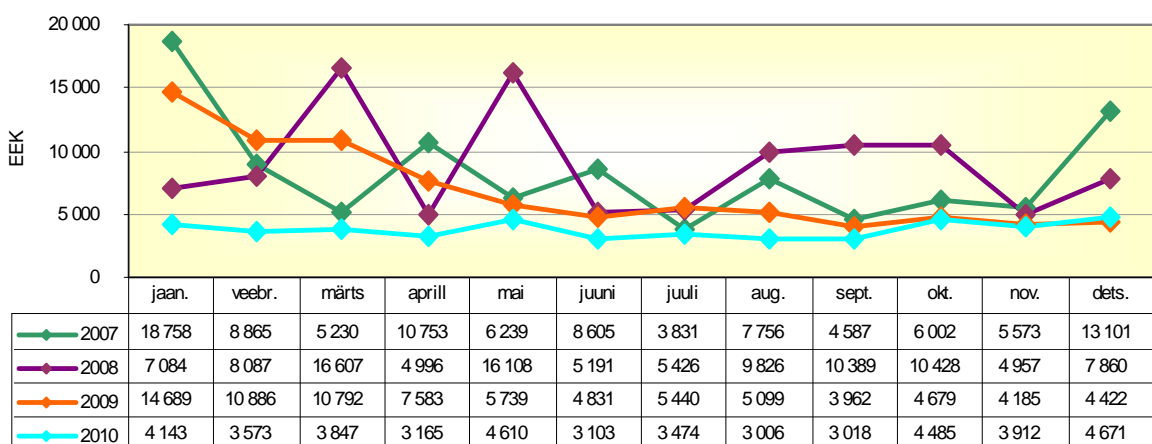
Kuivõrd elanike arv Rae vallas jätkuvalt kasvab, siis registreeritud töötute osakaalu näitaja tööealises elanikkonnas (alates 16 eluaastast kuni pensionieani) on tõusnud aeglasemalt kui Harjumaal ja Eestis keskmiselt – maksimaalne tase saavutati seisuga 31. märts 2010, mil oli registreeritud töötute osakaal tööealises elanikkonnas Rae vallas 8%, Harjumaal 13,9% ja Eestis keskmiselt 14,6%; seisuga 31.juuli 2010 on vastavad näitajad 6%, 11,2% ja 11,7%.

Töötuna arveloleku lõppemise peamine põhjus, seejuures vastava põhjuse osakaal on 2010. aastal tõusnud tasemele 1/2, on määratud ajal pöördumata jätmine, töötusisimise või individuaalse töötusiskava rikkumine ehk suures osas vastavate isikute niiealda statistikast välja kukkumine, mistõttu on tegeliku töötuse tase mõnevõrra kõrgem registreeritud töötusest ning löhe registreeritud töötuse ja tegeliku töötuse näitajate vahel suureneb. Statistikaameti andmetel on Eesti töötuse määr 2010. aasta II kvartalis 18,9% seega ca 1/4 võrra kõrgem Töötukassa andmetel arvutatavast registreeritud töötute osakaalust tööealises elanikkonnas. Registreeritud töötute arvu langustrend on lähiaastatel jätkuv, kuid tegelik töötuse vähenemine ja tööhõive suurenemine on tagasihoidlik, mis tähendab Rae vallale töötute tegeliku arvu suhteliselt stabiilset taset elanikkonnas ca 10%. Töötute sissetulekute kaotust on seni osaliselt kompenseerinud erinevad hüvitised. Töökaotusega seotud hüvitiste mahud ja osakaal elanikkonna tuludes on kasvanud märkimisväärselt 2009. aastal, kuid neid makstakse osaliselt ühekordselt ja osaliselt limiteeritud aja jooksul. 2010. aasta I poolaasta töökaotusega seotud hüvitistest moodustab valdava osa töötuskindlustushüvitis.

Joonis 40. Töökaotusega seotud hüvitised 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

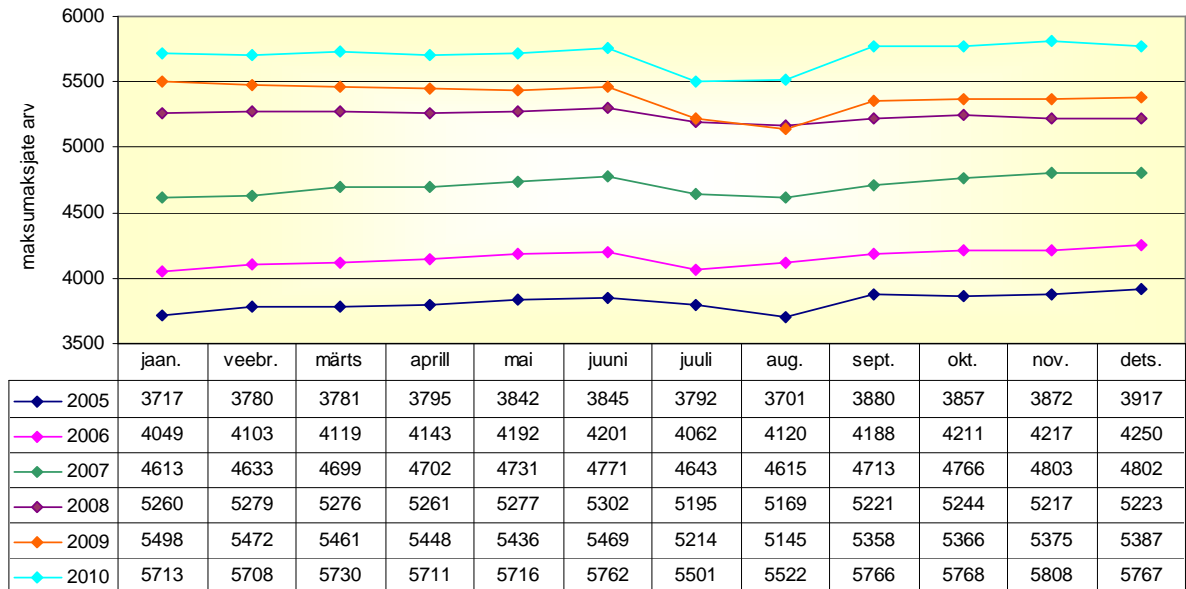
Töökaotusega seotud hüvitised kokku registreeritud töötute kohta võttes tõusid järsult 2008. aastal, kuid juba on 2009. aastal on näitaja langustrendis ja see jätkub 2010. aastal.

Joonis 41. Töökaotusega seotud hüvitised registreeritud töötute kohta 2007-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

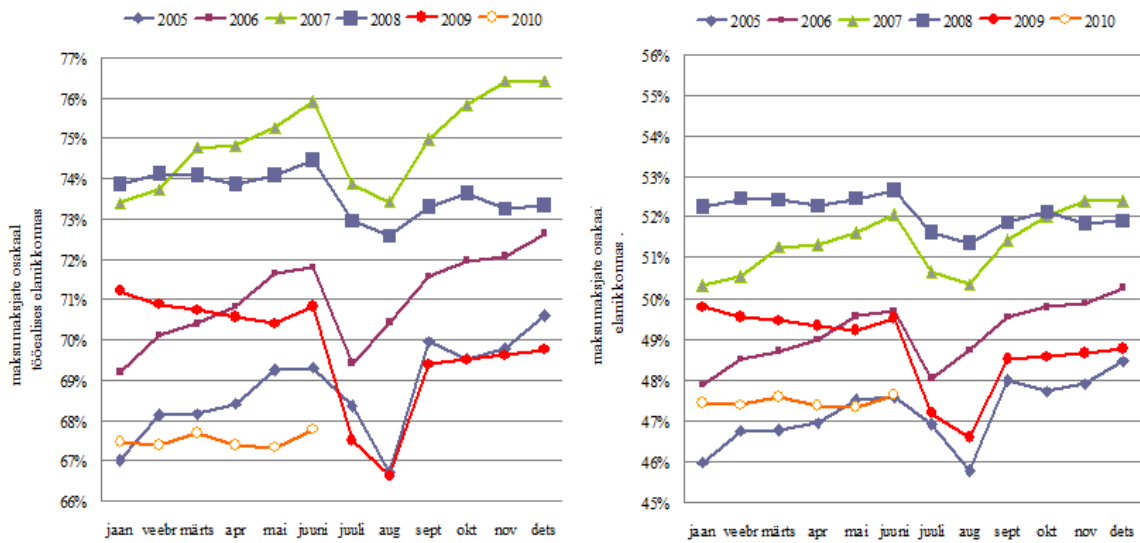
Töökaotusega seotud hüvitiste mahud kahanevad 2011. aastal veelgi, mis toob omavalitsusele kaasa ühelt poolt tulumaksulaekumise vähenemise, teisalt toimetulekumõttes riskigruppi kuuluvate isikute ringi laienemise ning suurema nõudluse erinevate sotsiaaltoetuste/teenuste järele (toimetulekutoetus, osalustasude kompenseerimine, töötute rehabiliteerimine).

Tulenevalt jätkuvast rahvastiku suurenemisest, on maksumaksjate arv Rae vallas kasvanud pidevalt, ka majandussurutise ajal.

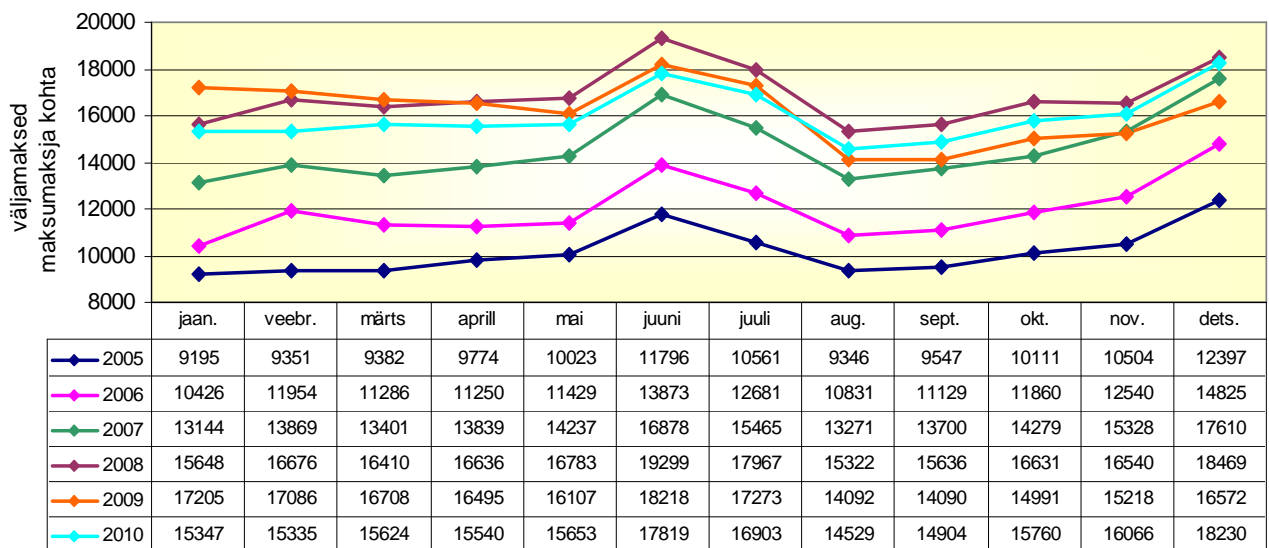
Joonis 42. Maksumaksjate arv Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

2009. aastal on maksumaksjate keskmine arv 3% suurem kui 2008. aastal, Eesti keskmine samal vahemikul vähenes 7%. Statistikast ilmneb ka asjaolu, et maksumaksjate arv kasvab enim aasta alguses. Maksumaksjate osakaal tööelises elanikkonnas ja elanikkonnas üldiselt on aastatel 2005-2007 muutunud võrdlemisi sarnaselt. 2008. aastal on sisserändajate hulgas enam tööelisi ülalpeetavaid võrreldes registreeritud elanike struktuuriga ning see toob mõnevõrra kiiremini alla maksumaksjate osakaalu näitaja tööelises elanikkonnas võrreldes maksumaksjate osakaaluga elanikkonnas (tööelise elanikkonna kasv 13%, maksumaksjate kasv 11% ja elanikkonna üldine kasv 10%). 2010. aasta alguse dünaamika näitab, et maksumaksjate osakaal tööelises elanikkonnas on langenud allapoole 2005. aasta taset kui maksumaksjate osakaal tööelises elanikkonnas on 2005. aasta tasemele langemas.

Joonis 43. Maksumaksjate osakaal tööealises elanikkonnas ja elanikkonnas kokku aastatel 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

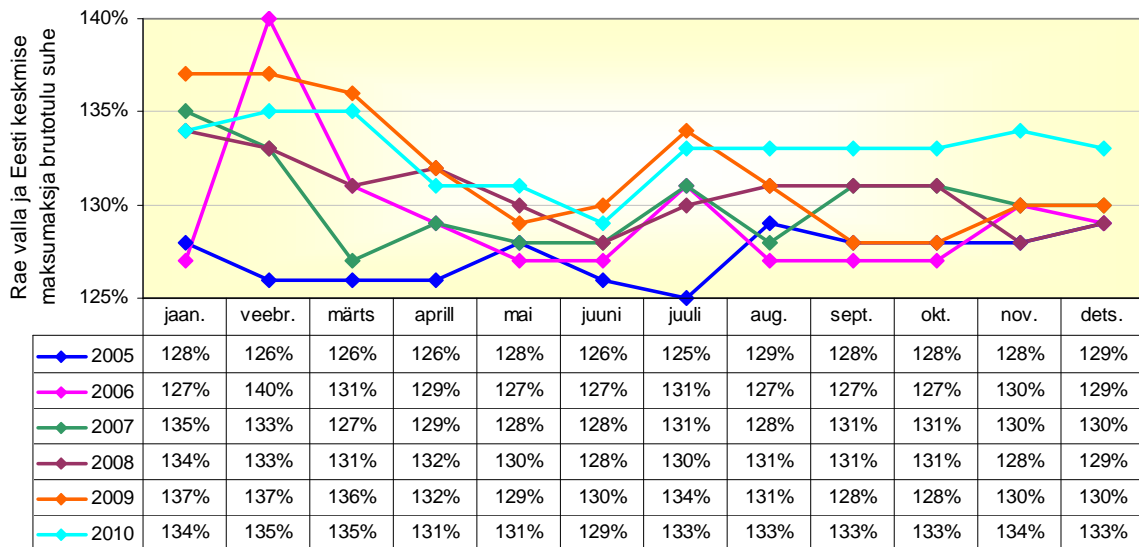
Keskmine brutotulu maksumaksja kohta näitas kasvutrendi kuni 2009. aasta alguseni, kõige jõudsam kasv oli 2007. aastal. 2010. aasta I poolaasta vastavad näitajad on langenud tagasi 2007. ja 2008. aasta tasemete vahele ja jäävad mõnevõrra alla 2009. aasta tasemele.

Joonis 44. Maksumaksjate keskmine brutotulu 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

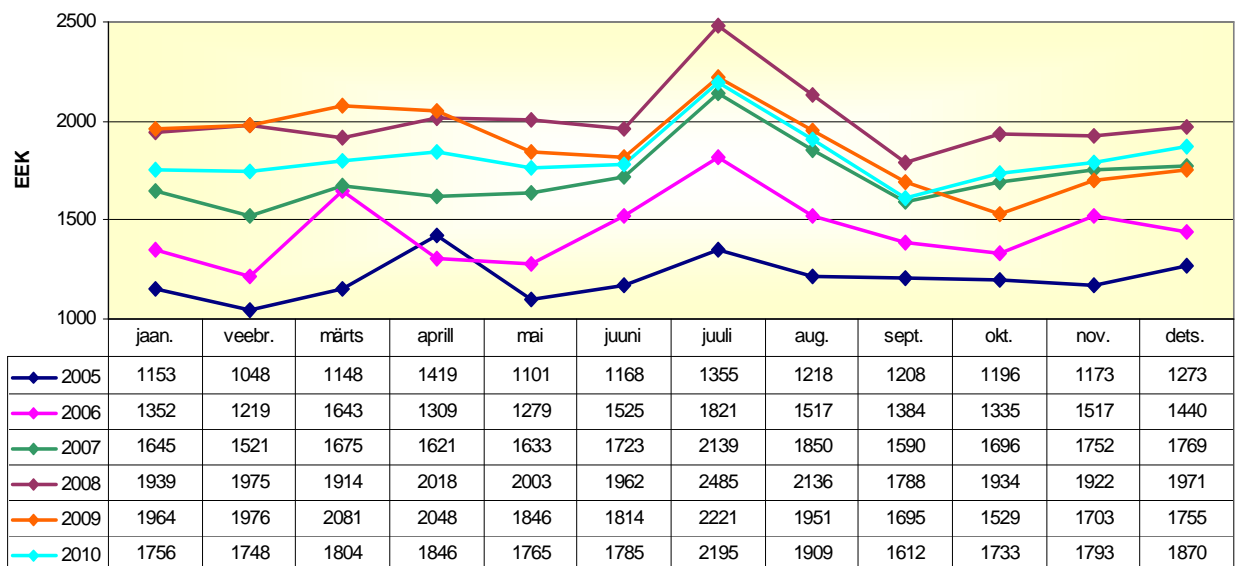
Rae valla keskmine brutotulu maksumaksja kohta on Eesti keskmisest näitajast olnud märkimisväärselt - 1/4 kuni 1/3 võrra - kõrgem; buumi aastatel kasvas Rae valla näitaja kiiremini kui Eesti keskmine. Seejuures on Rae valla keskmise näitaja suhe Eesti keskmise jooksva aasta I kvartalis kõrgem ca 5 protsendipunkti võrra kui ülejäänud aastal, mida võib osaliselt seostada tulemustasude väljamaksmisega eelmise aasta majandustulemuste põhjal. Rae

valla ja Eesti keskmise näitajate omavaheline suhe on 2010. aastal võrdlemisi sarnane 2009. aasta tasemega.

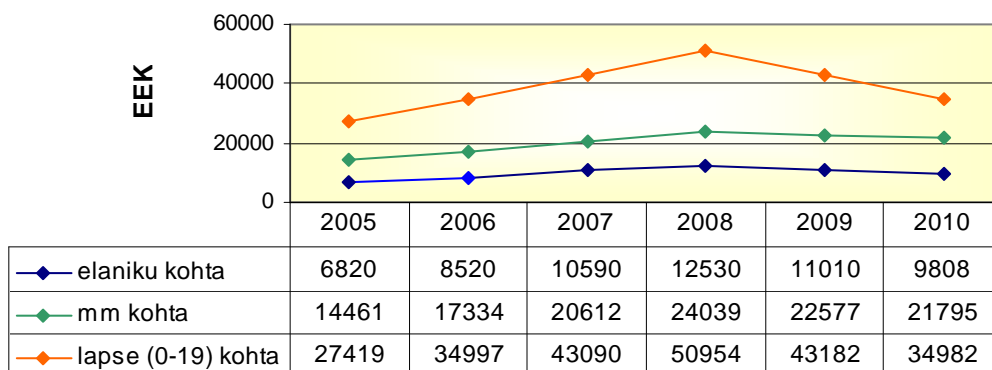
Joonis 45. Rae valla maksumaksjate keskmine brutotulu suhe Eesti keskmise maksumaksjate brutotulusse aastatel 2005-2010 (Allikas: Rahandusministeerium)

Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta oli kõrgeim 2008. aastal, kus aasta keskmine kuude lõikes oli 2003 krooni maksumaksja kohta ehk 24 047 krooni aastas kokku. 2009. aastal I kvartalis püsis näitaja 2008. aasta kõrgel tasemel ja isegi ületas mõnevõrra seda, kuid järgneval perioodil on kuude lõikes võrdluses langus olnud märkimisväärne ja aasta lõpus langes näitaja allapoole 2007. aasta taset. 2009. aasta keskmine tulumaksu laekumine maksumaksja kohta kuude lõikes on 1881 krooni ja 22 583 krooni aastas kokku. 2010. aasta I poolaastal on tulumaksu laekumine maksumaksja kohta üsna stabiilselt olnud vahemikus 1749 kuni 1849 krooni ja jäänud seega 2007. ja 2008. aasta tasemetete vahele.

Joonis 46. Tulumaksu laekumine Rae vallale maksumaksja kohta 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tulenevalt asjaolust, et Rae vald on atraktiivne elamupiirkond ning elanike – maksumaksjate - lisandumine valda ei ole peatunud ning ka sündivus on olnud kasvutrendis, on tulumaksu vähenemine absoluutmahus iseenesest olnud mõõdukas, kuid avaldab mõju elanike vanuserühma 0–19 kiire kasvutendents ja selle vanuserühma proportsionaalse osaluse suurenemine rahvastikus. Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta on masu tõttu vähenenud, kuid oluliselt vähem kui tulumaksu suhteline laekumine elaniku ja lapse vanuses 0-19 kohta. Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta on 2010. aastal 2007. ja 2008. aasta tasemete vahel, samas kui elaniku kohta võttes on näitaja pisut alla 2007. aasta taset ja lapse vanuses 0-19 kohta võttes on näitaja langenud tagasi 2006. aasta tasemele.

Joonis 47. Tulumaksu laekumine Rae vallas 2005-2010 (Allikas: Rae Vallavalitus)

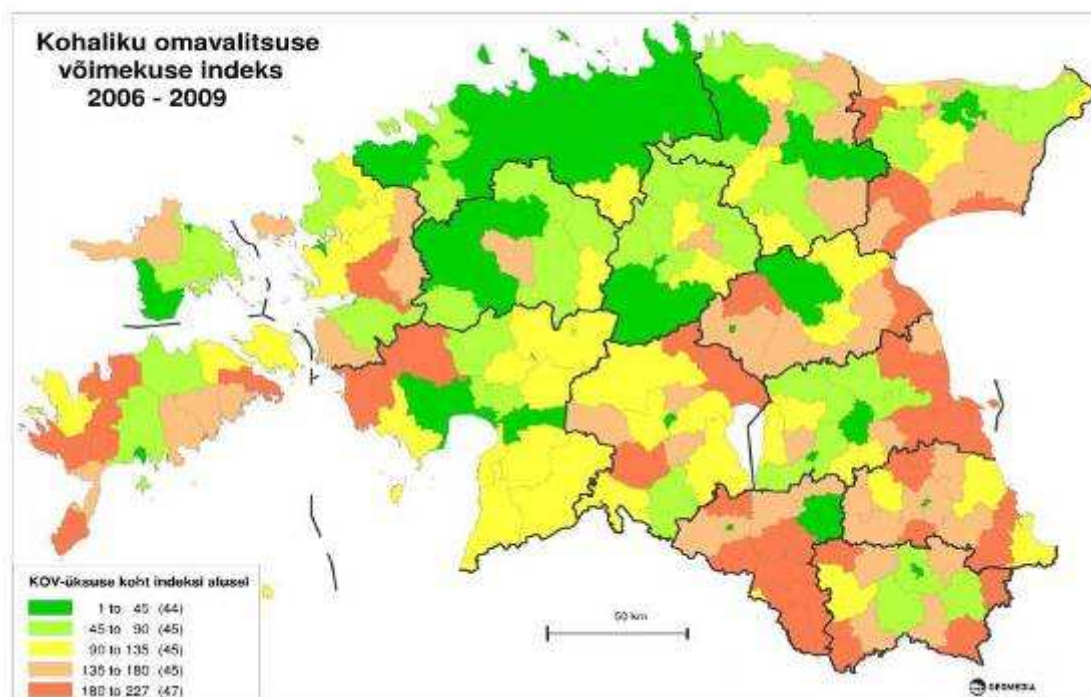
Arvestades üheltpoolt elanike vanusegrupi 0–19 jätkuvat kasvu absoluutarvudes ja osakaalu elanikkonnas ning teiselt poolt vähenevat maksumaksjate osakaalu elanikkonnas lähiaastatel, suureneb avalike teenuste ja eriti haridusteenuste tarbijate arv ja seega on tugev nõudlus teatud avalike teenuste laiendamisele – esmalt lasteaiakohtade pakkumisele –, kuid majanduskriisi tingimustes on kohalikul omavalitsusel ilmselgelt raskusi leida vastavaks otstarbeks täiendavaid finantsressursse.

Tingituna Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud laenukohustuste võtmisele seatud täiendavatest piirangutest tehti valdav osa Rae valla 2009. aastaks planeeritud investeeringutest vabade finantsvahendite arvel, kuigi esialgses vastuvõetud eelarves oli kava võtta laenu 50 mln krooni. Kui 2009. aasta alguses oli vabade vahendite kogumaht 108,37 mln krooni, siis 2010. aasta alguses 26,15 mln krooni. 2011. aasta alguse seisuga on vabade vahendite kogumaht mõnevõrra tõusnud - 36,17 mln krooni.

Võlakohustusi on Rae vallas minimaalselt - 2011. aasta alguse seisuga kassapõhise arvestuse alusel on kapitaliliisingukohustusi 1,8 mln krooni.

2. KOONDHINNANG RAE VALLA ARENGUTASEMELE

Rae vald on Harjumaal üks kiiremini arenevaid kohaliku omavalitsuse üksusi. Kohaliku omavalitsuse üksuste haldusvõimekuse hindamisel, mis viidi 2010. aastal OÜ Geomedia poolt läbi kõigis Eesti kohalikes omavalitsustes, saavutas Rae vald 226 kohaliku omavalitsuse seas aastate 2006-2009 Viimsi ja Saku valla järel kolmanda koha.

Joonis 48. Kohaliku omavalitsuse võimekuse üldindeks 2006-2009 (Allikas: OÜ Geomedia)

Rae vallas elamise või ettevõtlusega tegelemise eelised on:

- Rae valla soodne asend pealinna kõrval – elamine asukohas, kus pealinna hüved (töökohad, teenused) on kättesaadavad, kuid oma elukeskkond on samas puhtam ning rahulikum kui linnas.
- Tallinna valginnastumine ning viimased kümme aastat toimunud aktiivne planeerimis- ja ehitustegevus on toonud valda mitmeid erinevaid kinnisvaraarendajaid ning loonud palju uusi soodsalt paiknevaid elamupiikrondi.
- Logistiliselt hea asukoht nii pealinna kui transpordimagistraalide ja sõlmpunktide suhtes ning vallas loodud hea investeerimis- ja ettevõtluskliima on soodustanud ettevõtjate tekkimist ja elujõulise ettevõtluse arengut vallas.

Enestele uut korterit või elamut võimaldada suutev uus valla elanik või perekond on enamasti tööealine ja majanduslikult hästi toimetulev, mis loob soodsad eeldused valla tulubaasi oluliseks ja jätkuvaks kasvuks ning omavalitsuse

investeeringisvõime suurenemiseks. See omakorda loob eeldused kaasaegse ja kvaliteetse elu- ja majanduskeskkonna väljaarenemiseks vallas. Samas toob lisanduv elanikkond kohalikule omavalitsusele kohustusi, millega sellise elanikkonna kasvu juures ei suudeta vajalikul tasemel toime tulla. Valla uued elanikud vajavad tehnilist ja sotsiaalset infrastruktuuri, mis vastaks tänapäeva nõuetele ning tagaks kvaliteetse ja tervisliku elukeskkonna.

Erinevalt mõnest teisest Tallinna lähiümbruse kiirelt arenevast vallast on Rae vald otsustanud komplekselt arendada nii elamu- kui ettevõtlusalasid ja loonud mõlemale tingimused arenguks ka oma koostatavas üldplaneeringus. See on oluline samm selles suunas, et perspektiivis vähendada tööalast pendelrännet Tallinna ja valla vahel, mis on suureks probleemiks kõigile pealinna lähivaldadele ning mille tagajärjeks on autostumine, liiklusummikud ning elukeskkonna halvenemine. Samaaegselt on valla territooriumile kavandatud ka väiksemaid ja suuremaid rohe- ja rekreatsioonialasid, mis tasakaalustavad tormilist tehiskeskonna arengut.

2010. aastal avalikul seminaril toimunud SWOT analüüsi tulemused on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Rae valla SWOT-analüüs

TUGEVAID KÜLJED	NÕRGAD KÜLJED
<ul style="list-style-type: none"> • Logistiliselt hea asukoht, seda nii oluliste infrastruktuuriobjektide kui Tallinna suhtes, mis soodustab kiiret erainvesteeringute (elamualade ja ettevõtlusalade arendus) sissevoolu • Valmivate ja arendatavate elamispindade rohkus, eeldus elanikkonna kasvuks • Kiirelt arenev ettevõtlussektor • Puhtam ja rahulikum elukeskkond võrrelduna Tallinnaga • Tallinna kui tömbekeskuse lähedus: pealinna majanduskeskkond (töökohad) ja teenindussektor tõstavad Rae valla atraktiivsust elukohana • Tööealise ja majanduslikult hästi toimetuleva elanikkonna suur osakaal ja selle suurenemine sisserände tulemusel • Väike ülalpeetavate määr ja kõrge demograafiline tööturururve indeks • Traditsioonidega haridusvõrk ja mainekad haridusasutused • Enamiku Eesti omavalitsustega võrreldes suure hulga munitsipaalmaa olemasolu, mis tugevdab omavalitsuse majanduslikku potentsiaali • Vabade ja sobivate piirkondade olemasolu tööstusele ja elamupiirkondadele, samuti turismi ja puhkemajanduse arendamiseks • Aktiivne huvi- ja kultuuritegevus ning sellega seotud paikkondlikud töökohad • Maa ja loodusressursside mitmeotstarbelise kasutamise võimalused, sh maa kasutamine põllumajanduslikul otstarbel • Omavalitsuse kõrge haldussuutlikkus • Vallaeelarve tasakaal, võlgade puudumine • Omavalitsuse aktiivne ettevõtlust ja investeeringiskliima jätkumist soodustav 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnilise infrastruktuuri arengu mahajäämus seoses elamu- ja ettevõtlusalade kiire arenguga ja rahvastiku kasvuga • Investeeringuteks raha nappus vallaeelarves ennekõike haridusalase infrastruktuuri ehitamiseks (lasteaiakohtade puudus juba praegu ning koolikohtade puudus alates aastast 2014-2016) • Õpilaste koolivalik ei vasta koolide teeninduspiirkondadele (Jüri Gümnaasiumi ületäituvus, laste-noorte äravool pealinna) • Muukeelsete laste osakaalu suurenemine (näit trend tuntav Peetri Põhikoolis) ning nendega tegelemiseks vastava väljaõppega pedagoogide vähesus • Ühistranspordiga liikumisvõimaluste piiratus ennekõike valla eri osade vahel • Huvitegevuse killustatus, paiguti tegevusvõimaluste vähesus (Lagedi) • Puudub ühtne lähenemine erivajadustega laste, sh muukeelsete laste lõimimiseks • Noorsootöö vähene koordineeritus, vajaliku personali nappus erivajadustega lastega ennetustööks • Spordiklubide vaheline vähene koostöö ning elanike madal osavõtt rahvatervise alasest tegevusest • Töö- ja teenindusalane pendelränne, selle negatiivsed mõjud suhetele ja elukeskkonnale • Tagasilöögid elukeskkonna kvaliteedis, arendajate huvide domineerimine ja elanikkonna rahulolematuse avalike teenustega

<p>tegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säilinud loodusressursid valla lõunaosas • Omavalitsuse suund loodusressursside ja põllumajanduse säilitamisele • Omavalitsuse positiivne tegevus elamu- ja tööstusalade maakasutuse varieeruvaks ning tasakaalustatud arendamiseks ning loodushoiu, keskkonnakaitse ja -seire tõhustamiseks • Aktiivne külaliikumine ja sellele omavalitsuse poolne toetus • Omavalitsuse poolt järjepidevalt tehtavad sammud elanike kaasamise suurendamiseks (valla kodulehekülg, avalik geoinfosüsteem, avalikud internetipunktid valla raamatukogudes) • Omavalitsuse hea tahe ja reaalsed sammud elanike terviseedenduse korraldamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Valla eri piirkondade ebaühtlane areng • Vähenenud kogukonnatunne teatud külates • Suur hulk valla elanikke, kes tarvivad teenuseid Tallinnas (näit. haridusteenused) ei ole ennast registreerinud Rae valla elanikeks • Üldplaneeringu koostamise venimine • Osaliselt võsastunud eraomandis olevad põllu- ja metsamaad ning endiste maaparandusobjektide ebarahuldav seisukord
VÕIMALUSED	OHUD
<ul style="list-style-type: none"> • Tallinna valglinnastumise jätkumine ning selle positiivse külje oskuslik kasutamine Rae valla huvides • Euroopa Liidu struktuurifondide toetus, projektide esitamise võimalused ning kaasfinantseerimine linnastuspetsiifiliste probleemide lahendamiseks • Välisinvestorite huvi ettevõtete tulekuks valda • Naaberomavalitsuste huvi koostööks infrastruktuuri arendamisel (näit. kergliiklusteed) ja selle läbi Rae valla arengu võimestamine • Riigi ja kohaliku omavalitsuse avalike teenuste rahastamises selguse saavutamine • Harjumaa kohalike omavalitsuste huvi ühiste koostööstruktuuride rakendamiseks (ühistransport, planeeringud, jäätmemajandus) • Eralasteaedade rajamise valla poolne soodustamine • Elanike tervise väärtustamine • Elanike teadlikkuse kasv, osalus- ja vastutustunne kodukoha arengu eest • Elanike huvi külastusteks, reisimiseks ja looduses viibimise vastu • Põhja-Harju Koostöökogu initsiatiivide kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Valla territooriumi liiga kiire linnastumine (valglinnastumine) ja selle negatiivsed mõjud • Tallinna lähedusega kaasnevad negatiivsed mõjud: prügistamine ja kuritegevuse kasv • Valla muutumine Tallinna "magalarajooniks" ning selle tulemusena kohaliku elaniku vähenenud sõltuvus vallast ning nõrk identiteeditunnetus • Valda läbivate olemasolevate ja perspektiivsete transpordikoridoride ja valla tööstusalade negatiivse mõju suurenemine elukeskkonnale • Linnastupõhise ühistranspordi korraldamise puudujääkidest tulenev elanike rahulolematuse ning piirkondade maine ja atraktiivsuse, seega üldise elukvaliteedi langemine koos keskkonnamuutuse kasvuga • Majanduslangusest tulenevad poolelijäänud kinnisvaraarendused ning planeeritud maa-alade väljaheitamatus • Riigi ja kohalike omavalitsuste vastandumine, avalikeks teenusteks raha nappus • Majanduslanguse järelmõjudest tulenevad prognoosimatud ohud seotuna töötusega, elanike toimetulekuga, vallaeelarvesse laekumistega • Rae valla ühtse identiteedi edasine nõrgenemine ulatusliku sisserände tagajärjel • Nõrk seadusandlus, mis otsesõnu ei kohusta arendajat võtma kohustusi tema poolt põhjustatud infrastruktuuri mahajäämuse eest • Vanuserühmade lainetuse tagajärjel pikas perspektiivis vajadus uute teenuste järele

Rae valla olulisemad tugevad küljed

- **Logistiliselt soodne asukoht ja ettevõtluse kiire areng.** Rae vald asub Tallinna linna, kui Eesti olulisema majanduskeskuse, vahetus läheduses. Valda läbivad Eesti mastaabis olulised transpordikoridorid – Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ning Tallinna ringtee, mis ühendab valda teiste Eesti kõige olulisemate transpordikoridoridega – Tallinn-Pärnu-Riia ja Tallinn-Narva maanteedega. Logistiliselt soodne asend olulisemate transpordimagistraalide ja sõlmpunktide suhtes ning kinnisvaraarenduseks sobilike maade olemasolu on soodustanud erainvesteeringute sissevoolu ning ulatuslikku ettevõtlusalade arengut vallas seni ja jätkuvalt ka tulevikus.
- **Valla atraktiivsus elukohana.** Paiknemine logistiliselt soodsas asukohas Tallinna lähedal, Tallinna valglinnastumise protsess (mis tänu majanduslangusele on mõnevõrra pidurdunud, kuid hoogustub majanduse tõustes uuesti), kinnisvarahindade tõus ja kinnisvaraarenduseks sobilike maa-alade olemasolu vallas, on tinginud kiire elamualade arengu. Elukeskkonna atraktiivust suurendavateks teguriteks on Tallinna keskuse ja seal olevate töövõimaluste ja teenindussfääri lähedus ning kättesaadavus.
- **Rahvastiku kasv ja soodne vanusstruktuur.** Rae valla elanike arv jätkuvalt kasvab. Tööealise elanikkonna osakaal valla rahvastikus on Eesti keskmisest suurem. Rahvastiku vanusstruktuuri paranemist soodustab ka kiire elamualade areng, sest selle läbi lisanduv elanikkond on enamasti tööealine.
- **Kohaliku omavalitsuse majanduslik potentsiaal.** Sõltuvalt Eesti elanikkonna keskmisest ostujõust on elamualade kiire laienemise tulemusena lisanduv rahvastik enamasti tööealine ja majanduslikult hästi toimetulev, mis loob soodsad eeldused valla tulubaasi oluliseks ja jätkuvaks kasvuks ning omavalitsuse investeerimisvõime suurenemiseks. See omakorda loob eeldused kaasaegse ja kvaliteetse elu- ja majanduskeskkonna väljarendamiseks. Lisaks omab Rae vald märkimisväärselt munitsipaalmaad ning on olnud läbi aastate arukas mitmekesise maakasutuse propageerija ja erinevate ettevõtlussuundade toetaja, mis loob eeldused majanduse ja ettevõtluse arenguks.
- **Tugev haridusasutuste võrgustik.** Pikaajalised ja väljakujunenud traditsioonidega alus- ja üldharidusasutused ning samaaegselt neile viimaste aastate jooksul lisandunud uued ja uuendusmeelsed haridusasutused, mis üheskoos oma heatasemeliste ja üksmeelsete pedagoogidega on heaks baasiks kogu haridusvõrgustiku konkurentsivõime tugevdamisele ning haridusteenuste parendamisele kogu vallas. Mitmetes valla haridusasutustes suudetakse oma õppekavadega minna kaugemale tavapärasest riiklikust õppekavast ning eristuda üldisest haridusmaastikust.
- **Energiline ja teotaheline kohalik omavalitsus.** Rae omavalitsust iseloomustab innovaatilisus, tugev tahe muuta oma vald oma elanike jaoks parimaks võimalikuks tasakaalustatud keskkonnaks nii elamiseks, töötamiseks kui puhkamiseks, järjepidev tegutsemine oma elanike kaasamiseks läbi kõlaliikumise ja kodanikuühiskonna loomise ning kvaliteetse ja tervisliku elukeskkonna kujundamise vallas tervikuna. Rae vallas on aktiivne külaliikumine ning vallavolikogu ja -valitsus toetavad avaliku-, era- ja kolmanda sektori strateegilist partnerlust.

Rae valla nõrgad küljed

- **Tehnilise infrastruktuuri (teedevõrk, veevarustus ja kanalisatsioon) ja sotsiaalse infrastruktuuri arengu mahajäämus kasvavate elamu- ja tööstusalade vajadustest.** Elamu- ja tööstusalade kiire laienemine eelnevalt tehnilise infrastruktuurita või mahuka ja kiire arengu jaoks ebapiisavate projektvõimsustega infrastruktuuriga aladele on põhjustanud investeringuvajaduste väga kiire suurenemise. Lisaks infrastruktuuri rajamise aeganõudvusele, tingib infrastruktuuri mahajäämust ka valla maksutulude kasvu mahajäämus elanikkonna juurdekasvutempoga võrreldes, mille põhjuseks on osaliselt ka see, et osa vallaelanikest ei ole registreeritud valla elanikeregistris. Probleemiks on mitmete majandusbuumi ajal tegutsenud ettevõtjate pankrotistumine ja nendest mahajäänud poolikult arendatud elamualad (näiteks arendusalad Järveküla, Karla, Kopli, Rae ja Peetri külades). Tehnilise infrastruktuuri mahajäämus tingib keskkonnaseisundi halvenemise, olemasoleva teedevõrgu ülekoormatuse ja seisukorra kiire halvenemise, elanikkonna elukvaliteedi languse ning elanikkonna ja ettevõtete rahulolematuse. Valda ootab ees reaalne kohustus arendajate tegematajätmistele kulude katmine valla eelarvest.

Valla senine haridusasutuste võrgustik ei vasta enam kiirelt kasvanud rahvaarvu vajadustele ega ka paiknemisele. Kooli- ja eriti lasteaiakohtade vajak on suur ja kasvav. Ühtepidi ei lange haridusasutuste teeninduspiirkonnad kokku valla kandipõhise jaotusega, teistpidi ei pea koolid ega õpilased ise kinni määratud teeninduspiirkondadest. Üldharidusasutuste võimalused ja sellest tulenev maine elanike silmis on liialt erinevad ning seetõttu on osad koolid üle- ja osad alatäituvusega.

- **Valla eri kantide ebahühtlane areng.** Valla neljas kandis ja omakorda asulates on väga erinev rahvaarv, rahvastiku struktuur ja territoriaalne killustatus. Ühistranspordiühenduste puudumine valla eri osade ja paikondade ning Tallinna vahel ja tööalase pendelränne suurenemine takistavad kogukonnatunde ja kodukoha identiteedi tekkimist. Valla paiknemine Tallinna piirialadel ja suurte transpordimagistraalide läheduses on nõrgestanud Rae valla kui terviku identiteeti ja kogukondlikku tunnet. Tallinna kui tõmbekeskuse lähedus on vähendanud kohalike tõmbekeskuste mõju ja arengut ning suurendanud tööalast pendelrännet. Noorsootöölase tegevuse koordineerimatus ning vähesed võimalused, spordiklubide vaheline vähene koostöö soodustavad pigem huvitegevuse kandumist Tallinna linna ning seega pärsivad samuti identiteeditunde tekkimist.

Olulisemad võimalused Rae valla olukorra parendamiseks

- **Tallinna valglinnastumise jätkumine ja kohalike omavalitsuste linnastupõhise koostöö edendamine. Harjumaa kohalike omavalitsuste ühiste koostööstruktuuride ja sisulise koostöö areng avalike teenuste komplekseks osutamiseks.** Tulenevalt Tallinna kui Eesti majanduskeskuse jätkuvast domineerimisest Eestis ning elanikkonna kasvavast vajadusest kvaliteetse elukeskkonna järele, jätkub trend elanikkonna ümberpaiknemiseks Tallinnast linnalähedastele aladele. See tähendab omakorda jätkuvat elanike, sealhulgas noorte arvu kasvu Rae vallas ning on iseenesest positiivne rahvastikutaastele ja vallaelarvesse

maksutulude laekumisele. Oluline, et kohalikud omavalitsused suurendavad linnastupõhist koostööd avalike teenuste osutamisel (ühistransport, haridusasutuste võrgustik jms). Koostöö ja ühiste struktuuride, teenuste, infrastruktuuri jm kasutamine aitab hoida kokku kulusid, võimaldab Tallinna linnastu tasakaalustatud arendamist, tagamaks linnastu elanikkonna huvide arvestamise kvaliteetse elukeskkonna väljaarendamisel.

- **Harjumaa haridusvõrgu korrastamine.** Jätkuvalt suur noorte osakaal nõuab kvaliteetset haridusteenust. Haridusvõrgustik ei vasta enam elanike vajadustele ning seda tuleb korrastada. Alustada tuleb kindlasti teeninduspiirkondade vastavusse viimisega kandipõhise asustusstruktuuriga, teeninduspiirkondadest kinnipidamisega kooli valikul, lasteaia- ja koolikohtade juurdeloomisega ning olemasolevate koolide mainekujundusega ja õpikeskkonna atraktiivsemaks muutmisega.

- **Euroopa Liidu struktuuriabi jätkumine ja laienemine, euroala laienemine, välisinvesteeringute suurenemine.** Eesti integratsioon Euroopa Liiduga ning sellega seotud struktuuritoetus annab täiendavaid võimalusi sotsiaalse ja tehnilise infrastruktuuri mahajäämuse likvideerimiseks, linnastuspetsiifiliste probleemide lahendamiseks, elatustaseme ühtlustamiseks ning majanduskasvuks. Euro kasutuselevõtt aastast 2011 annab võimaluse välisinvesteeringute suurenemiseks pealinna ümbruse sobivatesse keskkondadesse, mis on Rae vallal olemas.

Rae valla olulisemad väliskeskkonna tegurid ohuallikatena

- **Valglinnastumise liiga kiire ja stiihiline, elukeskkonda halvendav areng.** Elamu- ja tööstusalade kiire laienemine mahus, mis ületab sotsiaalse ja tehnilise infrastruktuuri planeerimise ja arendamise tempo, võib loodetud kvaliteetse elukeskkonna asemel põhjustada elukeskkonna kvaliteedi halvenemise. Esmaste kohalike teenuste, kultuuri-, puhke- ja spordivõimaluste halb kättesaadavus ja/või liiga vähesel tasemel planeerimine ning asjaolu, et enamik elanikkonna tööpaikadest paikneb Tallinnas, toob endaga kaasa elanike Tallinna-kesksuse, mis suurendab autostumist, teede ja tänavate koormust, ummikuid ja parkimisprobleeme. Kiire valglinnastumise üheks negatiivseks küljeks võib olla ka kuritegevuse kasv, prügistamine ja valla muutumine magalarajooniks.

- **Tööstusalade ja transpordikoridoride poolt tekitatud keskkonnakoormuse ja negatiivse mõju kasv.** Tööstusalade oluline laienemine, nendega seotud transpordikoridoride, samuti Tallinna ringtee laiendamine võib tuua endaga kaasa transpordivoogude tunduva kasvu, mis omakorda suurendab teedelt ja tööstusaladelt lähtuvat saastet.

- **Kinnisvaraarenduseks planeeritud maa-alade jäätmaastumine** ning poolelijäänud arendustest tulenevad negatiivsed tagajärjed nii keskkonnale kui valla eelarvele.

- **Seadusandliku baasi nõrkus ning sellest ja muudest asjaoludest tulenev surve valla eelarvele.** Omavalitsuse rahastamismudelite pidev muutmine ning maksude laekumiste prognoosimatus ei taga jätkusuutlikku valla majandamist ega arengu juhtimist. Pankrotistunud kinnisvaraarendajate tegematajätmistest lõpetamisest, haridussektori kulude kasvust ning kiirelt kasvavatest tehnilise ja sotsiaalse infrastruktuuri arendamisest tulenev surve valla eelarvele.

- **Elanike äravool või võõrandumine vallast hariduse kvaliteedi languse ja ebapiisavate vaba-aja veetmise võimaluste tõttu.** Kui Jüri ja Peetri koolide ülerahvastatuse probleemi peatselt ei lahendata, siis on oht nende koolide õpitingimuste halvenemisele ja seega seniste valla mainekamate koolide maine langemisele. Kui Lagedile peatselt lasteaeda ei rajata ning koolimaja ei rekonstrueerita, on oht kogu Lagedi kandi maine languse süvenemisele, millele järgneb kõigepealt üha rohkemate tegelikult vallas elavate perede puhul oma elukoha registreerimine Tallinna, võõrandumine kodukohapõhisest ühistegemistest, kodukoha identiteedi kadumine ning seejärel laste, noorte ning täiskasvanute lahkumine. Oht laste ja noorte võõrandumisele oma kodukohast võib tekkida ka noortekeskuste puudumise tõttu, samuti täiskasvanute vähese kaasatuse tõttu oma laste ja haridusasutuste tegemistesse.

3. RAE VALLA VISIOON AASTAKS 2025 JA SELLE SEIRE MÕÕDIKUD

3.1. Rae valla visioon 2025

Rae vald on aastaks 2025 kõrgelt hinnatud elu- ja majanduskeskkonnaga säästva arengu põhimõtteid järgiv tegus kohalik omavalitsus.

3.2. Strateegilised üldesmärgid Rae valla visiooni 2025 saavutamiseks

Visiooni sisaldab endas nelja üksteist täiendavat strateegilist üldesmärki:

Üldesmärk 1: Kaasaegne, väärtuslik ja kvaliteetne elukeskkond ning tugev kogukondlik identiteet ja kodanikuühiskond

Rae vallas on ruumilise arengu sihikindla suunamisega saavutatud tasakaalustatud ruumistruktuur, milles lõunaosa miljööväärtuslikud ja hajaasutuselad tasakaalustavad valla põhjaosa linnastuvat arengut. Tööstus- ja elamualade kõrval on põllu-, metsa- ja jahimaad ning nendes valdkondades tegutsevatele valla elanikele on loodud eeldused oma tegevuse jätkamiseks ja kindlus tulevikuks. Tööstuspiirkonnad vahelduvad rohe- ja rekreatsioonialadega. Avalik ruum on keskkonna- ja inimsõbralik. Piirkonniti on tagatud nii Jüri, Peetri, Lagedi kui Vaida kantides avalikud teenused ja vaba aja veetmise võimalused. Saavutatud on tasakaal, mis sisaldab endas ühest küljest ühtlast arengut valla igas piirkonnas ning teisest küljest piirkondlikku omanäolisust. Kvaliteetse elukeskkonna oluline komponent - tehniline infrastruktuur (veevarustus, kanalisatsioon ja teedevõrgustik) - on kaasaegne ja toimiv. Kõikide tasandite haridusteenused on kvaliteetsed ja valla elanikele kättesaadavad.

Valla elanikud omavad tugevat kodukoha identiteeti, võtavad aktiivselt osa kogukonna tegemistest ning valla tasandi ettevõtmistest. Kujunemas on tugev kodanikuühiskond, puudub vastasseis vanade ja uute kogukonna liikmete vahel. Noorte perede ja noorsootööga tegeletakse aktiivselt nii valla kui kogukonna

tasandil. Küla- ja alevikuvanemad, korteriühistute esindajad, ettevõtjad ning mittetulundusühingud on kaasatud valla elu korraldamisse. Vald omalt poolt toetab kõigiti kodanikuühiskonna toimimist.

Üldeesmärk 2: Atraktiivne, mitmekesiseid töövõimalusi pakkuv keskkonnasõbralik ettevõtlus

Rae valla ettevõtluspiirkondades paiknevad nii Eesti kui välismaisel kapitalil baseeruvad ettevõtted, millest paljud on rahvusvaheliselt tuntud ning pakuvad mitmekesiseid ja kaasaegseid töökohti peamiselt valla oma elanikele. Omavalitsuse ja vallas tegutsevate ettevõtete vahel toimub järjekindel koostöö nii probleemide lahendamiseks, ettevõtluse toetamiseks kui tööjõu vahendamiseks. Vallas on toimivad tugistruktuurid kohapealse väikeettevõtluse soodustamiseks ja toetamiseks. Tegus ettevõtluskeskkond on tihedalt seotud valla haridusasutustega. Omavalitsuse, ettevõtete ja haridusasutustega koostöös toimivad pidevalt kutse- ja karjäärinõustamised, täiend- ja ümberõpped. Valla elanike hulgas on saanud enesestmõistetavaks elukestev õpe ning selles osalemine. Valla ettevõtetes on saanud enesestmõistetavaks keskkonnasõbralikkus, mitmekülgne koostöö ja sotsiaalne vastutus.

Üldeesmärk 3: Kõrge haldusvõimekus, kvaliteetsed ja kättesaadavad avalikud teenused

Vallavolikogu ja valla ametnikud on pädevad oma ala spetsialistid, kes tahavad lahendada jooksvaid probleeme ja suudavad langetada strateegilisi otsuseid. Ametnike koolitatakse järjepidevalt ning avalike teenuste osutamisel kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamiseks kasutatakse lisaks delegeerimist ja koostööd mittetulundusühenduste ja ettevõtjatega. Elanikkond on kaasatud valla tegemistesse, valla valitsemine on avatud ja läbipaistev ning info liikumine pidev ja kohene. Nii omavalitsus kui kogukond läbi kodanikuühiskonna osalevad aktiivselt erinevates koostöökogudes ja programmides, Tallinna linnaregiooni arengu kavandamises ning rahvusvahelistes projektides.

Rae omavalitsus on majanduslikult jätkusuutlik ja kõrge haldusvõimekusega, vallas paiknevad elu- ja töökohad on pealinnaregioonis kõrgelt hinnatud.

Üldeesmärk 4: Tallinna linnastuga sidus vald, sisemiselt tasakaalustatud asustusstruktuur ning teede- ja transpordivõrgustik

Rae vald on tugev partner Tallinna linnastu omavalitsuste seas, kellega koostöös on ühiselt loodud toimiv integreeritud ühistranspordisüsteem, avalikud teenused ja teede- ning transpordivõrgustik kogu Harjumaal. Ühiste linnastuspetsiifiliste probleemide lahendamisel kasutatakse erinevaid finantseerimisallikaid, sh olulises ulatuses Euroopa Liidu struktuuriabi. Vähenenud on pendelränne Tallinna ja Rae valla vahel. Suurenenud on sidusus valla eri osade vahel ja paranenud ühistranspordiühendus nii valla sees kui kogu pealinnaregioonis.

Rae vald on kaetud turvalise kergliiklusteede võrgustikuga, mis ühendab valda pealinna ja teiste naaberomavalitsustega.

Arendustegevuses on tähtis keskenduda neile suundadele, milles on Rae vallal Tallinna linnastus eeldusi eristuda ja olla konkurentsivõimeline – selleks on Rae valla puhul kindlasti tööstuspargid ja nendes tegutsev teadmismahukas ning

keskkonnasäästlik väike- ja keskmise suurusega ettevõtlus. Samuti linnalist ja maalist elulaadi võimaldav keskkond.

3.3. Rae valla visiooni seire

Rae valla arendamine toimub lähtuvalt valla arengukavas visiooni saavutamiseks seatud eesmärkidest. Nende täitmisele on suunatud ülesannete elluviimine. Nii eesmärkide kui ülesannete täitmine ei ole saavutatav üksnes kohaliku omavalitsuse arendustegevuse vahetu tulemusena, vaid on suures ulatuses laiemate, vallas endas ja selle keskkonnas aset leidvate sotsiaal-majanduslike protsesside tulemuseks.

Visioonile lähenemise seire viiakse läbi visioonilauses ja seda täpsustavas nelja strateegilise üldeesmärgiga kirjeldatud seisundi ja tegelikkuse vastavust võrreldes, võttes seejuures arvesse eelnenud perioodil toimunud arenguid. Seire toimub registrite ja statistiliste andmete tuginedes.

Seire toimub neljas alajaotuses ja aluseks on järgmised mõõdikud:

3.3.1. Elukeskkond

Elanike arvu muutus: kasv; rändesaldo: positiivne; külaelu edendamise tegelevate kodanikeühenduste olemasolu asulates: kõigis asulates on selline ühendus või külavanem olemas.

3.3.2. Elanike majanduslik heaolu

Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu suurus: kõrgem Eesti keskmisest; palga- ja pensionitulude suurus aastas elaniku kohta: kõrgem Eesti keskmisest.

3.3.3. Elanike sotsiaalne turvalisus

Registreeritud töötuse määr: madalam Eesti keskmisest; toimetulekutoetuste maht elaniku kohta: madalam Eesti keskmisest.

3.3.4. Ruumiliselt tasakaalustatud areng

Elanike elukeskkonna ja teenustega rahulolu: rahulolu vähemalt 80% elanikest; vallas paiknevate töökohtade osakaalu muutus linnastu töökohtades: osakaalu kasv; ühistranspordiühenduste arv vallakeskusega: vähemalt 3 korda edasi-tagasi päeva jooksul igast külast.

4. RAE VALLA KUI KOHALIKU OMAVALITSUSÜKSUSE MISSIOON

Rae valla missiooniks on:

Lua eeldused elanike heaolu kasvuks läbi valla sotsiaal-majandusliku elujõu ning kõrge haldussuutlikkuse.

5. RAE VALLA STRATEEGILISED EESMÄRGID JA ALAEESMÄRGID NING NENDEST TULENEVAD ÜLESANDED AASTATEKS 2011-2015

I Kaasaegne, väärtuslik ja kvaliteetne elukeskkond ning tugev kogukondlik identiteet ja kodanikuühiskond

5.1. Kaasajastatud ja elanike vajadustele vastav taristu

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Aruküla tee 9 asuva vallamaja hoone tehnovõrkude ja välisfassaadi rekonstrueerimine, energiakulude säästu saavutamine
- Valla omandis oleva kinnisvara fassaadide, katuste, avatäidete ja tehnovõrkude renoveerimine ja ajakohastamine, energiakulude säästu saavutamine
- Kalmistu laiendus, projekti koostamine ja ehitustööde teostamine
- Teede ja sildade remontimine ja ehitamine vastavalt teehoiukavas ettenähtule
- Probleemsetel arendusaladel (arendusalad Järveküla, Karla, Rae, Kopli ja Peetri külades) infrastruktuuride lõpuni rajamise jälgimine ja vastavalt vajadusele tööde finantseerimine
- Naaberomavalitsustega infrastruktuuriobjektide ühise ja optimaalsema arendamise ja kasutamise alase koostöö arendamine
- Tallinna linnaga ühiste teenuste pakkumiseks koostöö arendamine

5.2. Korrastatud jäätmemajandus ning jäätmete transiitveoste keskkonnariskide maandamine

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Jüri Jäätmejaama rajamine
- Ohtlike veoste ja ohtlike jäätmete liikumise korral vallas ohutusnõuete tagamine ja keskkonnariskide maandamine, turvalisuse suurendamiseks ettepanekute tegemine asjakohastele institutsioonidele

5.3. Tugev ja elujõuline kogukond ja vabäühenduste aktiivne tegevus

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Külaliikumise institutsioonidele tegevustoetuse andmine
- Valla arenguhuvidega ühtivate projektide kaasfinantseerimise toetamine
- Külade ja alevike avaliku ruumi arendamine ühistegevuse toetamine ja selleks taristu loomine (näit. multifunktsionaalse külaplatsi rajamine Jüri alevikku)
- Vaskjala külas ajaloolise Rae koolimaja kohandamine Rae valla külastuskeskuseks ja simmanikohaks

- Jüri keskuse taluturu rajamine ja seeläbi kohalike tootjate ettevõtluse jätkusuutlikkuse toetamine ja ettevõtjate sotsiaalse vastutuse ning kohaliku identiteedi tugevdamine
- Vaida aleviku külastuskeskuse ja noortekeskuse rajamine (keskusehoone juurdeehitus)
- MTÜ Põhja-Harju Koostöökogu töös osalemine
- Huvitegevuse mitmekesisusele integreeritud suunamine ning seeläbi elanikkonna kaasamise suurendamine
- Koostöö ja kodanikuaktiivsuse tõstmine valla keskustest kaugemal asuvates külates ühiste ürituste ja kaasamise kaudu

5.4. Kõigile kättesaadav ning kvaliteetne noorsoo-, spordi- ja kultuuritegevus

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Uuringute ja küsitluste läbiviimine noorte eelistuste ja vajaduste väljaselgitamiseks ning sellele vastavalt noortele suunatud tegevuste kavandamine ja elluviimine
- Ühise haldamisstruktuuri loomine noortekeskuste (Jüri, Lagedi, Vaida, Peetri) töö läbiviimiseks
- Vaida noortekeskuse rajamine
- Rae Huvialakooli tegevuste laienemine Lagedi ja Vaida koolide ruumidesse
- Rae Huvialakooli Jüris asuva pinna laiendamine;
- Jüri alevikku multifunktsionaalse külaplatsi ja keskkonnahariduskeskuse rajamine
- Rae Vaba aja keskuse ja ringraja, samuti motokrossikeskuse arendamise jätkamiseks kaasfinantseeringute taotlemine
- Pehme kattega jooksu- ja terviseradade rajamine Pirita-Ülemiste kanali Äärde ja Jürisse
- Tenniseväljakute rajamine Jürisse
- Peetris, Vaidas, Lagedil ja Jüris mitmefunktsiooniliste spordiväljakute (pallimängud, kergejõustik jms) projekteerimine ja rajamine
- Vaskjala ja Lagedi ujumiskohtade projekteerimine ja rajamine
- Traditsiooniliste kultuurisündmuste läbiviimine ja nende tähtsuse suurendamine vallaelus
- Seltsitegevuse toetamine
- Mitte-eestlaste lõimimine kogukonda, vastavate meetmete väljatöötamine ja mitmekultuurilises keskkonnas tööd oskavate pedagoogide rakendamine

5.5. Turvaline ja tervist väärtustav elukeskkond

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Assaku päästkeskuse toetamine
- Naabrivalve initsiatiivi toetamine
- Kaitseliidu tegevuse toetamine ja kaitseliidu kaasamine turvalisuse tagamise suurendamisele
- Korteriühistute kaasamine elamupiirkondade heakorra, liikluskorralduse, lastele ja noortele suunatud rajatiste ehitamise ja energiasäästu alastes tegevustesse

- Ohtlike veoste ja ohtlike jäätmete liikumise reguleerimine valla territooriumil, keskkonnariskide maandamiseks meetmete rakendamine
- Elanike hulgas keskkonnateadliku ja tervist väärtustava käitumise propageerimine ja kodanikuvastutusele suunatud tegevuste toetamine
- Pereaarstiteenuse kättesaadavuse parendamine valla elanikele

5.6. Keskkonnasäästlik looduskasutus ja suurenenud külastajate arv

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Limu järve piirkonda matkaradade rajamine
- Jüri alevikku liikumisradade võrgustiku rajamine
- Mäda järve matkaradade rajamine
- Vaskjala puhkeala ja ujumiskoha rajamine
- Peeter Suure merekindluse projektis osalemine
- Väike-Eesti Teemapargi arendamises osalemine
- Keskkonnahariduskeskuse rajamine (õuesõppe väliklassi loomine ja loodusõpperaja rajamine, WC, inva-kaldtee, püstkoda, lava)
- Arheoloogia- ja muude mälestiste, mõisate, Jüri kiriku ja parkide atraktiivsemaks muutmine, objektide korrastamine ja eksponeerimine
- Turismivaldkonna arendamine ning olemasolevate rohealade kasutamine loodusturismi arendamiseks

II Atraktiivne, mitmekesiseid töövõimalusi pakkuv keskkonnasõbralik ettevõtlus

5.7. Mitmekesised töövõimalused ja kohalikust tööhõivest asjakohane teave

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Regulaarselt kooskäiva ettevõtjate ümarlaura töö käivitamine, ettevõtjate ja vallaelanike tihedama suhtlemise soodustamine
- Vallas tegutsevate ettevõtete tööjõu vajaduse analüüsimine ja tööturul nõudmise-pakkumise vastavuse selgitamine ning haridus- ja tööhõivealaste poliitikasoovituste koostamine
- Valda investeerimisvõimaluste tutvustamine ja ettevõtjatega koostöö uute töökohtade loomiseks
- Töötute töölerakendamiseks koostöö tõhustamine Töötukassaga ja kohalike ettevõtjatega

5.8. Tugevad ja konkurentsivõimelised tööandjad

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Ettevõtjate kaasamine nii omavalitsuse poolt pakutavate kui muude kohalike tööde teostamiseks
- Tööstusalade ja ettevõtluse tugistruktuuride töö toetamine
- Ettevõtjate toetamine ja nõustamine nende tegevuse kestlikkuse suurendamiseks ja projektitaotluste koostamiseks
- Kolmanda sektori kaasamine avalike teenuste osutamisse

III Valla kõrge haldusvõimekus ja kvaliteetsed avalikud teenused

5.9. Kõrge haldusvõimekus, eesmärgistatud ja osalusdemokraatial põhinev motiveeriv juhtimine

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Valla arenguliste otsuste teadmispõhine ja kaalutletud langetamine
- Elanike suurem kaasamine valla otsustusprotsessidesse kaasamise hea tava sihipärane rakendamine ja identiteeditunnetuse suurendamine
- Valla kodulehe ja teiste teabeallikate kvaliteedi parendamine ja kättesaadavuse laiendamine
- E-teenuste võimaluste laiendamine
- Noortevolikogu loomine
- Volikogu liikmete ja vallaametnike koolitamine, nende tööalase asjatundlikkuse tõstmine
- Valla osalemine maakondlikes koostöökogudes ja -programmides, seda nii omavalitsuste koostöö kui ka kodanikuühenduste kaudu, aktiivne osalemine LEADER-programmis
- Omavalitsuse tegevuse jätkamine senise tugeva kohaliku kogukonna motivaatorina, aktiivsete kodanike tunnustajana ja koolitajana
- Pikaajalisel strateegial põhinev vallaeelarve koostamine
- Erakapitali kaasamine avalike teenuste arengusse

5.10. Nõuetele vastav konkurentsivõimeline alusharidus

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Assaku lasteaia laiendamine endise Lehmja kooli ruumidesse (siht 60 uut kohta)
- Peetri Lasteaed-Põhikooli lasteaiaosa laiendamine (siht 120 uut kohta)
- Peetrisse lasteaia rajamine (siht 120 uut kohta)
- Lagedi Põhikooli ruumidesse lasteaiaosa rajamine (siht 80 uut kohta)
- Jüri alevikku Võsa tänavale lasteaia rajamine (siht 120 uut kohta)
- Eralasteaedade rajamise soodustamine
- Remonttööde teostamine ja energiasäästu saavutamine lasteaedades Pillerpall ja Tõruke
- Logopeedide töökohtade arvu suurendamine lasteaedades
- Lastekaitse spetsialisti kaasabil kvaliteetse vallaülese hariduse tugiteenuste võrgustiku loomine tugiisikute koolitamine lasteaia oma personali baasil
- Lasteaedade teeninduspiirkondade vastavusse viimine valla kandipõhise asustuse käsitlusega

5.11. Valla elanike vajadusi rahuldav kvaliteetne ja optimaalne koolivõrk

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Lagedi Põhikooli rekonstrueerimine, tänapäevastamine ja laiendamine (45 uut õpilaskohta), spordisaali ja staadioni ehitamine

- Jüri Gümnaasiumi gümnaasiumimaja laiendusprojekti ning liiklus- ja parkimiskorralduse projekti koostamine ja ehitustööde teostamine (siht 288 uut õpilaskohta)
- Vaida Põhikooli katusekorruse väljaehitamine ja klassiruumide osa laiendamine, projekt ja ehitustööde teostamine (siht 45 uut õpilaskohta)
- Peetri Lasteaed-Põhikooli juurdeehitus, projekt ja ehitustööde teostamine (siht 216 uut õpilaskohta)
- Koolide teeninduspiirkondade vastavusse viimine kandipõhise asustuse käsitlesega
- Koolide teeninduspiirkondadest kinnipidamise nõuete jälgimine haridusasutustes ja koolidele tugiteenuste pakkumisel
- Lagedi kooli mainekujunduse väljatöötamine ning koolile omaste õppe- ja arengusuundade arendamine
- Jüri Gümnaasiumi teenuste laiendamine – eelkutseharidus, üldhariduse võimalused täiskasvanutele ja täiskasvanuhariduse edendamine

5.12. Tagatud sotsiaalne kaitse ja vallaelanike toimetuleku toetus

- Valla sotsiaalhoolekande teenuste vajaduspõhisusest lähtuv arendamine, teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine abivajajatele
- Sotsiaalnõustamise tähtsuse suurendamine töös riskirühmadega
- Pereväärtuste toetamine, eelduste loomine perede toimetulekuks läbi toetussüsteemi täiustamise

IV Tallinna linnastuga sidus ning sisemiselt tasakaalustatud asustusstruktuur ning teede- ja transpordivõrgustik

5.13. Tasakaalustatud ja tulemuslik planeerimistegevus

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Valla tasakaalustatud ruumilise arengu pikemaajaline eesmärgistatud suunamine, erinevate arenguliste dokumentide kooskõla tagamine ja arenguliste tegevuste järelvalve tõhustamine, et vältida valglinnastumise stiihilist ja elukeskkonda halvendavat mõju
- Rae vallavalitsuses arenguspetsialisti töökoha loomine
- Geoinfosüsteemi arendamine, selle tarvis investeeringute tegemine riist- ja tarkvarasse
- Rae valla üldplaneeringu kehtestamine
- Lagedi lasteaia detailplaneeringu kehtestamine
- Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskajala ja Karla külaosade üldplaneeringu kehtestamine
- Lagedi aleviku üldplaneeringu koostamine
- Peetri ja Järveküla küla üldplaneeringu koostamine
- Veneküla ja Peetri küla külaplatside detailplaneeringute koostamine ja nende tarvis maade munitsipaliseerimine
- Planeeringualase koostöö tõhustamine Tallinna linna ja teiste Naaberomavalitsustega

5.14. Naaberomavalitsustega ja valla eri piirkondadega sidus teedevõrk ja hästi toimiv ühistransport

Eesmärgi saavutamiseks keskendutakse aastatel 2011-2015 järgmistele ülesannetele:

- Jüri-Tallinn kergliiklustee rajamine ümber Ülemiste järve
- Naaberomavalitsustega koostöö arendamine teedevõrgu ja ühistranspordi optimaalsemaks arendamiseks
- Koostöö Harjumaa Ühistranspordi Keskusega Tallinna linnastus ühistransporditeenuste vajadusepõhiseks ja majanduslikult ökonoomseks pakkumiseks

6. RAE VALLA EELARVEPOLIITIKA ARENGUKAVAS PÜSTITATUD EESMÄRKIDE JA ÜLESANNETE TÄITMISEKS

6.1. Eelarvepoliitika eesmärgid

Arengukavas püstitatud ülesannete täitmiseks vajalike rahaliste vahendite tagamiseks seatakse Rae valla eelarvepoliitika kolm eesmärki:

6.1.1. Eelarvevahendite tõhus ja tulemuslik kasutamine, et kindlustada võimalikult kõigi valla arenguvajaduste eesmärgipärane rahastamine kasutades vallaeelarvelise osaluse sihipärast jaotamist, leida võimalusi erasektori vahendite kasutamiseks ning laiendada Euroopa Liidu ja teiste organisatsioonide projektipõhist kaasrahastamist;

6.1.2. Eelarvepoliitika paindlikkus, et säilitada valla jätkusuutlik kohanemisvõime muutuvate finantstingimustega, kulupoliitilistes otsustes lähtuda konservatiivsetest eeldustest ja tagada valla arenguks vajalike kokkulepitud tegevuskulude, varaliste kohustuste ja investeringute rahaline kaetus. Oluline on viia tasakaalu avalike teenuste pakkumise võimekus tarbijate teenuste vajaduspõhisusega ning vaadata üle avalike teenuste omaosaluse määrad tarbijatele;

6.1.3. Eelarvestamise täpsemaks muutmine ja finantsjuhtimise arendus, et eelarve koostamisel prognoosida täpsemalt vajadusi. Rakendatakse senisest enam strateegilise planeerimise meetodeid ja suurendatakse finantsjuhi osalemist valla lühi- ja pikaajaliste plaanide koostamises.

6.2. Finantsvõimekuse tagamise ülesanded

Rae valla finantsvõimekuse tagamiseks püstitatakse järgmised ülesanded:

6.2.1. Üksikisiku tulumaksubaasi suurendamiseks vallaeelarves tehakse jõupingutusi vallas tegelikult elavate inimeste

vastavusse viimisele rahvastikuregistri elukoha andmebaasiga. Selleks:

- rakendatakse vallas elavate inimeste registreerimist stimuleerivaid meetmeid;
- vallavalitsuse poolt osutatavate avalike teenuste pakkumine seotakse enam teenuse saaja elukohaga;
- toetatakse kodanikuühiskonna tugevdamist, mis põhineb elanike suuremal identiteedil koduvallaga ja suurendab vastutust kogukonnas toimuva eest ning laiendab osalemist avalike hüvede kulude kandmisel.

6.2.2. Valla eelarveliste tulude kasvatamiseks ja kulude sihipärasemaks kasutamiseks suurendatakse nõudlikkust valla osalusega institutsioonide töö tulemuslikkusele ja vallavara otstarbekale kasutamisele. Selleks:

- suurendatakse institutsioonide poliitilise juhtimise tõhusust ja nõudlikkust institutsioonide komplekteerimisele asjatundlike töötajatega;
- sätestatakse tulude kasvust tulenevalt valdkondade kuludele piirmäärad, mille alusel arvutatakse tegevusalade vastavad näitajad

6.2.3. Vallaelanikele paremate töövõimaluste tagamine, uute töökohtade loomise stimuleerimine valda. Selleks:

- stimuleeritakse munitsipaalarendustegevust ja ettevõtluse arendamist avalike teenuste kvaliteetseks osutamiseks;
- taotletakse maade munitsipaliseerimist valla poolt osutatavate kohustuslike avalike teenuste kvaliteetseks ja kättesaadavaks osutamiseks;
- soositakse töökohtade loomist valda ja elanike ettevõtlusaktiivsuse kasvu;
- tõhustatakse üldhariduskoolides ettevõtlusalast õpet.

6.2.4. Parandatakse vallaeelarvest raha eraldamise läbipaistvust ja suurendatakse koostööd erasektori ning vabauhendustega valla prioriteetsete projektide kaas- ja sildfinantseeringuks, et tuua valda enam investeeringuid Euroopa Liidu struktuurifondidest, Eesti ja rahvusvahelistest arengutoetustest ja programmist, riigi- ja erasektori vahenditest. Selleks:

- täpsustatakse projektide kaasfinantseerimise vahendite eraldamise kord;
- ajakohastatakse valla välisvahendite kaasaamise vajadused ja kaasfinantseerimist vajavate projektide andmebaas;
- taristusse investeeringute tegemisel eelistatakse projekte, mille teostamisega kaasneb objektide väljaehitamine või rekonstrueerimisel püsikulude kokkuhoid (näit. energiasääst, polüfunktsionaalsus);
- osaletakse aktiivselt Harjumaa Omavalitsuste Liidu koostööprojektides ja laiendatakse strateegilist partnerlust naaberomavalitsustega;

- stimuleeritakse kodanike omaalgatust, ühistulist tegevust ja külaliikumist, mille kaasfinantseerimiseks eraldatakse vallaeelarvest projektipõhiselt vahendeid.

6.2.5. Valla juhtimisel võetakse aluseks pikaajaline pidevalt uuendatav finantsplaan ja suurendatakse pikaajalise finantsplaneerimise osatähtsust üldises juhtimises, paindlike rahastamiskeemide ja haldamismudelite kasutamist ning tõhustatakse vahendite suunamist tegelike abivajajateni. Selleks:

- juurutatakse hea valitsemise põhimõtteid ja tavasid;
- koostatakse ja pidevalt uuendatakse pikaajalist finantsprognoosi;
- taotletakse majandamise kuluefektiivsuse kasvu ja jälgitakse, et valla võlakoormus viiakse seadusega kehtestatud normi piiresse;
- luuakse kohaliku omavalitsuse maareserv ja töötatakse välja maa võõrandamise lahendused;
- tagatakse, et abivajajad saavad vallapoolse sotsiaaltoetuse määramisel ning kulude kompenseerimisel põhjendatud abi või toetust;
- korrigeeritakse toetuste maksmise printsiipe ja määrasid;
- maa hinna kujundamisel lähtutakse diferentseeritud lähenemisest. Maa hind määratakse sõltuvalt maakasutuse sihtotstarbest ja paikkonnast ning abivajajatele kindlustatakse maamaksu soodustus;
- lasteaia- ja koolikohtade loomisest taotletakse erasektori kaasamise suurenemist;
- korrastatakse kohaliku omavalitsuse elamufond spetsialistidele ja abivajajatele.

7. RAE VALLA TEGEVUSKAVA 2011-2015 JA INVESTEERINGUTE RAHASTAMINE

Arengukava tegevuskava 2011-2015 tegevuste realiseerimise hinnanguline kogumaksumus vallaeelarvelistest vahendites on kokku 15,5 mln eurot, millest investeeringud moodustavad 14,9 mln eurot so 96%. Seejuures kavandatud tegevuste mahud on lähiaastatel tagasihoidlikumad ja kasvavad järk-järgult vastavalt eeldatavale üldisele majandussituatsiooni paranemisele, vallaeelarveliste tulude laekumise suurenemisele ja jooksva investeerimisvõimekuse paranemisele (vt täpsemalt tulude ja jooksvate tegevuskulude prognoosid).

2011. aastaks planeeritud tegevuste finantseerimist vallaeelarvelistest vahenditest on ette nähtud 1,91 mln eurot, sh investeeringuid 1,81 mln eurot. 2012. aasta kohta on vastavad näitajad 2,46 mln ja 2,32 mln eurot, 2013 – 3,35 mln ja 3,15 mln eurot, 2014 – 4,66 mln ja 4,53 mln eurot ning 2015 – 3,13 mln ja 3,05 mln eurot.

Tabel 5. Tegevuskava 2011-2015, tuhat eurot

Tegevus	Tegevuse aeg	Fin. allikad	Fin. valla EA omatuludest	2011 eelarve	2012 progn	2013 progn	2014 progn	2015 progn
Aruküla tee 9 hoone tehnoorkude ja välisfassaadi rekonstrueerimine	2014	valla EA	255,6	0,0	0,0	0,0	255,6	0,0
Valla omandis oleva kinnisvara soojustehnilise võrgu parandamine	2012-2013	valla EA, ELVESO	35,2	0,0	12,8	22,4	0,0	0,0
Kalmistu laienduse projekteerimine ja rajamine	2012-2014	valla EA	89,5	0,0	12,8	0,0	38,3	38,3
Teehoiukava objektide tööd (vt tabel 6)	2011-2014	valla EA	5 053,2	924,5	552,8	1 821,5	981,0	773,3
Küla liikumiste tegevustoetus	Pidevalt	valla EA	143,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8
Jüri aleviku liikumisradade võrgustiku rajamine- Terviserada suusatamiseks, jooksmiseks, kõndimiseks (pehme kattega) Jürisse vastavalt Jüri aleviku ja selle lähiala üldplaneeringule	2012-2014	valla EA, fondid, arendajad	86,3	0,0	28,8	28,8	28,8	0,0
Mädajärve matkaradade rajamine	2011	valla EA, fondid	4,5	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Jüri aleviku multifunktsionaalne külaplatsi ehitamine (keskkonnahariduskeskus-väliklass, loodusõpperada, WC, inva-kaldtee, püstkoda, lava)	2011-2013	valla EA, fondid	50,9	28,6	16,0	6,4	0,0	0,0
Külade ja alevike arendamine ja infrastruktuuri uuendamine (investeeringutoetus SA, MTÜ ja ühendustele, kaasfinantseerimise katmise vahendid)	Pidevalt	valla EA, fondid	166,2	32,0	32,0	32,0	32,0	38,3
Vaskjala külas ajaloolise Rae koolimaja arendamine Rae valla külastuskeskuseks ja simmanikohaks	2013	valla EA, fondid	22,4	0,0	0,0	22,4	0,0	0,0
Jüri keskuse taluturu rajamine	2012-2013	valla EA, fondid	44,7	0,0	12,8	32,0	0,0	0,0
Jüri jäätmejaama rajamine	2011	valla EA	32,0	32,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Assaku lasteaia laiendamine	2011	valla EA	191,7	191,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Peetri lasteaed – põhikooli lasteaiaosa laiendamine (+ 6 rühma)	2012	valla EA	671,1	0,0	671,1	0,0	0,0	0,0
Peetrisse lasteaia rajamine	2014	valla EA	1 917,3	0,0	0,0	958,7	958,7	0,0
Jürisse lasteaia rajamine	2014	valla EA	1 917,3	0,0	0,0	0,0	958,7	958,7
Vaida noortekeskuse ja külastuskeskuse rajamine	2011	valla EA, fondid	32,0	0,0	32,0	0,0	0,0	0,0
Terviseraja ehitamine suusatamiseks, jooksmiseks, kõndimiseks (pehme kattega) Pirita - Ülemiste kanali äärde	2012-2013	valla EA, fondid	12,8	0,0	6,4	6,4		0,0
Tennisväljakute ehitamine Jüris, 2 väljakut	2013	valla EA, fondid	32,0	0,0	0,0	32,0	0,0	0,0
Peetris, Vaidas, Lagedil ja Jüris multifunktsionaalsete spordiväljakute ehitamine (talvel - liuväli-hokiväljak ja suvel korvpall, laste mänguväljak)	2012-2015	valla EA, fondid	46,0	0,0	7,7	19,2	19,2	0,0
Vaskjala ja Lagedi ujumiskoha projekteerimine	2012	valla EA, fondid	12,8	0,0	12,8		0,0	0,0
Vaskjala ja Lagedi puhkealade arendamine	2013-2014	valla EA, fondid	38,3	0,0	0,0	19,2	19,2	0,0
Liivalusel võrkpalliväljakute rajamine (Peetri, Jüri, Lagedi ja Vaida)	2012-2014	valla EA, fondid	11,5	0,0	3,8	3,8	3,8	0,0
Geoinfosteemi arendamine	Pidevalt	valla EA	32,0	12,8	6,4	6,4	6,4	0,0
Lagedi aleviku üldplaneeringu koostamine	2013-2014	valla EA	63,9	0,0	0,0	32,0	32,0	0,0
Liikumis- ja matkaradade projekti koostamine ja radade rajamine ümber Ülemiste järve	2012-2013	valla EA, fondid	12,8	0,0	6,4	6,4	0,0	0,0
Matkaradade rajamine Limu järve piirkonda	2014	valla EA, fondid	6,4	0,0	0,0	0,0	6,4	0,0
Peeter Suure merekindluseprojekti osalemine	2012-2013	valla EA, fondid	6,4	0,0	3,2	3,2	0,0	0,0
Väike-Eesti Teemapargi arendamine	2014	fondid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Assaku Päästkeskuse toetamine	pidevalt	valla EA	63,9	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
Lagedi Põhikooli rekonstrueerimine koos spordisaali ja spordiväljakuga ning lasteaiaosa (4 rühma) rajamine	2011-2012	valla EA, fondid	1 597,8	639,1	958,7	0,0	0,0	0,0
Jüri Gümnaasiumi gümnaasiumimaja laienduseks projekti koostamine	2012	valla EA, fondid	44,7	0,0	44,7	0,0	0,0	0,0
Jüri Gümnaasiumi maja laiendamine	2014	valla EA, fondid	1 789,5	0,0	0,0	0,0	894,8	894,8
Vaida Põhikooli katsekorruse väljaehitamine ja klassiruumide osa laiendamine (projekt 2011, ehitus 2013)	2011-2013	valla EA	199,4	7,7	0,0	191,7	0,0	0,0
Peetri Lasteaed-Põhikooli põhikooli osa laiendamine – projekti koostamine ja ehitamine, skatepargi rajamine (projekt 2011, ehitus 2014)	2011-2014	valla EA	830,9	0,0	0,0	63,9	383,5	383,5
Tegevuskava maksumus		valla EA	15 514,7	1 914,3	2 462,5	3 349,6	4 659,8	3 128,5
sh investeeringud		valla EA	14 856,6	1 807,8	2 318,1	3 154,0	4 528,1	3 048,6
Investeeringute kulude osakaal tegevuskava kuludes			96%	94%	94%	94%	97%	97%

Tabelis 6 on ära toodud kavandatud teetööd aastatel 2011-2018 ja nende realiseerimise hinnanguline kogumaksumus on 12 mln eurot. Seejuures järgmiseks 2 aastaks on teedega seotud investeeringute finantseerimist vallaelarvest kavandatud võrdlemisi tagasihoidlikus mahus - 2011. aastal 0,93 mln eurot ja 2012. aastal 0,55 mln eurot. 2013. aastaks on kavandatud teedega seotud investeeringute maht oluliselt suurem - 1,82 mln eurot.

Tabel 6. Teetööde objektide loetelu 2011-2018, tuhat eurot

Objekt	Alevik/küla	Teostamise aasta	Maksumus kokku	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Teede projektid											
Veskitaguse tee	Limu/ Veskitaguse	2011	29	29	-	-	-	-	-	-	-
Mõisa tee	Jüri	2012	19	-	19	-	-	-	-	-	-
Ehituse-Kasemäe-Rebase tee	Jüri	2011	86	10	77	-	-	-	-	-	-
Betooni tänav	Lagedi	2013	6	-	-	6	-	-	-	-	-
Nabala tee	Patika	2013	6	-	-	6	-	-	-	-	-
Kodala elamupiirkonna teed	Järveküla	2014	32	-	-	-	32	-	-	-	-
Mõigu kortermajade piirkonna teed	Peetri	2016	32	-	-	-	-	-	32	-	-
Tammiku-Väljaku ühendustee (garaažid)	Jüri	2014- 2015	13	-	-	-	6	6	-	-	-
Rae vallamaja esine ristmik+parkla	Jüri	2014- 2016	32	-	-	-	16	16	-	-	-
Teede rekonstrueerimised											
Veski-Karja tee	Assaku	2011	632	632	-	-	-	-	-	-	-
Põdra tee	Järveküla	2011	100	100	-	-	-	-	-	-	-
Veskitaguse tee	Limu/ Veskitaguse	2013	383	-	-	383	-	-	-	-	-
Mõisa tee	Jüri	2013	192	-	-	192	-	-	-	-	-
Mõigu tee	Peetri	2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ujula tee	Vaskjala	2013	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ehituse-Kasemäe-Rebase tee	Jüri	2013	959	-	-	959	-	-	-	-	-
Betooni tänav	Lagedi	2014	64	-	-	-	64	-	-	-	-
Nabala tee	Patika	2015	256	-	-	-	-	256	-	-	-
Kodala elamupiirkonna teed	Järveküla	2016	639	-	-	-	-	-	639	-	-
Vesiroosi tee läbimurre Aruküla teele	Pajupea	2018	320	-	-	-	-	-	-	-	320
Mõigu kortermajade piirkonna teed	Peetri	2018	1278	-	-	-	-	-	-	-	1278
Tammi tee	Rae	2018	3515	-	-	-	-	-	-	-	3515
Poe, Alajaama, Tuuliku tänavad	Vaida	2018	639	-	-	-	-	-	-	-	639
Tammiku-Väljaku ühendustee (garaažid)	Jüri	2015- 2016	128	-	-	-	-	64	64	-	-
Rae vallamaja esine ristmik+parkla	Jüri	2015- 2017	320	-	-	-	-	160	160	-	-
Tolmuvabad katted 1; 1/2 pindamine											
Kindluse-Liiva teed	Järveküla	2012	83	-	83	-	-	-	-	-	-
Küti tee (Salu kuni V-T mnt)	Peetri	2012	19	-	19	-	-	-	-	-	-
Ülase tee	Kopli	2013	38	-	-	38	-	-	-	-	-
Meelespea tee	Kopli	2013	13	-	-	13	-	-	-	-	-
Tedre tee	Urvaste	2013	64	-	-	64	-	-	-	-	-
Golfi tee	Patika	2014	77	-	-	-	77	-	-	-	-
Kautjala tee	Patika	2016	32	-	-	-	-	-	32	-	-
Takisilla tee	Pajupea	2017	51	-	-	-	-	-	-	51	-
Kergliiklusteed											
Lagedi – Loo		2011	51	51	-	-	-	-	-	-	-
Lagedi – Kadaka		2012	58	-	58	-	-	-	-	-	-
Lagedi – Jüri		2012	125	-	125	-	-	-	-	-	-
Lehmja – Assaku		2012	77	-	77	-	-	-	-	-	-
Jüri - Aaviku – Patika		2014	211	-	-	-	211	-	-	-	-
Assaku - Peetri – Tallinn		2015	144	-	-	-	-	144	-	-	-

Rae - Assaku (Smarten)		2018	96	-	-	-	-	-	-	-	96
Hooldusremont											
Laste ja Väljaku teed	Jüri	2011	38	38	-	-	-	-	-	-	-
Vesiroosi tee	Pajupea/ Tuulevälja	2011	64	64	-	-	-	-	-	-	-
Vägeva, Peetri, Pargi teed	Peetri	2012	96	-	96	-	-	-	-	-	-
Pajupea tee	Pajupea	2013	32	-	-	32	-	-	-	-	-
Sildade ehitus											
Leivajõe	Tuulevälja	2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veskitaguse	Veskitaguse	2014	447	-	-	-	447	-	-	-	-
Tankisild	Tuulevälja	2017	96	-	-	-	-	-	-	96	-
Probleemsed arendused											
Andreксе teedealused+pindamine	Karla	2013- 2015	383	-	-	128	128	128	-	-	-
Kingu-Kristjani	Kopli		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Künnapuu	Rae		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahula	Kopli		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kesa	Limu		-	-	-	-	-	-	-	-	-
KOKKU			11 975	925	553	1821	981	773	927	147	5848

Hindamaks arengukava tegevuskava realiseerimise võimalusi koostati Rae valla eelarvetulude ja -kulude konservatiivsed prognoosid aastateks 2012-2015, seejuures tegevuskulude osas on aluseks võetud 2011. aasta eelarve kuludebaas ning lisatud juurde tegevuskavas vastavaks aastaks realiseeritud objektide hinnangulised ülalpidamiskulud järgmistel perioodidel. Tulude ja kulude prognoose ning investeerimisvõimekuse hinnangut tuleb jooksvalt korrigeerida lähtuvalt tulude laekumiste paranemisest ning kuludebaasi korrektoorigest.

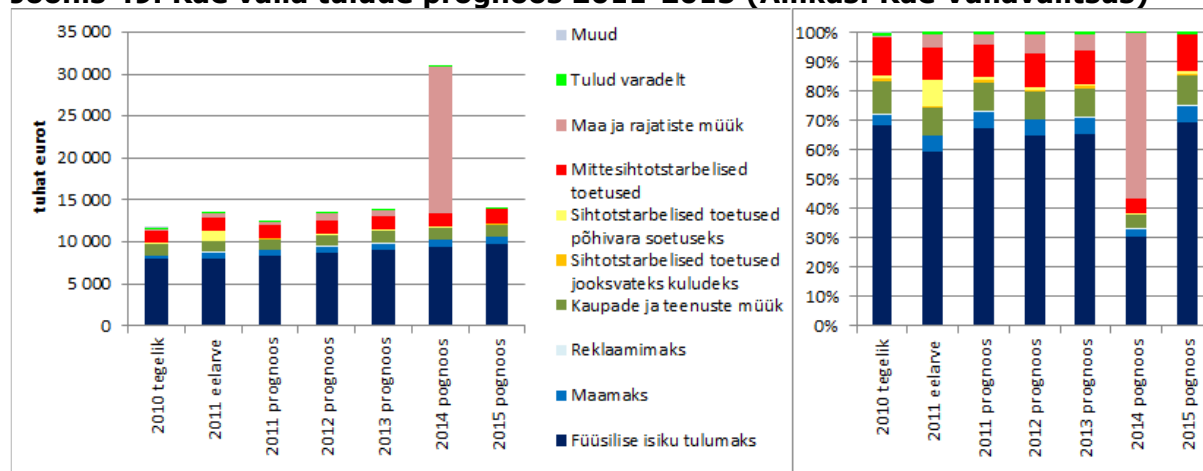
Järgnevates tabelites ja joonistel on välja toodud tulude ja jooksvate tegevuskulude prognoosid.

Tabel 7. Rae valla tulude prognoos 2011-2015, tuhat eurot (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	2010 tegelik	2011 eelarve	2011 prognoos	2012 prognoos	2013 prognoos	2014 prognoos	2015 prognoos
Maksud	8 396	8 814	9 118	9 531	9 897	10 255	10 620
Füüsilise isiku tulumaks	7 948	8 048	8 356	8 763	9 106	9 440	9 781
Maamaks	400	720	716	720	742	764	787
Reklaamimaks	48	46	46	48	49	50	52
Kaupade ja teenuste müük	1 295	1 262	1 189	1 272	1 360	1 380	1 453
Toetused	1 726	2 813	1 642	1 744	1 771	1 816	1 962
Sihotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	113	73	113	83	83	83	83
Sihotstarbelised toetused põhivara soetuseks, sh	107	1 201	107	109	109	109	109
Mnt investeringuteks	107	102	107	109	109	109	109
kergliiklusteede projekt	0	1 098	0	0	0	0	0
Mittesihotstarbelised toetused	1 506	1 539	1 423	1 552	1 579	1 624	1 771
Muud tulud	217	686	509	984	873	17 473	121
Maa ja rajatiste müük, sh	53	552	394	863	753	17 352	0
Lauda DP, Rae äripark	0	320	320	639	639	0	0
Kirsi tee 1 ja Kirsi tee 3	0	75	75	0	0	0	0
Väljaku tee 5, kortermaja krunt	0	0	0	160	0	0	0
Magdaleena kinnistu osalus	0	0	0	64	0	0	0
Muuseumi tee 1	0	0	0	0	58	0	0
Õlleköögi tee 14 ja 15	0	0	0	0	56	0	0
Põllumehe 1 (ärimaa 15 ha)	0	0	0	0	0	1 438	0
Põllumehe 2 (ärimaa 22 ha)	0	0	0	0	0	2 109	0

Põllukivi ja Liiva tee kinnistud (Ringtee Äripark)	0	0	0	0	0	12 463	0
Õie – Ülase kvartal	0	0	0	0	0	1 342	0
Kinnistud Elvesole	0	158	0	0	0	0	0
Tulud varadelt, sh	137	134	114	121	121	121	121
Intressitulud	29	16	6	3	3	3	3
Muud	28	0	0	0	0	0	0
TULUD KOKKU	11 635	13 575	12 458	13 530	13 901	30 924	14 156
TULUD ilma investeringutoetusteta	11 528	12 374	12 351	13 422	13 792	30 815	14 047

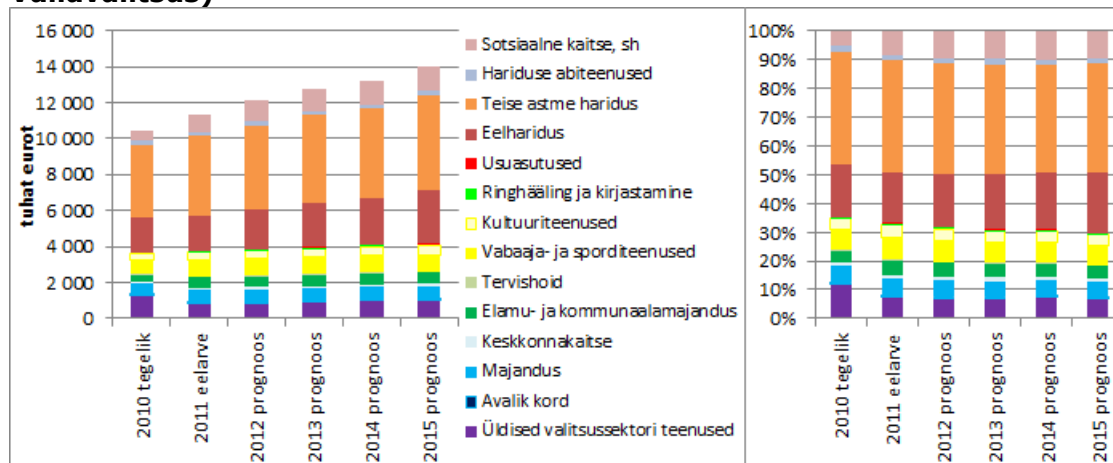
Joonis 49. Rae valla tulude prognoos 2011-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tabel 8. Rae valla tegevuskulude prognoos 2011-2015, tuhat eurot (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	2010 tegelik	2011 eelarve	2012 prognoos	2013 prognoos	2014 prognoos	2015 prognoos
Üldised valitsussektori teenused	1249,8	837,8	862,6	912,6	987,5	987,5
Avalik kord	54,9	43,9	44,8	45,7	46,6	47,5
Majandus	619,8	676,5	690,1	703,9	718,0	732,3
Keskkonnakaitse	84,6	148,4	151,8	151,8	154,9	154,9
Elamu- ja kommunaalmajandus	436,2	588,8	600,6	612,6	624,8	637,3
Tervishoid	25,4	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5
Vabaaaja- ja sporditeenused	745,0	882,2	917,9	934,2	952,8	971,9
Kultuuriteenused	398,0	462,3	473,9	483,4	483,4	493,0
Ringhääling ja kirjastamine	48,5	54,0	55,0	56,1	56,1	57,2
Usuasutused	6,4	36,7	36,8	36,8	36,8	36,8
Eelharidus	1905,7	1971,3	2237,5	2482,9	2605,7	2973,8
Teise astme haridus	4091,6	4413,9	4604,2	4842,1	4957,2	5264,2
Hariduse abiteenused	210,3	230,6	234,1	238,7	243,5	248,4
Sotsiaalne kaitse, sh mudilasetoetus	543,0	945,4	1156,9	1256,9	1306,9	1336,9
	71,5	422,7	623,1	723,1	773,1	803,1
KULUD KOKKU	10419,1	11323,5	12097,5	12789,1	13205,4	13973,1

Joonis 50. Rae valla tegevuskulude prognoos 2011-2015 (Allikas :Rae Vallavalitsus)

Eeltoodud prognooside kohaselt on tegevuskava hinnanguline ressursivajadus suurem jooksvast investeringuvõimekusest, mis tähendab, et tegevuskava realiseerimiseks tuleb varasid müüa ja kaasata riigifinantseeringuid, vabu finantsvahendeid suunata kulude katteks ning kaaluda ka laenuressursi kasutamist.

Tabel 9. Rae valla investeerimisvõime prognoos 2011-2015, eurodes (Allikas: Rae Vallavalitsus)

	2010 tegelik	2011 eelarve	2012 prognoos	2013 prognoos	2014 prognoos	2015 prognoos
Tegevustulud - tegevuskulud	1055,6	498,1	461,2	250,6	257,5	74,1
Jooksev investeringuvõimekus	1108,4	1050,4	1324,0	1003,1	17609,5	74,1
Investeeringuteks koos abiga	1215,4	2251,1	1432,6	1111,8	17718,1	182,8
Laen ja kapitaliliising	-85,7	-113,6	0,0	2000,0	-2000,0	0,0
Tulud - Kulud	1215,4	2251,1	1432,6	1111,8	17718,1	182,8
Investeeringud	-489,7	-2950,0	-2318,1	-3154,0	-4528,1	-3048,6
Ülejääk (+), puudujääk (-) enne vabade finantsvahendite kasutamist	640,0	-812,5	-885,4	-42,3	11190,0	-2865,8
Raha jääk aasta alguses	1671,5	2311,5	1499,0	613,6	571,3	11761,3
Raha jääk aasta lõpus	2311,5	1499,0	613,6	571,3	11761,3	8895,5

Prognoosi kohaselt tuleb aastatel 2011-2013 investeringute eeltoodud mahu teostamiseks suunata vabu finantsvahendeid kulude katteks – vastavalt 0,81 mln, 0,89 mln ja 0,04 mln eurot, seejuures on 2013 aastal kavandatud ka laenu võtta 2,0 mln eurot. 2014 aastal on ette näha varade müüki suures ulatuses – 17,3 mln eurot – ja sellega tasutakse ka eelneval eelarve aastal plaaniliselt võetav laen. Laenu võtmisel on eelduseks, et laenuvõtmise üldiseid piiranguid kohalikele omavalitsustele Rahandusministeeriumi poolt ei pikendata 2013. aastani.

8. ARENGUKAVA ELLUVIIMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE

Rae valla arengukavas seatud eesmärkide ja ülesannete elluviimisel tuleb arvestada järgmiste oluliste riskidega ja näha võimalusi nende maandamiseks:

- 8.1. Valla tulubaas ei vasta valla arenguliste vajadustele, avalike teenuste kvaliteedi ja kättesaadavus ei käi kaasas elanike õigustatud ootustega avalikele teenustele. Rae valla kasutada olevad eelarvelised vahendid ei suurene, Eesti riigi ja Euroopa struktuurifondidest ei laeku lisavahendeid mahus, et ehitada vajalikku avalikku infrastruktuuri, tagada avalike teenuste kvaliteet ja elanike kasvavad vajadused ning katta suurinvesteeringutega kaasnevad tegevuskulud.**

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- teadmistepõhise ja kaalutletud investeerimispoliitika teostamine ning tulude ja kulude mõistliku tasakaalu säilitamine;
- konservatiivse eelarvepoliitika ja paindliku haldus- ja finantsmudeli viljelemine;
- lisavahendite kaasamine – ennekõike Eesti riigi ja Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamine, samuti arendajate ja elanike raha kaasamine valla arenguliste probleemide lahendamisse;
- riigi ja kohalike omavalitsuse üksuste vahelise dialoogi suurendamine, riiklike ülesannete täitmise õiglane hinnapoliitika kohalikele omavalitsustele, laenupiirangute leevendamine;
- vallavara parem kasutamine, hallatavate asutuste omatulude suurendamine ja töö parem korraldamine;
- naaberomavalitsustega, avaliku, era ja kolmanda sektoriga koostöö laiendamine teenuste osutamiseks ja investeeringute tegemiseks;
- elanike juurdekasvu ja avalike teenuste osutamise taseme tasakaalu tagamine läbi normatiivse planeerimise tähtsuse suurendamise.

- 8.2. Erasektori elamualade arendusprojektide külmutamine, juba alustatud arendusaladel olukorra halvenemine ja investeeringute tegemise vajadus kohaliku omavalitsuse üksuse vahenditest elanike elukvaliteedi tagamiseks. Kinnisvaraturul nõudluse madalseisuga kaasneb ka oht, et osa ehitatud elamufondist jääb tühjaks, mis risustab valla miljööväärtust ning loob eeldusi kuritegevuseks.**

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- arendajatega kohustuste ja vastutuse jagamise põhimõtete ning lahendite täiendamine, investeerimiskohustuste täitmise järgimise parandamine;
- seadusandlike initsiatiivide ellukutsumine arendajate omavoli ohjamiseks;
- elanike teavitustöö, kommunikatiivse planeerimise rakendamise laiendamine;
- elanike identiteedi, hoolivuse ja sidususe toetamine kodukohas, eri kultuuride lõimumine;

- naabrivalve ja kodanikuaktiivsuse laiendamine;
- korrakaitse struktuuride väljaõpe ja tegususe suurendamine.

8.3. Kiire valglinnastumisega kaasnevad sotsiaalsed riskid, teatud vanusrühmade kiirest kasvust tulenev spetsiifiline nõudlus (lasteaia- ja koolikohad, noortekeskused, ühistransport). Teisalt väljenduvad kiire elanike kasvuga sotsiaalsed riskid vanusrühmade hilisemas lainetuses.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- valla arengu kavandamise ja planeerimistegevuse teadmispõhisuse suurendamine, lahenduste kompleksuse ja strateegilise perspektiivi arvestamine otsuste vastuvõtmisel;
- rahvastiku juurdekasvu stiihilisuse vähendamine läbi ehitus- ja planeerimistegevuse reguleerimise koostöös arendajatega;
- põlvkondade vahelise sidususe stimuleerimine;
- parimate ärimudelite kasutamine majandustegevuses;
- elanike, äri- ja tulu mittetaotlevate organisatsioonide kaasatuse laiendamine
- koostöö naaberomavalitsustega strateegilise partnerluse ja piirkondliku ühistegevuse laiendamiseks.

8.4. Vallaelanike sissetulekute vähenemine ja raskused leibkondade toimetulekul, mille peamiseks põhjuseks on tööpuuduse jätkumine ja hindade kallinemine.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- töötute rakendamine valla avalikel töödel (rohealade, kõnni- ja sõiduteede hooldus, jmt);
- ettevõtjatele toetus uute töökohtade loomisel (koolitustoetus, mentorlustoetus, nõustamistoetus, EAS-ile projektide kirjutamise toetamine);
- abivajajate psühholoogiline, töö- ja võlaõiguse, tööhõive, ettevõtluse ja toimetuleku alane nõustamine ja koolitamine;
- abivajajate kulude kompenseerimise mehhanismi ajakohastamine, puudust kannatavate perede toetamine riigi- ja vallaeelarve vahenditest ning annetustest (näit. hinnakompensatsioonid, toidukulude katmine, esmatarbekaupade jagamine jms);
- riskirühmadega tegevuse laiendamine.

8.5. Looduskeskkonnale inimtegevuse koormuse kasvust tulenevad ohud, ennekõike elamutest ja tootmisest tulenev tehiskeskkonna laienemine ning transpordivoogudega kaasnev reostus, samuti loodusressursse raiskav tarbimine. Riski allikateks on ohtlike ainete käitlemine ja vedu (maantee, raudtee, lennuliiklus), millega kaasnevad ohud elanike tervisekahjustuseks ja vara hävimiseks.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- asjakohase ja tõese informatsiooni õigeaegne ning võimalikult lihtne kättesaadavaks tegemine;

- säästva arengu põhimõtete range järgimine inimtegevuses, keskkonnanriskide teadvustamine ning nende kompleksne hindamine ja riskide maandamine;
- keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutamine;
- ühistranspordi osatähtsuse suurendamine ja kergliikluse kasutamise stimuleerimine;
- sotsiaalse vastutustunde suurendamine kogukonnas;
- ennetava tegevuse tähtsuse suurendamine, ohuolukordadeks valmisoleku tagamine, kriisireguleerimisplaani olemasolu;
- õppuste läbiviimine ja päästevahendite soetamine;
- keskkonnaseire tagamine ja keskkonnaalase järelvalve tõhustamine, vallavalitsuse ja eri ametkondade koostöö suurendamine.

8.6. Kohaliku omavalitsuse nõrgast teostamisest tulenevad võimalikud riskid. Tehtud otsuste vaidlustamine ja võimalikud kaotused kohtulahendites, ei suudeta tagada vajalike maa-alade reserveerimist ja maade munitsipaliseerimist valla avalikke huvisid kandvateks pikaajalisteks vajadusteks. Otsustusprotsessid on pärsitud ja poliitilist konsensust on raske saavutada. Poliitiline lühinägelikkus ja erimeelsused huvigruppide vahel pärsivad valla stabiilse arengu.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- vallavolikogu ja –valitsuse aus, avatud ja järjekindel elanike huvidest lähtuv valla jätkusuutlikkust suurendav tegevus, otsuste kaalutlemine ja tehtud lahendite tagatus ressursidega;
- kodanike ja vabaühenduste kaasamise suurendamine otsustusprotsessidesse;
- vallavolikogu liikmete ja –ametnike sihipärane koolitamine;
- vallavalitsuse ja –volikogu otsuste kaalutlemine, otsuste tagajärgedest tulenevate kohustuste ja riskide hindamine;
- ametnike tööalase pädevuse ja nõudlikkuse suurendamine;
- munitsipaalmaade reserveerimine avalike huvide pikaajalise planeerimise põhimõtetest lähtuvalt;
- koostöö suurendamine riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektori vahel.

9. ARENGUKAVA SEIRE JA AJAKOHASTAMINE

Rae valla arengukava seire toimub üks kord aastas ja selle käigus koostatakse ülevaade arengukava elluviimise senisest käigust, aktualiseeritakse valda iseloomustav statistiline materjal ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused ja arenguvajadused. Antakse hinnang arengukava elluviimise edukusele. Arengukava seirematerjal esitatakse Rae vallavolikogule iga aasta augustis.

Kui Rae vallavolikogu peab arengukava muutmist vajalikuks, teeb ta Rae vallavalitsusele ülesandeks viia läbi uue arengukava koostamine. Arengukava muutmiseks loetakse visiooni ja arengumudelid esitatud eesmärkide ja investeeringuprioriteetide olulist muutmist, mis mõjutavad vallaeelarve

koostamise seniseid põhimõtteid. Rae vallavolikogul tuleb arengukava muutmise algatamisel teha otsus ka keskkonnamõjude strateegilise hindamise läbiviimise vajaduse kohta.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt peab Rae vallavolikogu iga aasta 1. oktoobriks arengukava läbi vaatama ja kinnitama. Rae vallavolikogu poolt menetlemisel olev arengukava avalikustatakse valla interneti kodulehel ja dokument edastatakse peale Rae vallavolikogu poolt kinnitamist vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele Siseministeriumile ja Harju maavanemale.

10. KASUTATUD MATERJALID

1. „Eesti regioonide majandusstruktuuri muutuste prognoos“, Tartu Ülikool, 2009
2. Harju Maakonna arengustrateegia 2025. Harju Maavalitsus ja Harjumaa Omavalitsuste Liit, 2008
3. Harju maakonna teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009 – 2015“
4. Harju maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, 2003
5. Harjumaa koolivõrgu arengukava 2004-2010. MTÜ Koolitus- ja Nõustamise-keskus Hared, korrigeeritud aastatega 2011, 2012
6. Eesti Panga majandusprognoos 2010-2012
7. Rae valla üldplaneering, koostamisel, OÜ Hendrikson & Ko, OÜ Urban Mark
8. Rae valla ÜP KSH aruanne, OÜ Alkranel, 2007
9. Rae valla majandusaasta tegevusaruanne 2009
10. Rae valla 2010 aasta eelarve seletuskiri
11. Eesti Keskerakonna Rae osakonna ja Eesti Reformierakonna Rae piirkondliku organisatsiooni Koalitsioonikokkulepe, allkirjast 27.10.2009
12. „Olukord ettevõtluses paraneb, ESA artikkel 04.06.2010, <http://www.stat.ee/37937>
13. Eesti keskkonnaregister, <http://register.keskkonnainfo.ee>
14. Eesti Statistikaamet, <http://www.stat.ee/>
15. Eesti Töötukassa, <http://www.tootukassa.ee/>

Lisa 1. Rae valla arengukava koostamise seminaridel osalenute nimekiri

1.	Gescheimer, Heli
2.	Gutmann, Veigo
3.	Haljaste, Karin-Liis
4.	Hommik, Aivo
5.	Ilio, Esta
6.	Jaakre, Erki
7.	Karm, Rein
8.	Kasemaa, Meelis
9.	Keerma, Tiit
10.	Kirsimägi, Mairiika
11.	Kivit, Jüri
12.	Kloren, Anne
13.	Kruuk, Raivo
14.	Laanemets, Juuli
15.	Laid, Siiri
16.	Lainjärv, Helen
17.	Laius, Agu
18.	Lasn, Kai
19.	Liinsoo, Peeter
20.	Loorents, Peeter
21.	Minn, Martin
22.	Murd, Eda
23.	Noorkõiv, Rivo
24.	Parmas, Birgit
25.	Põldmäe, Priit
26.	Puks, Aimur
27.	Siska, Ülle
28.	Timuska, Ülo
29.	Tomera, Iveta
30.	Toomet, Tarmo
31.	Vain, Margus
32.	Vendel, Jens
33.	Viivik, Külli
34.	Vörklaev, Mart